

A művészi fénykép technikája.

☞ A retus. ☞ A művészi égbolt. ☞ Pigmentnyomás. ☞ Gumminyomás. ☞ Eljárások. ☞

II. évfolyam.

Budapest, 1905. augusztus 1.

21. szám.

AMATŐR

MŰVÉSZI
FÉNYKÉPEZÉSI
FOLYÓIRAT

MELLÉKLETE
A BUDAPESTI
PHOTOCLUB
HIVATALOS
KÖZLÖNYE

SZERKESZTI
KOHILMAN
ARTÚR DR

SZERKESZTŐSÉG • KIADÓHIVATAL
KIRÁLY UTCA • HONVÉD UTCA
89. 10.

MEGJELENIK MINDENHÓ 7ÉN ÉS 15ÉN
FŐFIZETÉSI ÁRA EGÉSZ ÉVRE =
14 KORONA.

EGYES SZÁMÁRA
60 FILÉR.

Gyermekjáték-
szerűen könnyű
kezelés.

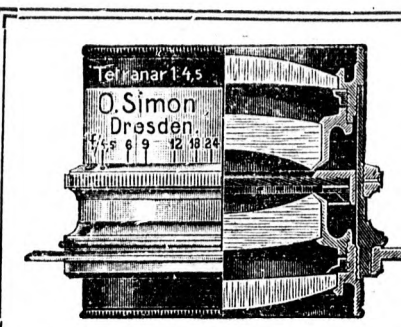

EMIL WÜNSCHE
AKT. GES.
für Phot. Industrie
REICK bei Dresden.

Legújabb redőnyzáras Victrix-kamara.
Födött kihuzat.
Csupán egy újjnyomás a kihúzás és összes redőny-szélességekre.

Minden fajta klapp- és film-kamarák.
Legújabb modellek. □ Kérjünk árjegyzéket.

Vezérképviselő Magyarországon-Ausztria részére:
ERICH MEYER
Wien, III., Hauptstrasse 14/16.

„Tetranarok“
F: 4,5 F: 6

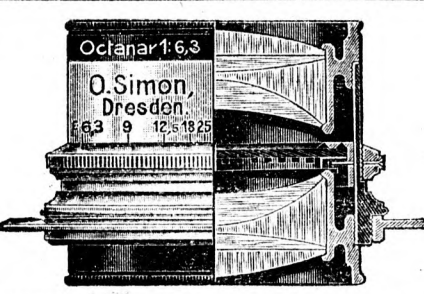
— Első állami éremmel díjazva. —

Elsőrangú s legmagasabb fokélyű univerzális anasztigmatok

Kiváló élesség a szélekig és mély || Különleges objectivek legfinomabb rajz a legnagyobb nyílás mellett is || amatőr- és szakfényképezéshez.

— Árjegyzék ingyen. —
Elárusítóknak 10 napi próbaidőre.

OSKAR SIMON, Dresden-A. 21, Glasewaldstr. 37/39.
Alapítva 1876. Präciziós-optikai műhely. Alapítva 1876.

„Octanarok“
F: 6,3
D. R. P.

JAHN-különlegességek:

A sorozat „vörös jelzés“ ajánlásra méltó arckép- és pillanat-lemez. Legmagasabb érzékenység.

B sorozat „ortochromatikus“ legteljesebb szín- és általános érzékenység.

D sorozat „ortho-fényudvarmentes“ ideális lemez amatőr és szakfényképezőknek.

E sorozat „photomechanikai lemezek“ diapozitiv és lehozható lemezek.

Lemezek. Vásárolható minden fényképezési szaküzletben és közvetlenül a gyárban is.

Az 1904. évi fényképképzési kiállításon ezüst éremmel díjazva.

RICHARD JAHN, Trockenplattenfabrik
DRESDEN-A. 18, Arnoldstr. 10.

Lipszében ezüst éremmel kitüntetve.

Hirdetési célokra legmegfelelőbb ujság: **Bestes Organ für Reclamzwecke ist:**

„AZ AMATŐR“

művészi fényképezési folyóirat. Szerkeszti: Kohlman Artúr dr. Szerkesztőség: Budapest, VII., Király-utca 89. Kiadóhivatal: Budapest, V., Honvéd-utca 10. Megjelenik havonta kétszer.

Ára: egész évre 14 korona.

Kunstphotographische Zeitschr. Chefredacteur: Dr. Arthur Kohlman. Redaction Budapest, VII., Király-utca 89. Verlag: Budapest, V., Honvéd-utca 10. Erscheint zweiwöchentlich.

Abonnement-Preis für's ganze Jahr K 14. (Mk. 12.)

GESCHÄFTSSTELLE FÜR DEUTSCHLAND

KAUFMANN & BACHER □ □ □ ANNONCEN-EXPEDITION FÜR SÄMMLICHE ZEITUNGEN.

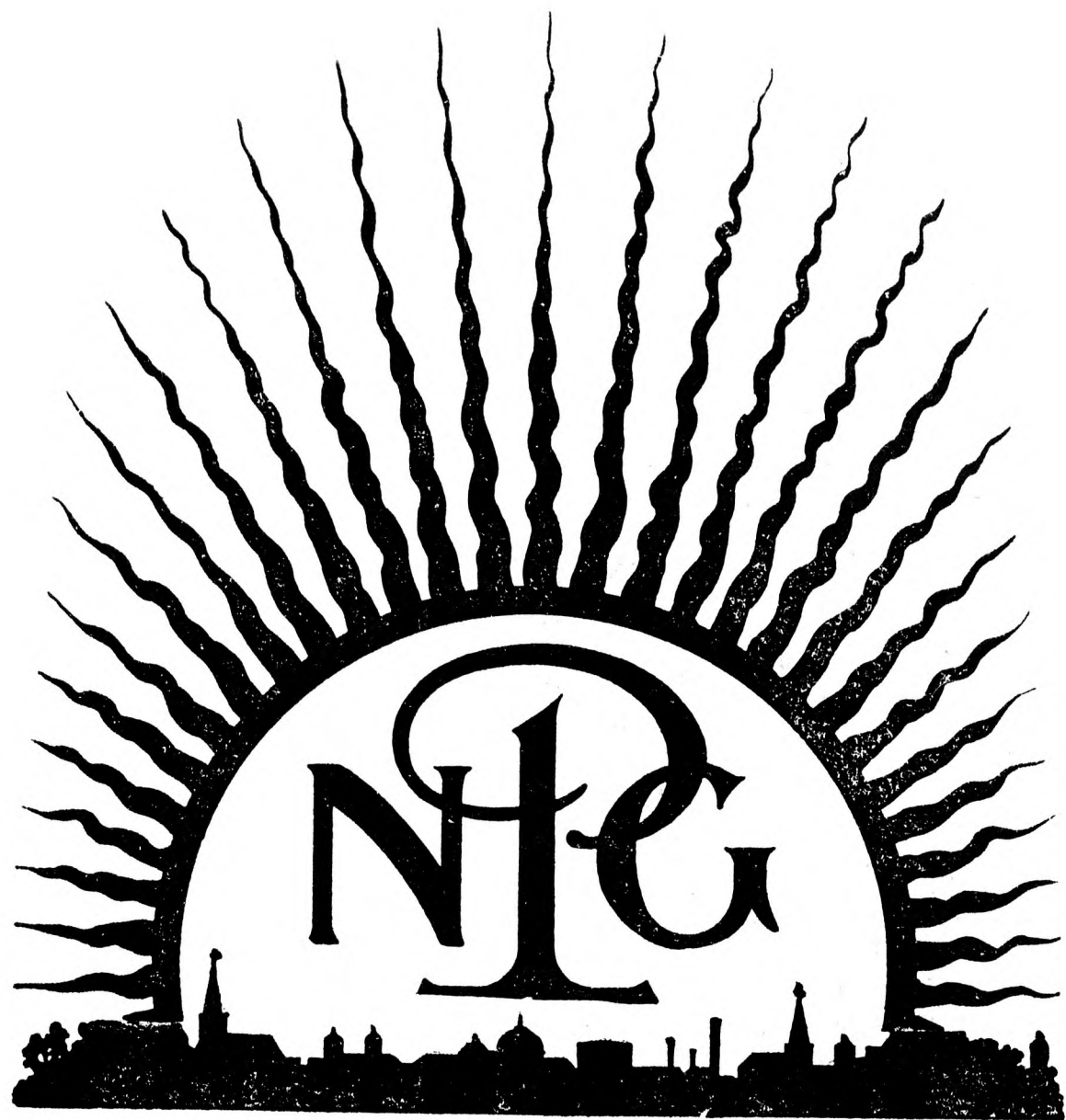
ALLEINIGE INSERATENANNAHME DER ZEITSCHRIFT „AZ AMATŐR“.

TELEFON: AMT. VI. BERLIN, S. W. KÖNIGGRÄTZERSTRASSE 67. TELEFON: AMT. VI.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

fotózni

ide fotózni

Bromezüst-papírok ❁ Negatív-papír
Pigment-papír ❁ Pigment-fóliák
Emera-papír ❁ Lenta-papír
❁ Tekercs-filmek ❁

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

EMIL WÜNSCHE A.G.
für photographische Industrie
REICK bei DRESDEN.

KOBOLD
NOYA
NIXE
SIRENE
AFPI
FAVORIT
GERMANIA
EXCELSIOR
MINDENFÉLE KELLÉK

LEMEZ-KAMARÁK
FILM-KAMARÁK
UNIVERZÁLIS-KAMARÁK
KLAPP-KAMARÁK
REDŐNYZÁRAK
UTAZÁSI KAMARÁK
OBJEKTIVÉK STB.

Kaphatók minden
Árjegyzék ingyen

szaküzletben.
és bérmentve.

Vezérképviselő Magyarországnak-Ausztriának részére:
ERICH MEYER, WIEN, III., Hauptstrasse 16/17.

„Tetranarok“

F: 4,5 F: 6

— Első állami éremmel díjazva. —

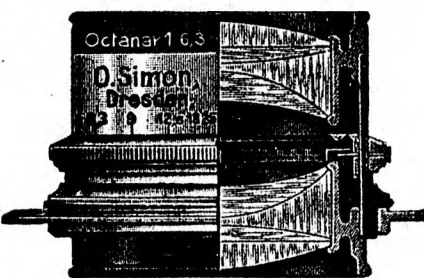
Elsőrangú s legmagasabb fókelyű univerzális anasztigmatok

Kiváló élesség a szélekig és mély rajz a legnagyobb nyílás mellett is | Különleges objectivek legfinomabb amatőr- és szakfényképezéshez.

Árjegyzék ingyen.
Elárúsítóknak 10 napi próbaidőre.

OSKAR SIMON, Dresden-A. 21, Glasewaldstr. 37/39.
Alapítva 1876. Práциziós-optikai műhely. Alapítva 1876.

„Octanarok“

F: 6,3
D. R. P.

JAHN-különlegességek:

1904. évi fényképzési kiállítás

A sorozat „vörös jelzés“ ajánlásra méltó arckép- és pillanat-lemez. Legmagasabb érzékenység.

B sorozat „ortochromatikus“ legteljesebb szín- és általános érzékenység.

D sorozat „ortho-fényudvarmentes“ ideális lemez amatőr és szakfényképezőknek.

E sorozat „photomechanikai lemezek“ diapozitív és lehuzható lemezek.

Lipcsében ezüst éremmel kitüntetve.

Lemezek. Vásárolható minden fényképezési szaküzletben és közvetlenül a gyárban is.

Az 1904. évi fényképképzési kiállításán ezüst éremmel díjazva.

RICHARD JAHN, Trockenplattenfabrik
DRESDEN-A. 18, Arnoldstr. 10.

Hirdetési célokra legmegfelelőbb ujság: **Bestes Organ für Reclamzwecke ist:**

„AZ AMATŐR“

művészi fényképezési folyóirat. Szerkesztő: Kohlman Artúr dr. Szerkesztőség: Budapest, VII., Király-utca 89. Kiadóhivatal: Budapest, V., Honvéd-utca 10. Megjelenik havonta kétszer.

Ára: egész évre 14 korona.

Kunstphotographische Zeitschr. Chefredacteur: Dr. Arthur Kohlman. Redaction Budapest, VII., Király-utca 89. Verlag: Budapest, V., Honvéd-utca 10. Erscheint zweiwöchentlich.

Abonnement-Preis für's ganze Jahr K 14. (Mk. 12.)

GESCHÄFTSSTELLE FÜR DEUTSCHLAND

KAUFMANN & BACHER   **ANNONCEN-EXPEDITION FÜR SÄMTLICHE ZEITUNGEN.**

ALLEINIGE INSERATENANNAHME DER ZEITSCHRIFT „AZ AMATŐR“.

TELEFON: AMT. VI. **BERLIN, S. W. KÖNIGGRÄTZERSTRASSE 67.** TELEFON: AMT. VI.

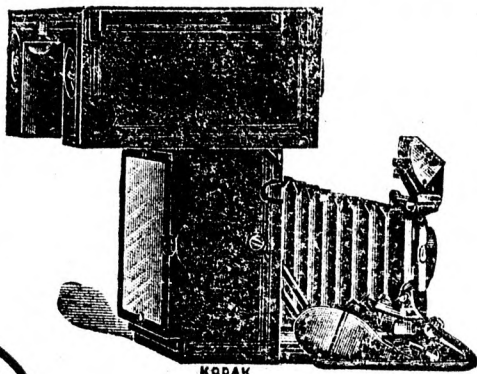
Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

fotózni

ide fotózni

KODAK

Érdekes újdonság haladottabb amatőrök részére.

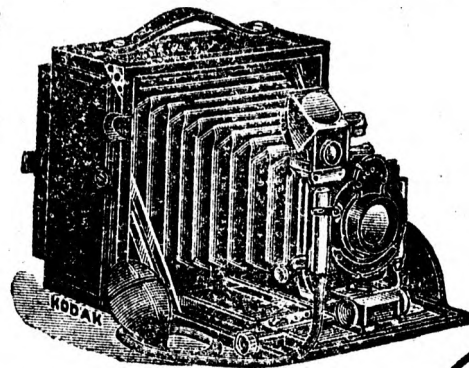

KODAK
A beállítás.

4. számú

BEÁLLÍTÓ- KODAK.

Negatív nagyság $10 \times 12\frac{1}{2}$

Az üveglemez-kamara.

Ara 160 korona.

A beállító-kodak oly filmtekercskamara, melynél minden egyes felvétel a homályos üvegen beállítható. Egy nyomás a gombon a filmtartót — mely egyúttal fényernyőül is szolgál — a magasba emeli (lásd fenti ábrát). Egy ügyes szerkezeti berendezés lehetetlenné teszi a filmtartó eltávolítását akkor, mikor a zárókészülékkel védve nincs, úgy hogy a filmen fátyol-keletkezés teljesen ki van zárva. — A filmtartó levétele után egy végtelenül könnyű és csinos lemez-kamaránk marad (lásd ábrát), mely csaknem zsebkamarának volna mondható.

Ismertető árjegyzék ingyen és bérmentve. Kapható minden szaküzletben.

KODAK L^{TD} WIEN

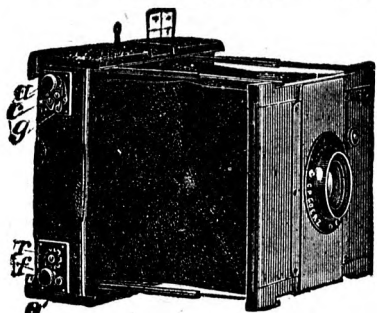
I., GRABEN 29.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

WANAUS JÓZSEF

fényképező készülékek és saját készítményű
szükségleti cikkek raktára

BUDAPEST, IV., DEÁK FERENCZ-U. 19.

Dús raktár: Szalon, utazó-
Kodak és egyéb
kézi kamarákban.

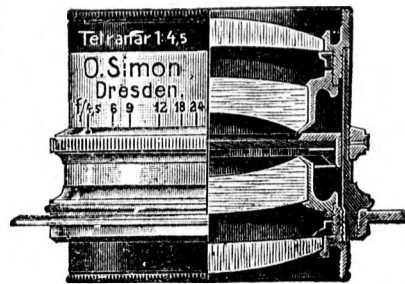
Lloyd kamarák.

A leghíresebb
gyártmányú objec-
tívek. ★ Celloidin,
aristo, bromezüst-

papírok. ★ Kiváló jó minőségű lemezek. ★
Mindig friss vegyszerek állandóan raktáron.

Mindennemű fényképezési munkákat elvál-
lalok. □ Sötétkamarám a t. amatőr fényképező
uraknak és hölgyeknek rendelkezésére áll.

TELEFON 867.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

„Tetranarok“

F: 4,5 F: 6

Első állami éremmel díjazva.

Elsőrangú s legmagasabb fokélyű univerzális anasztigmatok

Kiváló élesség a szélekig és mély || Különleges objectivek legfinomabb
rajz a legnagyobb nyílás mellett is || amatőr- és szakfényképezéshez.

Árjegyzék ingyen.
Elárúsítóknak 10 napi próbaidőre.

OSKAR SIMON, Dresden-A. 21, Glasewaldstr. 37/39.

Alapítva 1876. Präciziós-optikai műhely. Alapítva 1876.

„Octanarok“

F: 6,3

D. R. P.

1904. évi
fényképzési kiállítás

JAHR-különlegességek:

A sorozat „vörös jelzés“ ajánlásra
méltó arckép- és pillanat-lemez.
Legmagasabb érzékenység.

B sorozat „ortochromatikus“ leg-
teljesebb szín- és általános érzékenység.

Lemezek. Vásárolható minden fényképezési szak-
üzletben és közvetlenül a gyárban is.

Az 1904. évi fényképképzés kiállításán ezüst éremmel díjazva.

D sorozat „ortho-fényudvarmen-
tes“ ideális lemez amatőr és szakfény-
képezőknek.

E sorozat „photomechanikai leme-
zek“ diapozitív és lehuzható lemezek.

RICHARD JAHR, Trockenplattenfabrik
DRESDEN-A. 18, Arnoldstr. 10.

Lipcseben ezüst érem-
mel kitüntetve.

Hirdetési célokra legmegfelelőbb ujság:

Bestes Organ für Reclamzwecke ist:

„AZ AMATŐR“

művészi fényképezési folyóirat. Szerkeszti: Kohlman
Artúr dr. Szerkesztőség: Budapest, VII., Király-utca 89.
Kiadóhivatal: Budapest, V., Honvéd-utca 10. Megjelenik
havonta kétszer.

Ára: egész évre 14 korona.

Kunstphotographische Zeitschr. Chefredacteur: Dr. Arthur
Kohlman. Redaction Budapest, VII., Király-utca 89. Ver-
lag: Budapest, V., Honvéd-utca 10. Erscheint zwei-
wöchentlich.

Abonnement-Preis für's ganze Jahr K 14. (Mk. 12.)

GESCHÄFTSSTELLE FÜR DEUTSCHLAND

KAUFMANN & BACHER □ □ □

ANNONCEN-EXPEDITION
FÜR SÄMMLICHE ZEITUNGEN.

ALLEINIGE INSERATENANNAHME DER ZEITSCHRIFT „AZ AMATŐR“.

TELEFON: AMT. VI.

BERLIN, S. W. KÖNIGGRÄTZERSTRASSE 67.

TELEFON: AMT. VI.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

fotózni

ide fotózni

Bromezüst-papírok ❁ Negatív-papír
Pigment-papír ❁ Pigment-fóliák
Emera-papír ❁ Lenta-papír
❁ Tekercs-filmek ❁

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

Erdei idyll.

Hruska Gyula, Budapest.

hivatalos Magyarország sorsát intézik s a honnan minden az ország kulturális és gazdasági, ipari kereskedelmi, egyszóval nemzet-vagyonossági mozgalom támogatásának ki kell indulnia: a magyar kir. kormánynál. Reméljük, hogy úgy a közoktatásügyi, mint a kereskedelmi m. kir. miniszterek az eddigi teljes mellőzés után a fényképezésnek jelentőséges kérdéseire is kiterjesztik majd figyelmüket. A közoktatásügyi m. kir. miniszter úr annak tudományos, művészeti és nevelési részére, a kereskedelmi és ipari miniszter úr pedig annak ipari és kereskedelmi részére. Mindkét téren szép feladat vár e kormányhatóságok fejeire, melyek megoldása hazánk szellemi és anyagi tökének jelentékeny gyarapodását eredményezné.

Az esetleges állami kezdeményezés és támogatás szinte hihetetlenül rövid idő alatt bámulatosan szép gyümölcsöket hajtana. A teljes hiánya mindannak, a mi a fényképezés mai fejlettségénél fogva minden kulturállamban szükségessé vált — a magasabb tudományos oktatás, gyakori kiállítások rendezése, a foto-iparnak állami támogatással való *megteremtése* — egy egészen új, de nagyfokú hiányérzetnek szanálására vezetne.

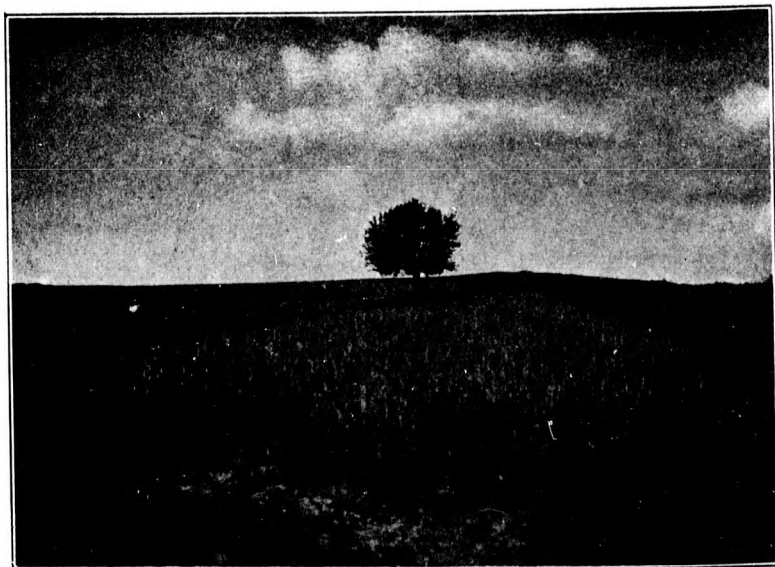
Hibát követnénk el azonban, ha *mindent* az amúgy is túlhalmozott kormánytól várnánk, kérnénk. A kormánynak sem állanak rendelkezésére azok az eszközök, hogy egyszerre mindazt megteremtse — mintegy elővarázsolja a semmiből — a mi nincs. *A különféle tényezők tervszerű egyöntetű együttműködése szükséges a kívánt eredmény eléréséhez.*

Megkíséreljük, hogy rövid vázát adjuk annak, hogy miként véljük mi a cél elérését.

Mielőtt ezt tennők, kötelességünknek tartjuk annak kijelentését, hogy a mi csekély — bár nem kicsinylendő — eredményt a hazai fényké-

pezés telmutat, az *mind az amatőr-fényképezők érdeme.* Hogy egyáltalán terjed nálunk is a fényképezés, — ámbár még mindig nem a kellő mértékben — hogy az unalmas, önmagát folytonosan ismétlő sablontól eltérés mutatkozik, hogy a mindennapi közönséges konvenció helyébe legalább itt-ott individuális felfogás, a modorosság helyébe művészi motívumok, a kinyaltság helyett technika, a beállítás helyébe koncepció lép: egytől-egyik amatőr fényképezőinknek köszönhető. Nem szívesen tesszük, de viszont tartozunk az igazságnak annak kijelentésével, hogy annál nagyobb gáncsot érdemelnek szakfényképezőink, a kik kínai fallal véve körül magukat — ellentétben a külföld művész-szakfényképezőivel minden haladástól elzárkóznak, az amatőrök ellen pedig — a kik az ő hibáikat is jóvátenni igyekeznek, — a legádázabb gyűlölettel küzdenek, szóval, írásban és tettel, megtagadván mindenben a közreműködést attól, a mit amatőrreink — a kik között egyre több és több igazi, vérbeli művészegénység van — kezdeményeznek. És még ezt is hajlandók volnánk nekik megbocsájtani, separacionális törekvésüket sem ítélnök el annyira, ha bármily irányban is üdvös tevékenységet fejtenének ki.

Mert míg az amatőrök egyesületekbe csoportosulnak a fővárosban és vidéken egyaránt, szakfényképezőink egymástól is teljesen izolálják magukat. A fővárosban van ugyan valami egyesületük de — tudomásunk szerint — az is csak a fényképező-segédéké. A főnökök, a jövedelmező fényképgyárak tulajdonosainak pedig kisebb gondjuk is nagyobb annál, mintsem, hogy segéd-személyzetüknek művészi fejlődése érdekében bármit is tegyenek. Felolvasásokat, előadásokat tartani, kiállításokat rendezni, alig jut eszközbe, szaklapjuk vegetál és egyre sorvad. A tollhoz

Magány.

Potsatkó Géza dr., Kassa.

pedig csak akkor nyúlnak, mikor valamely vakmerő «kontár» — amatőr, sablonos munkájukban sehogy sem tudván gyönyörűséget találni, művészibb ízlésétől ösztönözve, figyelmüket a nemesebb, a művészi irányra igyekeznek terelni.

Így történt ez legutóbb is, mikor *Tóth Béla* — a kinek cikkei a fényképezés népszerűsítését és művészi irányba való terelését segítették elő — a már törvénynyé fajult és sajnos a köztudatba is átment közönséges *retus* művészietlen voltára reámutatott. A tudományos kísérleti téren pedig egyetlenegy szakfényképezőnk sem hivatkozhatik eredményekre.

Tapasztalataikat, melyeket a hosszas és folytonos gyakorlat által szereznek, a *további haladás* és a mások javára, tanítására de hogy is használják fel. E helyett járnak a már ki és eltaposott úton, egyedül azért, — mert *ez kényelmes*.

Egyet azonban elfelejtenek s ez: hogy ha jó maguk nem haladnak és nem fejlődnek is, fejlődik a nagy közönségnek az ízlése. És éppen az amatőrök művészi törekvései, ezeknek *eredeti individualis* termékei, kifejlesztik a nagyközönségben

is a művészi érzéket az arcfénykép iránti igényei tekintetében is. Vajjon nem gondolják e igen tisztelt szakfényképezőink, hogy ily körülmények között eljöhet — és bizony el fog jönni — az az idő, mikor közönségünk, legalább annak intelligens része, nem fogja bevenni — és megvenni sem — azokat az unalmas, sablonos kinyalt, agyonretusált képeket, melyek az atelié-konvencióinak termékei. Hogy a nők nem fogják beérni azzal, hogy ruhájuk kitűnően van eltalálva, a csipkék, fodrok élesek, a derék karcsú, az arc

sima, még ha modelje az első félszázadon túl is van. A férfi, hogy nadrágjának éles vasalása is látszik, kabátján a gombok olvashatók, redingotja szépen kihajtva stb. — a kép pedig tükörfényes! Mi ellenben reméljük, hogy nemsokára más egyebet is fog kívánni a vásárló közönség, a megrendelő az arca-képtől, mint ezt s ez a valami a karakter és individualitás lesz, melynek művészibb eszközökkel való kifejezését egyenesen meg fogja követelni szakfényképezőinktől is csak úgy, mint

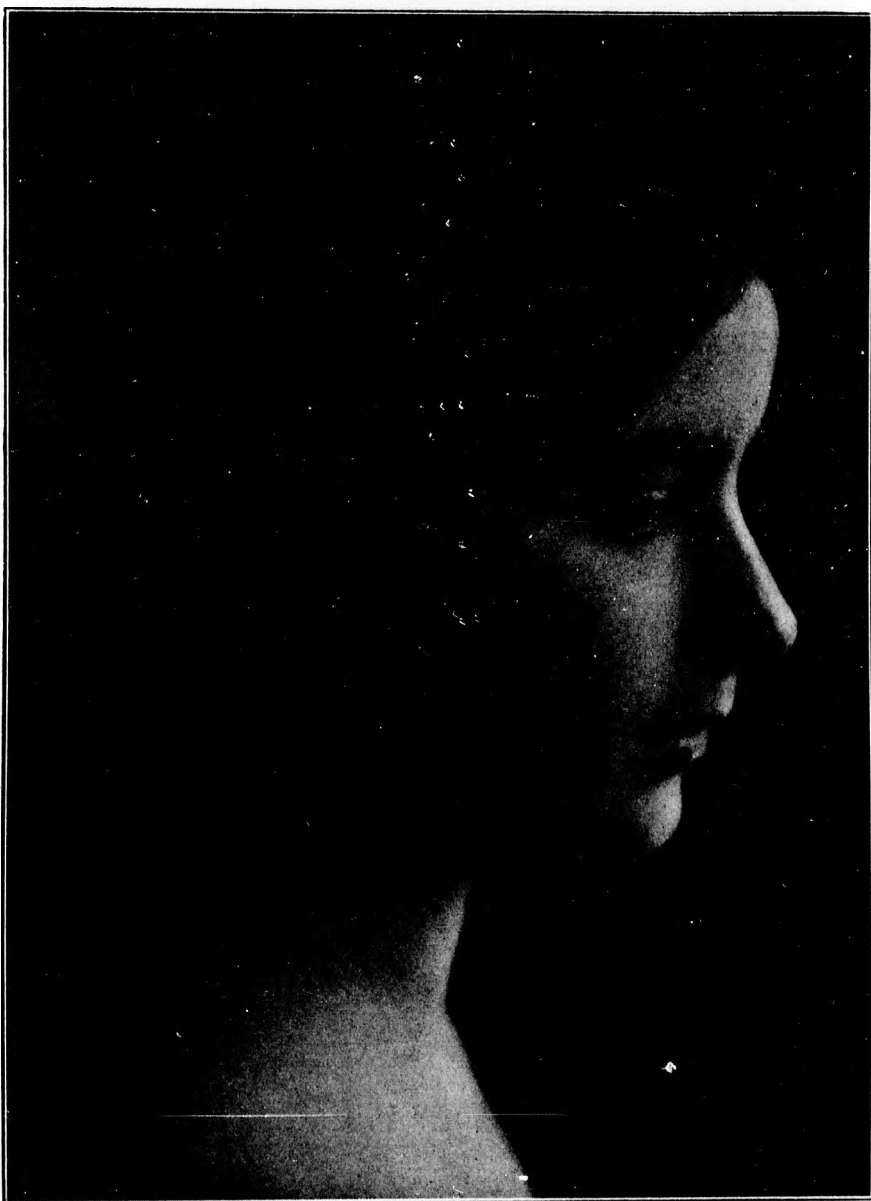
azt a külföldi szakfényképezők intelligens közönsége már évek óta megköveteli.

Az amatőröktől való teljes elzárkozás tehát helytelen s bizonyos tagadás — együgyű.

Az együttműködésre, a művészi fényképezésnek kultiválására nálunk még sokkal nagyobb szükség volna, mint külföldön.

További — bár nem későbbi — feladat, a mely ugyancsak szövetkezést igényelne: a fényképezés tudományos kultiválása. Itt persze első sorban egy főiskolai fényképezési tanszéknek kreálására gondolunk. Ámde nem tagadjuk, hogy bizonyos nehézségekkel járna e tan-

széknek alkalmas erővel való betöltése. A tanszék betöltésével legott aktuálissá válnék a fényképezési főiskolai szaktanfolyam, mely miként a külföldi egyetemeken már évek, sőt évtizedek óta — csakhamar felette mód — látogatottá válnék. E tanfolyam első sorban mindazoknak adna magasabb kiképzést, a kik a fényképezésnek vásári iparán túl akarnának emelkedni, másrészt pedig azoknak, a kik tudományos művelésére készülének, avagy tudományos bűvárlataik *segédeszközéül* használják ma is.

Női arckép.

Jezsek József, Ternye.

Szándékosan hagytuk utolsónak, bár elsőrangú fontosságú, a fotoipar terén teendő *első* lépésekre vonatkozó észrevételeinket. Itt az állami kezdeményezés helyét teljesen az állami támogatásnak kellene pótolnia. Az állam ugyanis nagyrészt rossz iparos, vállalkozó és kereskedő. A szabad kereskedelemre is bénítólag hatnak az állam ipari vállalkozásai. Ezért e téren *kezdeményezésnek magánvállalkozáson kell alapulnia. A támogatásnak pedig részben államinak, részben társadalmiának kell lennie.*

És itt ismét mindazoknak szoros szövetségére utalunk, a kik a fényképezéssel akár hivatásszerűleg, akár pedig nemes szórakozásból foglalkoznak. *Az esetleg létesítendő iparvállalatokban minden egyes fényképezőnek érdekelve kellene lennie.* Ily módon egyrészt a termelőnek fogyasztó közönsége biztosítva lenne, másrészt pedig a fogyasztó a termelés irányítására, ellenőrzésére, az árszabásra stb. befolyhatna. E végből az első ily nagy vállalatot oly részvénytársasági alapra kellene fektetni, a melynek alacsony névértékű részvényei, vagy azok részei, úgy az egyes hazai szak-, mint amatőr fényképezők kezében volnának.

Ámde mindez — ha bár aktuális. — *ma* még csak pium desiderium. De vajjon ki tudja a *holnap* nem érleli-e meg az eszmét; fejlődő ipari termelésünk, állami támogatásunk nem karolja-e fel ezt a ma már jelentékeny termelési ágat, hogy megmentsen ez ipari cikkekért kivándorló sok magyar milliót és a munkahiány miatt kivándorló sok ezer magyar munkást — hazánknak?!

Esti imádság. Timár Ödön, Kolozsvár.

A művészeti fotografálás.

— A gicscs kérdése. — A művészeti fotografálás és a daxli. — Az amatőrök érdeme. —

Páris, július.

«Az Amatőr» legutolsó száma igen érdekes és tartalmas szellemi tornával kedveskedett olvasóinak. A lapnak szerkesztője vette — hisz amatőröknél különösen fontos az objektív — bírálat alá egyik fiatal kritikusunknak, Marco úrnak azon sorait, a melyekben az a fotografálást és különösen az artisztikus fotografálást boncolgatta. Mikor Marco úr azt hitte, hogy boncol — ezt mindjárt az elején kell megjegyeznünk — tévedett és tulajdonképpen viviszekciót végzett. Azt hitte halottal van dolga, mert az ő szemében a művészi fényképezés élettelen, és a mellett egyszerre kiderült, az ellenbizonyítás során, hogy ellenkezőleg, az artisztikus fotografálás nagyon is élő valami, olyan, a mi virágzásához közeledik most, de valószínűleg el fogja érni még a tökély fokát is.

Marco úrral távolról sincs kedvem polemizálni, de viszont elfojtani sincsen kedvem azokat a gondolatokat, a melyek akkor villantak meg agyamban, a mikor «Az Amatőr» hasábjain a támadást és a védekezést olvastam.

Első sorban azt hiszem, hogy ez a vita nagyon felesleges és nagyon erkölcsstelen, mert meddő. Eredményre sohasem vezethet. Mint a hogyan minden vita meddő marad, a melyben szubjektív *meggyőződések* csatáznak. Hangsúlyozom, hogy mindig csak a meggyőződések csatája a meddő. Más az, a mikor meggyőződés valami bevett véleménynyel ütközik össze és a mikor perszuazióról lehet szó. Az előbbi esetben azonban ez ki van zárva. Az amatőrök mindenkori hinni fognak kodakjuk és a maguk művészetében, viszont Marco úr soha egy percig sem mond majd mást, minthogy az egész kodakolás nem egyéb, mint nyomorúságos, édeskés gicscs.

Különben pedig még sem volt meddő a vita. Két haszna tagadhatatlan.

Az egyik haszon az, hogy Marco pompás frazeológiájának köszönhetőleg pompás definíciót kaptunk arról, mi az a gicscs. Terringettét, eddig még senki oly szépen meg nem mondta mi az. Talán voltak, a kik megérezték, voltak olyanok is, a kik kissé jobban tudták elválasztani a gicscset attól, a mi nem gicscs. Hanem ilyen pompásan és szemléltetően még senki meg nem magyarázta, mint ez a fiatal esztétikus. De ez az érdem is csak félérdem. Felismert, de rosszul ítelt meg egy jelenséget. Tényleg, a mely produktumban, pláne művészi produktumban a beállítás, a póz játsza a vezérszerepet, a hol az egyéniségnek semmi köze nincs a produkálás folyamatá-

hoz és a folyamat termékéhez, az ilyen alkotás a legjobb esetben édeskés gicscs. Ez igaz, és ezt helyesen ismerte fel Marco úr is. De már az ítélete nem helyes, kérem, mert *nem igaz, hogy művészi fotografálásnál nincsen szerepe az egyéniségnek.* Hogyne volna. De persze csak akkor, a mikor azt a fényképet igazi amatőr, jó szemű, poétalelkű, művész - ember csinálta. A ki önállóan lát, önállóan figyel meg és a ki mesterkélte póz helyett meg tudja fogni azt, a mi az illető tájra, személyre, dologra jellemző. Nem a pózt, hanem a mozdulatot keresi. Talán nem a színt, hanem a világítási effektusokat.

Marco úr a művészi fotografálást gicscsnek mondja. Gicscses csak a hibás, *de művészi produciónak lehet.* Mihelyt tehát az artisztikus fotografálás gicscses, akkor lehet, hogy hibás, de a meghatározás szerint más oldalról — *művészi.* Marco a saját kelepccéjébe szaladt bele. Mintha azt állítaná, hogy van, ami nincs és nincs a mi van.

Ez az egyik tanúsága az ügynek.

A másik és sokkal érdekesebb tanúsága az, hogy Marco vakmerően bírál meg olyat, a mit soha nem tanulmányozott, vagy ha tanulmányozott, hát felületesen és rosszul. Vannak állításai, a melyek maguktól dülnek meg és vannak olyanok, a melyekből a laikus arra következtethetne, hogy a művészi fotografálás olyan, mint a — bordero. A borderóról pedig tudjuk, hogy olyan, mint a daxli.

Hogy miért? Megmondom.

Marconak fogalma sincsen arról, mi az a művészi fotografálás. Mint a hogyan kivüle még sokan nem tudják és beszélnek róla. Így volt a Dreyfus-perben azzal a bizonyos borderóval és így volt az anekdota szerint a daxlival.

Egy gróf egyszer daxlit akart vásárolni és ezért alkuba bocsátkozott házi zsidájával. A gróf leírta, minő daxlit akar és a zsidó egyre bölöngatta a fejét . . .

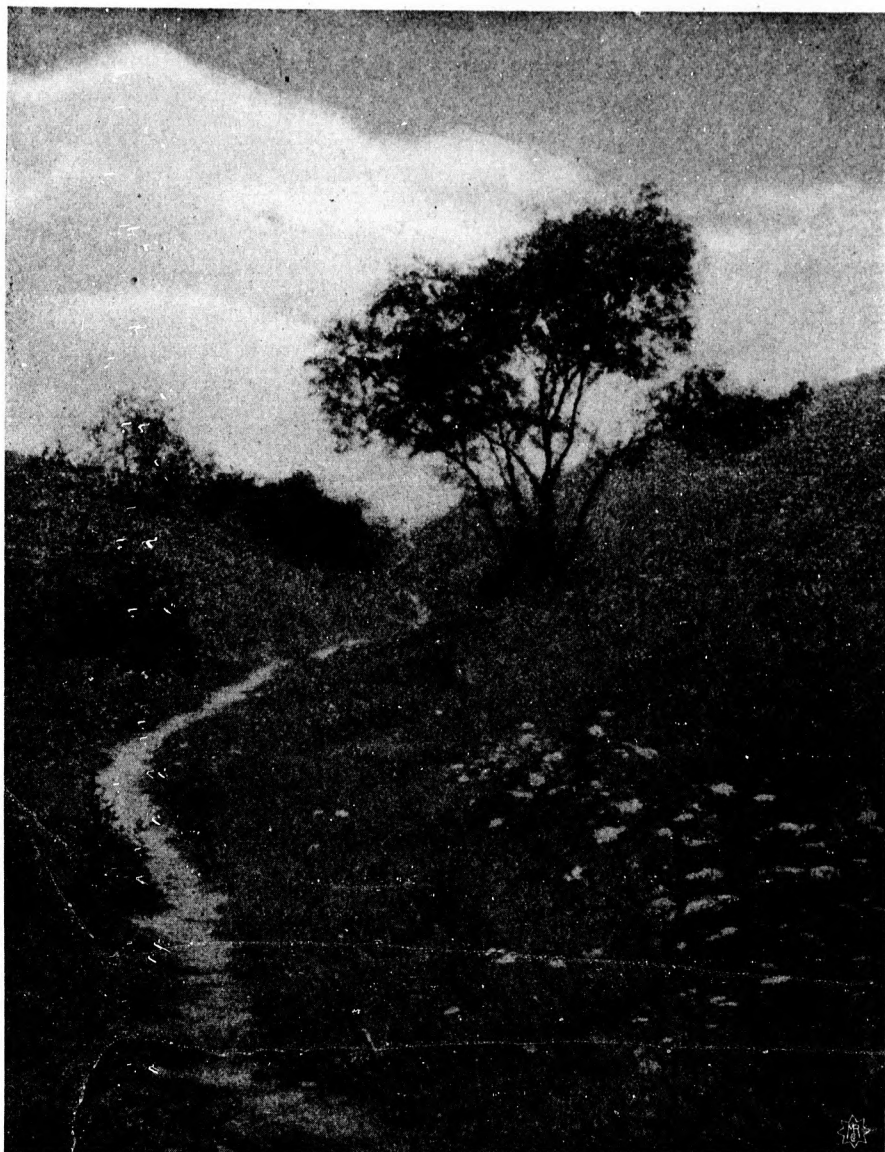
— Meglesz méltóságos úr, meglesz.

— De ne legyen több három évesnél!

— Van is épen most egy két és fél évesem, méltóságos úr.

— Hogy adja?

A zsidó megvakarta a fejét, mert nem tudta, mennyit kérjen. Sőt tovább megyek, nem tudott árt szabni, mert fogalma sem volt arról, hogy tulajdonképpen mi is az a — daxli. De beszélt

Csend.

Otto Ehrhardt, Coswig.

A «Photographische Kunst im Jahre 1904» jogának fenntartásával.

róla, el akarta adni, hasznot akart venni rajta. És végül is zavarában a gróftól kérdezte meg:

— Méltóságos úr, tulajdonképpen mi is az a daxli?

Igy voltunk a borderóval. Beszéltek róla. Senkinek se volt fogalma róla, mi az. Az emberek az utcán disputáltak:

— Áruló?

— Nem az.

— Ő írta a borderót?

— Nem ő írta. Walsin-Eszterháy.

— Vagy talán Zurlinden?

— Vagy Gallifet tábornok.

— Talán a köztársasági elnök.

— Vagy pedig a császár.

— Hátha a borderó nem is anyától lett . . .

— Hanem piros pünkösdi napján rózsafán termett?

És a beszélgetés után elváltak a disputálók. A mikor már lőtávolban voltak egymástól, akkor egyik is, másik is megállt, lehorgasztotta fejét és elgondolkodott:

— Az ördögbe is. Mi lehet az a borderó?

Marco úr, írásának figyelmes átolvasása után én is azzal gyanúsítottam önt, a mivel az *Amatőr* érdemes szerkesztője. Hogy véleménye a *New-York kávéházi asztalnál született meg és ott alakult ki*. Talán ily módon:

(A jelenet a hónap végén játszódhatott le, a mikor titáni küzdelem folyik irodalmi körökben azért, hogy a pangó Magyarország megértse a hitel fontosságát és e fontos közgazdasági tényező áldásaiban azok is részesüljenek, akik érte a legkitartóbb küzdelmet vívják: tehát az írók és ujságírók.)

— Van?

— Nincs. Délben adtam ki az utolsót.

— Szürke huszast?

— Nem, vörös kettőt.

— Gyulának fizu? (Gyula a fizetőpincér.)

— Gyulának nem fizu. Gyulának hitel. Hát neked van?

— Nincs, barátom, nincs.

(A társaságban megjelenik egy ügyvéd, a kit tulajdonképen utálnak, mert rendes keresete van, dolgos, nyugodt, nem ideges. És mert irigylik, gorombák vele.)

A jövevény kérdezi:

— Mi fölött vitatkoznak, hogy vajjon van-e, vagy nincs? Pénz?

— Fenét pénz. Művészi — fényképezés!

Az ügyvéd elégedetten távozhatott, a két úr pedig egyszerre elmélkedett tovább is. Van-e, vagy nincs? Haragosak voltak és az egyik ki-mondhatta az elhatározását:

— Ha pénz nincs, akkor művészi fotografálás sincs.

Ebben megnyugodtak és elváltak. A mikor lőtávolban voltak egymástól, ezek is lehorgasztott fővel állhattak meg, önmagukat gyötörvén a kérdéssel:

— Mi az a művészi fotografia?

És mert nem tudtak felelni erre a kérdésre, azért valószínűleg mód felett megharagudtak az elibéjük tolakodó kérdőjelre . . .

De értsük meg egymást — ha érdemesnek tartja — Marco úr. Ön igen sok igazat mondott cikkében, csak az a kár, hogy az igazságainak nincs köze a fotografálással, a mit pedig a fotografálásról mondott, annak, sajnos, nincs köze az igazsággal.

Mi sem mondjuk, hogy a művészi fotografálás maga *a művészet*, hanem ragaszkodunk a szókhöz. Fotografálás, a mely nem banális, nem vásári, nem izléstelen, hanem e helyett

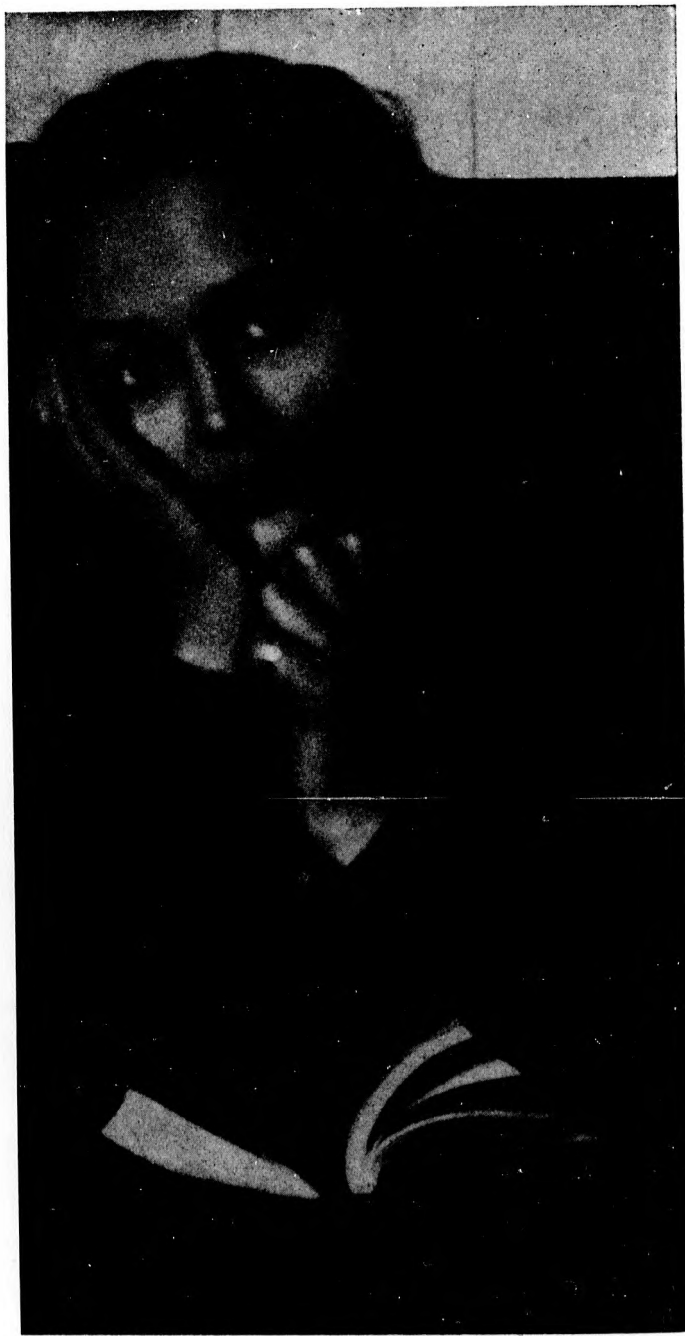
igenis *egyéni, izléses és művészi*. És ezért hívjuk éppen *művészi fotografálásnak*.

Még valamit. Ha ön esetleg most sem tudná még mi az a művészi fotografálás és hogy mik az eddigi eredményei, ime a feleletünk:

A művészi amatőr fotografálásnak eddigi legelső érdeme az, hogy máris *megtanította a hivatásos fényképezőket — fotografálni*.

Hadrián.

«Az Amatőr» ez idő szerint az *egyetlen* magyar nyelvű illusztrált folyóirat, mely a *művészi fényképezés* érdekeit szolgálja. Eddig megjelent 20 száma tanuskodik arról, hogy e lap irodalmi és művészeti színvonalánál, valamint kiállításánál fogva a támogatásra érdemes.

Ábránd. W. Brandelow, Krakow i. Mecklenburg.

A lipcei kiállításból.

A •Photographische Kunst im Jahre 1904• jogának fenntartásával.

Kezdőknek.

Sorozatos ismertetés.

Írta: Gara Rezső dr.

— A mivel fényképezünk. —

VI.

Az objektivról eddig elmondottak főképen a lencsehibákkal foglalkoztak. Ezenközben csak a legszükségesebbet vettük megbeszélés alá, szemelőtt tartván, hogy szándékunk az olvasót elsősorban azon műszavak értelmével és mibenlétével megismertetni, a mely szakkifejezésekkel az amatőr a fényképezéssel foglalkozó olvasmányai folyamán gyakran találkozik.

A következőkben egyet-mást a lencsék úgynevezett «fényerősségéről» beszélünk meg.

Valamely lencse «fényerőssége» természetesen a fénysugarak azon mennyiségétől függ, melyet felvenni képes. Nagyobb felületű lencse persze többet, kisebb felületű kevesebbet tud felvenni. Tehát a fényerőssége egy lencsének elsősorban is arányos a felületének nagyságával. A lencsefelület gömbfelület, az ilyen pedig arányosan nő a diameter négyzetével (a lencse átmérőjét «lencsenyílás»-nak nevezzük); minek folytán a gömbfelület nagysága függ az átmérő négyzetének nagyságától. A lencse fényerőssége tehát arányos a lencsenyílás négyzetével.

A lencsébe jutott fény mennyiség szétszóródik a lencse által képzett kép felületén.

Mennél nagyobb ez, annál nagyobb felületen oszlik el a fény és így a kép világossága fordítva viszonyul felületének nagyságához. Ez a felület arányos a kép átlójának négyzetével, az átló pedig egyenes arányban áll a gyújtótávolság négyzetével. (Lapunk 103. o.-án említettük már hogy annál nagyobb a kép felülete, mennél közelebb esik a tárgy a lencséhez.) A gyújtótávolság nagyságától függ — állandó tárgytávolság esetén — a kép nagysága. Azaz két különböző gyújtótávolságú lencsével, ha egy tárgyról egy és ugyanazon helyről készítünk felvételt, úgy a nagyobb gyújtótávolságú lencse által készített kép a nagyobb, s így könnyen belátható: ha a lencsekép világossága fogy a képfelület nagyobbodásával, úgy — a fent mondottak szerint képfelület arányos lévén a gyújtótáv négyzetével, — a lencsekép világossága (azaz a lencse által kifejezhető fényerősség) fogy a gyújtótávolság négyzetének nagyobbodásával.

Összefoglalva: a kép világossága a lencsenyílás négyzetével egyenes és a gyújtótávolság négyzetével fordított arányban áll. Nagy felületű és

Májfa kitáncolás.

Minich Samu, Selyempuszta.

kis fokú lencsék a legfényerősebbek tehát. Minek folytán az esetben, ha rendkívül rövid ideig világíthatjuk csak meg a lemezünket — p. o. sebesen mozgó tárgyról csak nagyon rövid megvilágítási idejű kép készíthető, ha éles és nem elmosódott körvonalakra számítunk, — ilyen objectivet fogunk alkalmazni.

Lapunk 103. oldalán említettük, hogy ha lencsétől rendszeres fénytörést kívánunk úgy a lencsébe jutó sugarak a tengelylyel legfőljebb 3° -os szöget képezzenek s így az objectivnek tulajdonképen legfőljebb 6° -nyi nyílásúnak szabadna lennie — a gyúpontról nézve. — S így mennél nagyobb a lencse gyújtótávolsága, annál nagyobbak kell a felületének lennie. Eképen készíthetünk ugyan nagy felületű lencsét, de — a gyújtótávolság növekedvén a lencse nyílásával — a fényerősséget nem növeltük, hiszen az fordítva aránylik a gyújtótávolság négyzetével. Szerencsére azonban a lencse gyújtótávolsága megrövidíthető, ha két lencsét kombinálunk. Így p. o. két f gyújtótávolságú lencse kombinációja $f/2$ gyújtótávolságú lesz, mivel pedig a lencse fényerőssége fordított arányban nő a gyújtótávolság négyzetével, e lencserendszer fényereje négyszerese lesz egy egyszerű és hasonló nyílású lencse fényerejének.

Ezen az elven jutottak a fényerős kettős objectivok készítéséhez. A legelső Voigtländer gyártotta a bécsi Petzval számításai szerint. Ez egy portré-objectiv volt, melynek szerkezete, — nagy fényereje folytán, — rendkívül megfelel a lehető legrövidebb időt megkövetelő portréfelvételekhez.

A pigmentnyomás.

Közli: Raabe Gusztáv Adolf.

A pigmentnyomás a zselatinnak azon tulajdonságán alapszik, hogy chromsavas sókkal fényérzékenyítve megvilágítás után melegvízben való oldhatóságát elveszti.

Az ezen célra szolgáló papir, — melyet gyárilag minden színben állítanak elő — vastag réteggel van bevonva. Ez zselatin, cukor és szappan keverékből áll, melyet korommal (innen a szénnyomás elnevezés) vagy finomra tört földfestékekkel (pigment) festenek. A papir maga még nem fényérzékeny, az érzékenységet csak a kálium bichromát oldatban történő fürösztés után kapja.

A negatív alatt történt megvilágítás után, miután a negatív egyes helyeken több, vagy kevesebb fényt bocsát a rétegre, az a megvilágítás arányához mérten helyenként — többé-kevésbé oldhatatlan lesz. A fény által ért helyek a meleg vízben megmaradnak, a fény által nem ért pedig feloldódnak.

A vegyi folyamat abban áll, hogy a fény a réteget chromsavas chromoxyddá redukálja, mely a szerves anyagokkal együtt még meleg vízben sem oldódik. Miután azonban a mosásnál, illetve az előhívásnál a réteg felületén levő azon részecs-

kék, melyeknél a fény nem hatott egész a papírig, leválnának, szükséges a réteget az előhívás előtt más felületre átvinni.

Fő előnye a pigmentnyomásnak az ezüstyomások felett kiváló tartossága és a színválasztás lehetősége. Pigmentpapírt minden szín-

ben kaphatunk, még pedig úgy felvágva, mint méter számra tekercsekben.

Ezek előrebocsátása után rátérünk a fényérzékenyítés, szárítás stb. gyakorlati ismertetésére.

A fényérzékenyítés és az e célra szolgáló fürdők.

A chrómfürdők összetétele a negatív szerint változik. Erős chrómfürdő lágy, gyenge pedig kemény képet ad.

Ebből következik, hogy erőteljes és kemény negatívokhoz erős, gyenge és túllágy negatívokhoz pedig gyenge chrómfürdő kell.

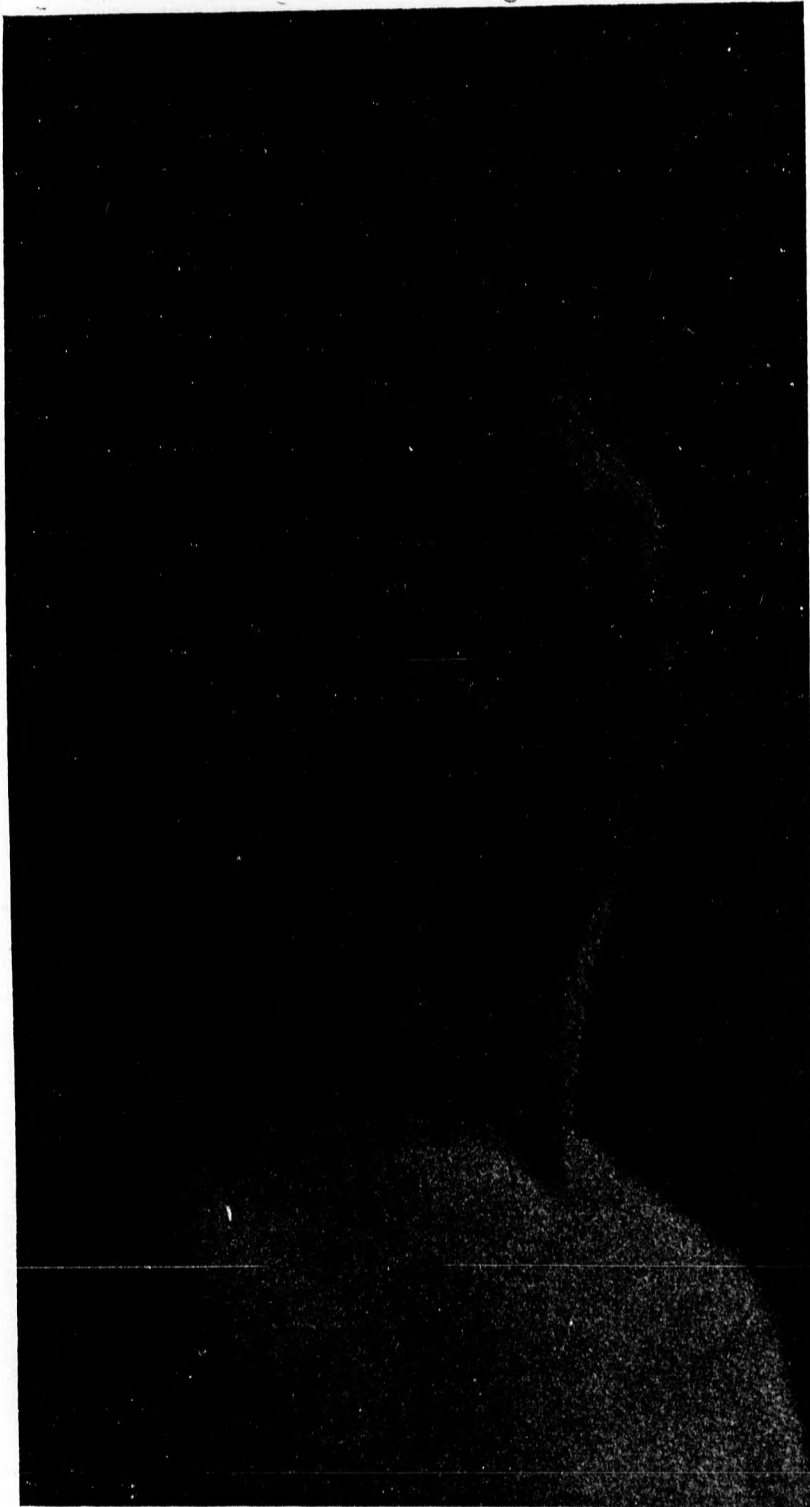
Rendes negatívhoz a fürdő összetétele a következő:

1 liter párolt vízben,
40 gr. káliumbichromát,
5 cm.³ ammoniák.

Igen kemény negatívhoz 40 gr. káliumbichromát helyett 50—60 gr.-ot vegyünk, lágyakhoz

pedig 20, esetleg 10 grammot. Megjegyzendő, hogy a bichromáthoz képest az ammoniák oldatból is többet, vagy kevesebbet kell venni.

A chrómfürdő sokáig eltartható, többször is használható, de sötét helyen kell tartani, mert a

Tanulmány.

W. Struck, Leipzig.

A lipcei kiállításból.

A „Photographische Kunst im Jahre 1904” jogának fenntartásával.

Toalett.

Marschall János dr., Böös.

világosságon hamar megbarnul, ily fürdő többé nem alkalmas érzékenyítésre, mert fátyolosan dolgozik.

Figyelmeztetjük amatőrtársainkat, hogy *a chrómsók igen mérgesek.*

Sebes kézzel ne dolgozzunk velük, mert nehezen gyógyuló fekélyeket okoznak.

Kezeinket az érzékenyítés után ammoniák tartalmú vízben mossuk meg alaposan.

A chrómfürdőt használat előtt leszűrjük és tiszta tálba öntjük. A pigmentpapírt becsúsztatjuk (rétegoldala felfelé legyen) és kezünkkel lenyomkodjuk. Ha a papír a fürdőben kiegyenesedik, megfordítjuk és addig hagyjuk az oldatban, míg ujjainkkal szélét megtapogatva azt nem érezzük, hogy a réteg kocsonyás lett. Ekkor az oldatból kivesszük. Tovább a fürdőben a papírt ne hagyjuk.

Az érzékenyítést félhomályban végezhetjük, mert a réteg csak a száradás után lesz fényérzékeny.

A pigmentpapír szárítása.

Kisebb alakú papírokat fakapcsokkal zsinigre akasztjuk. Ajánlatos azonban a szárítást akként végezni, hogy a papírost két sarkán akasztjuk fel, alsó két sarkára pedig szintén két kapcsot teszünk és ezeket léniával összefogjuk, hogy a száradásnál a papír össze ne göngyölödjék.

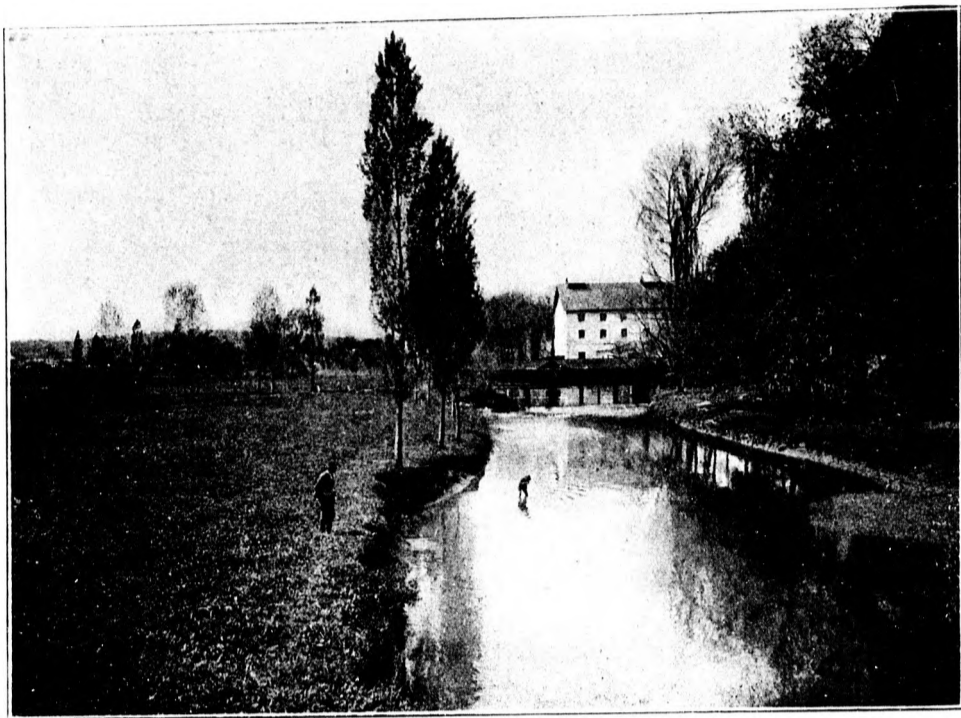
Nagyobb papírokat legajánlatosabb üvegre préselni, a mi következőkép történik: A fürdőből kiemelt papírt egy tisztára megtörült és teljesen sima üveglapra helyezük, itatóspapírral a felesleges folyadékot felszívjuk és gummihengerral néhányszor lesimítjük. Az üveglapot most sötét helyre tesszük, míg a papír meg nem szárad. A teljes megszáradás után a papírt az üvegről könnyen levehetjük. Ez most tükörsima és egyenes, mi a másolásnál nagy előny.

A szárítás száraz, pormentes és szellős, nyáron hűvös helyen történjék. Nappali fény veszélyes, petroleum vagy gázfény nem ártalmas.

A szárítás ne tartson sokáig, mert különben megbomlik a réteg még mielőtt megszáradt volna. A mely papír 12 óra alatt meg nem száradt, azt eldobhatjuk. Az érzékeny papír 4—5 napig eltartható, legjobb azonban azt friss állapotban feldolgozni.

(Folytatjuk.)

Azokat, kik képeiket közlés vagy bírálat végett lapunk szerkesztőségéhez beküldik, arra kérjük, hogy a legkifogástalanabb kivitelű, nem pedig elrontott, aranyfürdőben vagy előhívóban agyonnyomorgatott másolatokat juttassanak hozzánk, mert csakis kitünő másolatokról készíthető jó klisé, már pedig a szép reprodukció valamennyink közös érdeke. Azonkívül még arra kérjük, hogy a kép hátára nevüket, pontos lakcímüket, valamint a kép címét feljegyezni sziveskedjenek.

Zala partján.

Kaszter Ödön dr. Zalaegerszeg.

A gumminyomás.

Mutatvány Kiss Zoltán: «A fényképezés kézikönyve» c. munkájának III. kiadásából.

A gumminyomás alapján rokon a pigmentnyomással, mert elmélete azon alapszik, hogy egyes oldható szerves anyagok, mint a minő az arab-gummi, enyv, tojásfehérnye stb. bichromát-sókkal keverve, megszártva és a fény hatásának kitéve, oldhatatlanokká válnak. — Ha már most e keverékhez még festékanyagot is adunk, azt papirosra kenjük fel és negatív alatt kellő ideig megvilágítjuk, a pozitív kép a papiron oldatlanul marad, míg a meg nem világított és illetőleg a kellő ideig meg nem világított részek vízben kioldódnak.

A gumminyomás olyan eljárás, a melynek segítségével a fényképező tetszése szerint változtathatja a képét, elhagyhat olyan részleteket belőle, melyek rontanák a kép művészi hatását, viszont bele vehet olyan részeket, a melyek a képnek hangulatot adnak vagy azt emelik. Saját kompozíciót alkothat így s hozzá a színt szabadon választhatja. Ha akar, csinál egyszínű képet vagy kombinálja a színeket és színhatásokat úgy, a mint azt érzéke diktálja.

Művészi érzéssel bíró fényképezők célja a fényképezést művészi értékű képek közvetlen előállítására fölhasználni, így ezen úton kifejezésre juttatni fölfogásuk, művészetük termékeit. A fényképezésnek a pozitív-kép előállítására szolgáló eljárásai között e célra eddigelé a gumminyomás az egyedüli olyan eljárás, mely leginkább szabad teret nyújt, kifejezni valamely képben az egyéni fölfogást, a művészi sajátosságot.

A gumminyomáshoz használandó másolópapir előállítása akképen történik, hogy erre alkalmas papírlapra ammonium bichromát vagy kálium bichromáttal kevert arab-gummi oldatot kenünk fel, melyhez előbb festéket keverünk a megkívántató mennyiségben és az így bekent papirost megszártjuk száraz, sötét helyen.

A preparáláshoz nem minden fajta papir alkalmas; hanem csakis olyanok, a melyek kellőképen enyvezve vannak.

Ha nem vagyunk biztosak abban, hogy a használandó papir van-e *kielégítőképen* enyvezve a hiábavaló kísérletezések kikerülése céljából célszerűen cselekszünk, ha a papirost enyvezés

által a használatra alkalmassá tesszük. Az enyvezés az eredményt minden esetben csak megjavíthatja.

Az enyvezés a következőképen történhetik:

Egy nagyobb tálcába 2%-os *meleg zselatin oldatot* öntünk. Ebbe helyezzük bele a kívánt képnagyságnál valamivel nagyobb alakra vágott papírlapokat egyenként úgy, hogy a felületen lég-hólyagok ne képződjenek. Ha a papirok már $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ óráig áztak, egyenként kiemeljük a tálcából és tiszta üveglapra helyezve langyos meleg vízbe mártott szivacsos oldalán letöröljük és pormentes helyen felfüggesztve megszártjuk. Avagy: 3 gramm zselatint 100 kcm. vízben félóráig áztatunk, míg jól felduzzad. Azután 40—50° C. hőmérsékű vízfürdőbe állítva feloldjuk, 10 kcm. alkoholt öntvén hozzá, a folyadékot melegen, ecsettel a papírra kenjük és azután vízszintes helyzetben megszártjuk.

A ki a gumminyomáshoz használandó papirnak az enyvezéssel való előkészítését ki akarja kerülni, az vegyen e célra előkészített, kellőképen enyvezett papírt, akár *Schleicher & Schüll*-félét, akár *J. W. Zander*-félét.

Minél durvább szemcsézete van a használandó papirnak, a felkenés annál könnyebben eszközölhető rajta, mégis igyekeznünk kell, hogy a szemcsézet az előállítandó képek nagyságával összhangzásban legyen, mert a míg a képnek durvább szemcsézete a nagyobb méretű képeknél jó hatást kölcsönöz, addig a kisebb méretű képek finomabb szemcsézetet igényelnek.

A papirkészítéshez a következő oldatokra van szükségünk:

I. Feloldunk:

60 kcm. párolt vízben 40 gr. darabos arab-gummit.

A gummiarabikum-oldat használatra csak 3—4 nap múlva alkalmas a mikor a rázásnál képződött hab már teljesen eltűnt. Használat előtt előbb az egész mennyiséget tiszta vászon-darabon keresztül szűrjük. A gummioldat határtalan ideig tartós, ha száraz helyen és jól bedugaszolt üvegben tartjuk. Nedves helyen, kivált ha az üveg nincs jól elzárva, könnyen megpenészedik. Ha az oldat az állás következtében meg-savanyodott, ez használhatóságára befolyással nincs, sőt sokan e célra a már meg-savanyodott oldatot tartják a legalkalmasabbnak.

II. A bichromát-oldatot a következőképen állítjuk elő:

100 kcm. párolt vízben feloldunk 25 gr. kálium bichromátot és adunk hozzá 8—10 csepp ammo niákot. A kálium bichromát helyett lehet alkalmazni hasonló mennyiségű ammonium bichromátot is, mely esetben az ammoniák hozzáadása elmarad. A fentebbi arány a bichromát hidegen telített oldatának felel meg.

Használatra az I. és II. számú oldatokból egyenlő részt és megfelelő mennyiségű tempera vagy aquarell-festéket keverünk össze. — Festékanyagul legalkalmasabbak a tubusokban kapható oldott tempera vagy aquarell-festékek, de hasonló eredménnyel alkalmazhatjuk a gomb vagy porfestékeket is, azonban ezeket előbb feloldanunk kell. Hogy a festékből mennyi veendő, ez izlés dolga lévén, szabályok közé foglalni nehéz volna. Kevesebb festék alkalmazása világosabb színt eredményez és megfordítva. A színárnyalatot mindenkor a kép tárgya és a negatív karakteréhez alkalmazzuk. Általánosságban azt lehet mondani, hogy a festékből oly mennyiség veendő, hogy a papírra húzott ceruzavonal a felkenés után a festékréteg alatt még kivehető legyen.

A felkenés eleinte nehezen megy, de később gyakorlatot szerezhethünk ebben is. A felkenéshez két fajta ecsetet használunk: a *kenő* és *oszlató* ecseteket. Kenéshez keményebb fajta, széles sörte vagy borz ecsetet, az oszlatáshoz valamivel lágyabb, de rugékony ecsetet veszünk és pedig lapos 5—8 cm. széles alakban.

A kenő ecsetet jól megmártjuk az előkészített keverékben s a rajzszőgekkel símára kifeszített papírlapon gyorsan felkenjük, előbb szélességében, majd pedig hosszában alkalmazott ecsetvonásokkal, lehetőleg vékonyan. — Mikor már a papírfelület teljesen és lehetőleg egyenletesen fedve van, a felületet az oszlató ecsettel kezeljük tovább mindaddig, míg a réteg szikkadását vesz-zük észre.

A papír sötét száraz helyen legfeljebb egy óra alatt teljesen megszárad, a mikor réteges felével egymásra helyezve, könyv közé vagy üveglappal ellátott másoló keretbe szoritjuk. A kész papirokat, a mennyiben 24 óra alatt feldolgozni nem tudnók, chlorcalcium dobozba tegyük, a melyben több napig eltartható. A preparált papír színét a sárga chromszíneződés miatt megítélni nem lehet.

A gumminyomáshoz alkalmazandó negatívnak *lágynak*, mégis jól átdolgozottnak kell lenni, mert a közönséges gumminyomás oly eljárás, mely ugyanazon negatívról sokkal keményebb képet ad, mint a celloidin vagy a soliopapír. — Kemény negatív alig alkalmazható kielégítő eredménnyel s ilyenről csakis többszöri nyomással érhető el, esetleg használható másolat. — A gummi nyomás nagyobb méretű negativeket igényel, 13×18 cm. nagyságú csak ritkább esetekben alkalmas; a használni szokott legkisebb méret a 18×24 cm.

A negatívkép lehet egyaránt üvegen, filmen vagy negatívpapíron. Az utolsó olcsóságánál fogva ajánlatos s vele az üveglemezekkel szemben, kiváltképpen a nagyobb formátumoknál jelentékeny pénzmegtakarítás érhető el, a nélkül, hogy a kép minősége kedvezőtlenebb lenne.

(Folytatjuk.)

Könyvekről.

Rovatvezető: G. R. dr.

Loescher Fritz: *Die Bildniss-Photographie*. Ein Wegweiser für Fachmänner und Liebhaber. Schmidh G. kiadása, Berlin 1903.

A könyv egy theoretikus (aesthetikai) és egy praktikus részből áll. Az első rész az arcfénykép keletkezésével és a művészet mai állapotával, a második az arcképek készítéséhez szükséges segédeszközökkel foglalkozik. Az első szakaszban a szerző élénk tárja a portréfényképezést Daguerre találmányát követő négy decennium folyamán: iparszerűség, a legteljesebb természetellenesség, mesterséges, erőltetett produktumok jellemzik e kort. Továbbá foglalkozik az író a múlt század végén meginduló azon tendenciájával az arcfényképezésnek, mely a valósághoz való visszatérést célozza és az első rész végén a mai portré-művészet legkülönbözőbb válfajaival, melyek bár még korántsem általánosan elterjedtek, de legalább számos kiváló szakférfiú és amatőr művészete folytán legtöbbjeink előtt ismeretesekek s természetes modoruk és festői képességük folytán becsültek. A portré-művészetnek e periodusait az egyes korok legtipikusabb terményeivel, a portréfényképezés jellegzetes példaképeivel pompásan illusztrálja az író és e képek reprodukciójai nagy mértékben megkönnyítik magyarázatának megérthetőségét. Majdnem 100 kép díszíti könyvét. A második, praktikus részben az író ismerteti a szükséges használati tárgyakat, a felvétel módjait lakóhelyiségekben, műteremben és a szabadban, majd a negatív és pozitív készítési módját. E könyvek pompás kiállítása folytán nagy elterjedést lehet jósolni. Ára: füzet Mk. 4.50, kötve Mk. 5.50.

Képeinkről.

Irta: Kohlman Artúr dr.

Lapunk mai száma oly gazdag elsőrangú illusztrációkban, hogy szinte duzzad a keblünk az örömtől — hogy a néhány napi késedelemért, — melyet e kilátásba helyezett és lapunkban már jólevele elhelyezett képek okoztak, olvasóinkat kárpótolhatjuk. Azt az újabb párhuzamos irányt, — melylyel a külföldi előkelő művészek műveit hazai amatőrjeink színe-javának felvételei mellett bemutattuk, ezentúl is állandóan, vagy a lehetőség szerint — folytatni szándékozunk. Az indító ok erre a tanítás, az ízlés és felfogás nemesítése volt. És őszinte megelégedéssel látjuk, hogy a hozott áldozatok nem vesztek kárba. Igaz ugyan, hogy újabban kevesebb kép érkezik be szerkesztőségünkhöz, mint azelőtt, ámde azokon — vagy legalább legnagyobb részükön — melyeket szerzőik bírálatunk és közlés céljából rendelkezésünkre bocsátanak, meglátszik a *szigorúbb önbírálat* egyrészt, a nagy és gyors haladás másrészt. És mi büszkéek vagyunk erre az eredményre. De büszkéek vagyunk arra is, hogy olvasóink köréből egyre több és több *oly* művészi kép érkezik szerkesztőségünkhöz, melyeknek kiadása lapunknak nivóját a külföldi nagy lapokéra emelni segítenek. Ezért csak látható kifejezése e sorokban az a hálás köszönet, melylyel e derék művészgárdának önzetlen támogatásukért e helyütt is adózunk.

Áttérve az egyes képekre, elmondhatjuk, hogy mai lapunk anyaga úgy összességében, mint minden egyes kép külön-külön is igazán megkapóan művészi. Ez anyag összegyűjtése nagy fáradsággal, sok költséggel járt, ámde a lapunkban most folyó művészeti vitában, a mellettünk küzdőket igazán *művészi* fényképekkel támogatni elsőrangú szükségletnek véljük. Mert a kik e képek bírálatába elmerülnek, gyönyörűséget merítvén belőlük, nem kicsinyléssel, de — velünk együtt — elismeréssel adóznak azoknak, a kiknek keze alól e művészi becsú képek kikerültek.

Műmellékletünk ezúttal tájkép, de a javából. A német tájfényképezés mesterének: Max *Lusche*-nek műve. Az egésznek képszerűsége az, a mi a szemlélt megkapja. Az az emelkedett hangulat, mely a természet szépséges ölen elfog bennünket. Témája — igazi tájkép téma. Nem az egeket ostromló hóval borított, vagy kopár hegyóriások sziklacsúcsai, hanem virágos rét és néhány nyirfa szegélyezte kis folyó, melynek tulsó partján — szinte odavetve — messziről a falu templomtornya látszik. Az égbolt sötét felhőkkel borított és csak a horizont felé világosodik. Az egésznek elrendezése, az illető táj «an fasz» arcképe. A nagy előtér, a kép közepét, a földet az éggel összekapcsoló nyirfák a víznek a falurészlettel a kép egyik szélén való elhelyezése, de főleg a részletes rajz melletti óriási légység, a tónusok, valörök lány átmenetei megannyi kiváló tulajdonsága e képnek, melyet tanulmány tárgyává tenni és egyénien követni érdemes. E képnek eredetije gumminyomat, a mely a st.-louisi kiállításon kitüntetésben részesült.

De hangulatos az *Otto Ehrhardt* képe is. Csendes domboldali gyalogösvény vonul végig a képen, s a rétek egyhangúságát néhány virágos bokor és egy magányos fa szakítja meg.

Néhány kiváló arcképtanulmány, illetve figurális kompozíciót is bemutatunk ezúttal és reméljük, hogy úgy a külföldiek, mint az ezek mellé méltán sorolható hazaiak példája művész amatőrjeink figyelmét és tevékenységét a figurális térre is irányítandja.

A *W. Bandelow*-nak «Ábránd» c. tanulmányában a mélyen érző lélek, érdekes felfogás, beállítás, világítás és technikai készség, a művészi rutin egyesül. Az ölben tartott

könyv és a mire a mi szakfényképezőink elszörnyüködésükben összezsapnák kezüket, — a két kéznek az archoz, állhoz való illetén támasztása, az olvasásnak — nőknél, de különösen fiatal lányoknál — legtermészetesebb póza — vagyis nem póz, a mely az olvasottak feletti elgondolkozás alatt is még jó darabig jelen marad. A lipcsei kiállításon érmet és díszoklevelet nyert.

Ugyancsak ily elismerésben részesült a lipcsei kiállításon *W. Struck*-nak végtelenül lágyan világított arcképtanulmánya, a mely szinte lehelet finomságú. Az egész arcban, a mezitelen vállakon sehol kihívó fehérség. Csupa tónus, csupa hús. A nagy kontrasztok helyett kevés — de jól alkalmazott — gyenge fényfoltok és átlátszó enyhe árnyékokból áll e kép. Az arcképezéssel foglalatostkodó művész amatőrjeinknek ezt a modort figyelmébe ajánljuk.

És itt első sorban *Jezeek József*-re, a mi ternyei művészünkre gondolunk, a ki hirtelen lépvén ki a homályból, — egyszerre emelkedett fényképező művészeink közé. Mert a kinek első kísérletei olyanok, mint lapunk utóbbi száma műmellékletének eredetije, vagy a mai számban olvasóinknak bemutatott arcképtanulmány: — az bizony tanuljon csak minél többet a külföldi nagyoktól, hogy viszont a mi jó tanítómesterünk legyen. Az ő egyéniségén, művészetén keresztül talán már magyarabb, hozzánk közelebb álló felfogás is nyilvánuland majd ezután képeiben. És a most kiadott kép még sokkal nagyobb kvalitású, mint a multkori. Világítása — légység tekintetében — tökéletesebb. A modell ugyanaz. De mintha az elhelyezés ez arc nemes profiljának — mely a sötét háttérről plasztikusan válik le — megfelelőbb lenne.

Timár Ödön «Esti imádság» c. képével a figurális kompozíció terén mutatkozik be sikerrel. Sikerének titka főként abban rejlik, hogy a kép *tényleg* kifejezi azt a fogalmat, mintegy személyesíti és nem a kép címe visz reá e poetikus tartalom felfedezésére, kihámozására, hanem a képben testet öltött gondolat kényszeríti reánk a címet. S vajjon mit bizonyít ez mást, mint «hogy a kép mestere mélyen érző poeta lelkű művészember, a ki a képeit a lelkén keresztül alkotja és a gép a kezében csak engedelmes eszköz. A kép eredetijének bámulatos légysága, a beállítás, elrendezés, a háttér stilszerűsége s az egész képen előmlő harmónia, megannyi bizonyítéka a mester tudásának, az arc kifejezése, nemesen szelid vonások, a művészi intenciók átérzése pedig a — modell kiváló intelligenciáját árulják el.

Hruska Gyula «Erdei idyll» c. zsánerképe méltán sorakozik eddigi kiváló műveihez, melyek közül egyiket *aranyéremmel* is kitüntették. A gyermek-zsánerképek minden erényét egyesíti magában. Kedves, közvetlen és felette természetes. Kompozíciója jól átgondolt. Milióje romantikus. Az egész kép a maga bájos naivitásával a gyermekmesékre emlékeztet és ilyennek elsőrangú illusztrációja lehetne.

Minich Samu selyempusztai magányában a népélet tanulmányozásával foglalkozik. «Májfakitáncolás» című képe éles megfigyelő tehetségének bizonyítéka. Mozgalmassága, a táncolók ritmikus taglejtései, de főleg úgy a táncolók, mint a néző közönség érdekes arckifejezései a helyesen ellesett, «meglopott» pillanat műve. Magyaros zamatosságának illusztrálására megemlíttük, hogy a májusban ültetett fát — májfát — pünkösdkor «kitáncolják».

Potsatkó Géza dr. «Magány», *Marschall János* dr. «Toalett» és *Kaszter Ödön* dr. «Zala partján» c. képe hangulatos tájképek. Az utóbbinál különösen a víznek kristálytisztaságát emeljük még ki. Azt hisszük, hogy lapunk mai számának illusztrációival olvasóinknak legteljesebb elismerését sikerült kivívnunk. *Szívesen vesszük olvasóinknak erre vonatkozó észrevételeit.*

Fényképezési eljárások.

A fotografiai másoló eljárások elvei.

Hampmann Károly után.

Mutatvány L. David: «Photographisches Praktikum» (Wilhelm Knapp kiadása Halle a. S.) című könyvéből.

Az amatőrök uton-útfélen hallanak és olvasnak oly másolási eljárásokról, melyeknek mibenlétéről fogalmuk sincs. Azért — azt hisszük — jó szolgálatot teszünk, mikor olvasóinknak kezébe a következő klasszikus rövideggyel megírt, de szabatos magyarázatokat adjuk:

Anilinyomás. A kaliumbichromat és foszforsav által érzékenyített papírt megvilágítják a rajz alatt, minekutána anilingőzők behatásának teszik ki. A megvilágítatlan helyeken ibolyaszínű anilinfesték képződik. Eképen sötét rajz keletkezik világos alapon.

Anthrakotypia pozitív másolatot ad pozitív rajzról. Chromogelatinpapír megvilágítása után oldható részletein festékpórral hintetik be.

Autotypia általános neve mindazon eljárásoknak, melyek képeket a tipografiai vagy litografiai sajtó útján nyerik. A tonusokat pontokba és vonalakba bontja «Raster» használata folytán.

Chemigrafia által a rajz zinklemezre vitetik és itt a könyvnyomtatás céljaira ráedzik.

Chromotypografia. Chromolithografia, Chromozinkografia, Chromofototypia névvel jelzik a színes eljárásokat általában. A színnyomás mint magas-, síma- és mélynyomás alkalmaztatik.

Email-eljárás a neve azon amerikai eljárásnak, mely chromogelatine segítségével rézre készíti lapjait, autotypiában a könyvnyomdász számára. Az «email» név alkalmazása indokolt, a mennyiben az enyv- (gelatine-) réteg hevítés folytán megkeményszik (emaillirozódik) és ellentáll a vaschlorid edző hatásának.

Fénynyomat. A képet üveglemezre hozott chromogelatínrétegről zsíros festékekkel nyomják; a nyomási lemezen megvilágítás által keletkezik a kép. Az eljárás nevei: fototypia, albertypia, üvegnyomás, collotypia, collografia, fotocollografia, heliotypia, artotypia, enyvnyomás stb.

Envytypia (typografiai enyvnyomás). Fára szerelt keményített enyvfoliák, a könyvnyomdászban használatos.

Fényréznyomás, hasonló a heliogravurhoz.

Háromszínnyomás (Naturfarbendruck) régi elveken alapszik, újabban azonban felkarolták és orthochromatikus fényképezés, valamint spektroskopailag vizsgált nyomdafestékek segítségével életképessé tették.

Heliochromia vagy fotochromia a neve a természetes színekkel fényképező, de ezideig még problematikus eljárásoknak.

Heliogravure vagy fotogravure. Ez eljárás a képet sav által edzi fémlapokba fotografiai gelatinekép (negatív pigmentkép) használata útján, rendszeren rézbe vaschloriddal.

Heliographia a gyűjtőneve a legkülönbözőbb fotografiai nyomáseljárásoknak rézen.

Ívesnyomás (photoblock-módszer). Nyomdafestékekkel bekenet gelatine-pigmentrelief szemcsés papírra nyomatik, s ezt mint szemcsés képet átnyomják kőre vagy zinklemezre.

Kliótypia: heliogravure edzés által, szénnyomatot használ.

Lynotipia (Linografia). Fotografiai nagyítások vásznon át festve olajfestékekkel.

Színváltóztató képek. A kobaltchloridnak azon tulajdonságát, hogy száraz állapotban kék, nedves állapotban pedig vörös, felhasználhatjuk színváltóztató fényképek előállítására. Legmeglepőbb a hatás gyengéd vörösbarna árnyalatú tájkép diapositiveken. Ilyen árnyalatú diapositiveket uranszínezéssel készíthetünk, de használható mindenféle más diapositiv is. 40 gramm forró vízben oldjunk fel 3 gramm aranyzselatint, 1 gramm kobaltchloridot és tegyünk hozzá 10—12 csepp tiszta glycerint. Ha az oldat kezd kihűlni, de még langyos, öntsünk belőle egyenes rétegben a jól megtisztított diapositivnak azon oldalára, a melynek a néző felé kell fordítva lenni, azután pormentes helyen hagyjuk kihűlni. A réteg tehát tulajdonképen nem is a diapositivon, hanem a fedő üvegen van. A zselatinréteg egyenes felöntése nem jár nehézséggel és oly módon történhetik, mint a negatívlakk felöntése. Míg a zselatin meleg, esetleges egyenetlenségeket laposan fektetett tiszta üvegbottal elsimíthatunk. A diapositiv vöröses saját színe és a felöntött zselatinréteg változó színárnyalatú összehatásukban egész sorozatát adják a pompás zöld, lilás, égbék, sárgás, barnás és vöröses színeknek.

A helyes megvilágítás időpontjának meghatározása. Gyakran előfordul, hogy az amatőr hasztalanul tesz meg nagyobb utat, mert mikor a helyszínére érkezik, úgy találja, hogy szemközt süt a nap s így kénytelen lemondani a tárgy fotografálásáról. A kereskedelemben kaphatók készülékek, a melyekkel a helyes megvilágításnak időpontja előre meghatározható, de meghatározhatjuk azt magunk is elegendő pontossággal egyszerűen a zsebóránk segítségével, akár a helyszínén, akár a térképen. Álljunk zsebóránkkal arra a helyre, a honnét a felvételt eszközölni akarjuk és állítsuk az óra számlapján a XII. számot észak felé. Képzeltben kössük össze a felveendő tárgyat és az óra középpontját egyenes vonallal. A mely számot érinti a vonal a számlapon, azon órában esnek a nap sugarai merőlegesen a tárgyra. Például a budai királyi palotát akarjuk felvenni a pesti oldalról. A XII. számot északra állítva, a képzeleti összekötővonal VIII. és IX. órák között halad el, tehát közelítőleg $1\frac{1}{2}$ 9-kor van a nap a felveendő tárggyal szemben. Az északi irány meghatározására használhatunk egy apró zsebbeli delejtűt. Ha ellenben térképen végezzük a meghatározást, a delejtű felesleges, ilyenkor a XII. számot abba az irányba állítjuk, a mely a térképen jelent északot. K. B. dr.

Előhívás vízzel való öblögetés segélyével. Egyik előkelő külföldi amatőr, *Hundhausen* hosszabb utazásáról visszatérve több száz diapositiv lemez előhívásával foglalatostkodván oly eljárásra jött rá, mely lehetővé teszi, hogy a legnagyobb fokú átlátszóságot tartalmaz lágysággal párosulva érijük el. Röviden összefoglalva a «Phot. Rundschau»-ban megjelent eljárás a következő: A lemezt mi-

helyt a képnek első nyomai, konturjai, vagy foltjai mutatkoznak, lehetőleg tiszta folyóvízbe tesszük és e vízzel való öblögetésnek az előhívó behatásával való váltakozását néhányszor megismételjük. Ha az előhívó megnedvesítette lemez a vízbe kerül, az előhívó higabbá lesz rajta és azokon a helyeken, hol a reakció még be nem állott, a hatástalanságig lefokozottá. A legerősebben megvilágított helyeken az ily módon hígított előhívó is folytathatja a reakciót, míg végre itt is megszűnik. Ha már most a kimosott lemezt ismét az előhívóba tesszük, akkor a már előhívott részek jelentékeny előnyben vannak a még meg nem támadottakkal szemben, melyek az előhívóval szemben még az előbbivel egyenlő állapotban vannak, míg amazok a már képződött ezüstnek hatása alatt, valamint érzékeny állapotuknál fogva is gyorsan tovább feketednek. Ámde a zselatin réteg a vízben való ismételt öblögetés következtében felázván, könnyebben hatol beléje az előhívó és most oly részek is redukálódnak, melyek az első behatás egyenlő időtartama alatt változatlanok maradtak. Hogy az eljárás az eddigi hígított előhívó, használt előhívó vagy használatól állósított előhívástól vagy bromkálium használatától merőben különböző, azt hisszük feleslegessé tesz minden bizonyítást. A lemezeknek előhívás előtti mosását a szerző hibáztatja, mert ezzel utóbb a visszatartás egyik fő eszközétől már eleve megfosztjuk magunkat. — M. K. —

A megvilágítás megrövidítése belső felvételeknél. J. Clute szerint gyengén világított belső helyiségekben, a melyekben a felveendő tárgyat még a homályos üvegen is alig tudjuk beállítani, elsősorban 5 percig az f/32-es nyílással világítsuk meg lemezünket, azután f/16-ra váltjuk, illetve csavarjuk a fényrekeszt (diafragmát) és további 3 percig világítunk és végül még az f/8-as rekeszszel két percig. Ily módon 10 perc alatt ugyanazt a hatást érjük el, mintha az f/32-es fényrekeszszel 49 percig világítottuk volna meg lemezünket. Az így nyert negativek kellő élességűek, de e mellett kellemesen *lágysak*, a mely a teljes nyílással való megvilágítástól ered. Ha már most az egész eljárás sorrendjét megfordítjuk, azaz először teljes nyílással, majd pedig egyre kisebbedő nyílással világítjuk meg lemezünket, akkor legtöbbször kevésbé sikerült felvételeket nyerünk. Különösen alkalmas ez eljárás a reprodukcióknál, mert előnye, hogy a papíros szemcsézetét bizonyos mértékig elnyomja.

Hideg előhívó. Aránylag kevesen bírnak tudomással arról, hogy a sárga fátyolnak leggyakrabbi oka az előhívó hideg volta, illetőleg alacsony hőfoka. Miként a «Brit. Journ. Phot.»-ban olvassuk 3—5 C°-os előhívónál állandóan sárga fátyol keletkezett, dacára annak, hogy rögzítő-fürdő teljesen friss volt. A hőfok emelkedésével arányban csökkenő mérvben fordult elő a sárga fátyol is, úgy hogy az előhívónak 15 C°-ra való melegítése után az előhívás teljesen rendes lefolyású volt, sárga fátyol pedig nem lépett fel.

A negativréteg lehúzása. Gyakran előfordul, hogy a negativünket hordozó üveg meghasad vagy el is törik a nélkül, hogy pillanatnyilag a rétegnek magának bármi baja is esett volna. Értékes negativeknél ilyenkor elsőrendű fontosságú az az eljárás, mely ily esetekben negativünknek, vagyis a felvételnek *mentését* lehetővé teszi. Történik pedig ez akként, hogy a meghasadt üvegről a zselatinréte-

get más és pedig sértetlen üveglapra visszük át. E végből a negatívot első sorban a következő oldatba áztatjuk:

100 kcm. víz

5 gr. hamuzsir,

15 « formalin (40%-os oldat) és

ebben körülbelül 8 percig hagyjuk, majd selyempapíros között megszáritjuk és nyugodtan hagyjuk, míg teljesen megszárad. Erre 100 kcm. vízben oldott, illetve hígított 10 kcm. sósavoldatba tesszük, miközben az üveg és réteg között szénsav keletkezik. Ez azután lehetővé teszi, hogy — természetesen kellő óvatosság mellett — a réteget sértetlenül lehúzzuk és más üveglapot tolvá alája, arra viszont átvihetjük.

A szabadban való arcfényképezés. Az amatőrök még arcképfelvételeiket is többnyire a szabadban eszközik. Az ily felvételeknél igen gyakori az eset, hogy a felvett személy arca felette sötétten kerül képünkre. Egyik oka ennek feltétlenül a rövid előhívás következtében beálló gyenge fődöttség. De lehetséges az is, hogy a felvett arc a valóságban is túlságosan sötét volt, mert árnyékba került, vagy a fénynyel, világítással ellentétben vettük fel és ennek következtében túlságosan rövid megvilágításban volt része. Piros arcok különben is, — még rendes megvilágítás esetén is, — mindig sötétebben jönnek, ha a felvételnél nem színérzékeny lemezeket használunk. Arcképfelvételekre egyáltalán mindig a színérzékeny lemezek használata ajánlatos, mert ezek a tónusok jobb és természetesebb összhangjának visszaadását s ezzel húbb arcképek készítését teszik lehetővé.

Ujjnyomoknak kikerülése. Ismételten tapasztaljuk, hogy a közvetlenül kimásolható papírokon készült képeinken ujjnyomok vannak. Ezek rendszerint vagy a képek színezése előtti — mindig kissé nedves — ujjainkkal való megfogástól, vagy a színezés alatti hasonló okból erednek. Ennek kikerülésére az első esetben a másolatnak a papírosnak élén való megfogását ajánljuk, miként azt a lemezeknél is tesszük, a második esetben pedig fából durván faragott papírvágó késnek alkalmazása teszi kikerülhetővé a bajt. Ennek segítségével nemcsak hogy a másolatokat ide-oda mozgathatjuk a színezőben, de ki is emelhetjük és megtekinthetjük azokat, a nélkül, hogy ujjainkkal egyáltalán hozzájuk érni kénytelenek volnánk. Ez pedig nemcsak a képeknek, de kezeinknek kimelésére is vezet. Használat után e fadarab elhajítandó és más alkalommal ismét újjal pótolandó. Mert a fényképezésben a tisztaság a fő.

Pozitívkép előállítás közvetlen felvétellel a kamarában. Ha azt akarjuk, hogy a kamarában felvett lemez mindjárt diapositiv kép legyen, akkor a kazettából kivett lemezt sok bromkálium kevert előhívóval ellentét-erősen addig idézzük elő, míg a kép a lemez túloldalán jól meglátható. Az előidéző folyadéktól való kimosás után (fixálás előtt) 5% Ammonium-persulfát-oldatban tartjuk addig, míg a kép teljesen eltűnik (körülbelül 20 perc alatt). A persulfát az előidézett redukált ezüst képet kilodotta s csak az oldhatlan bromezüst maradt az emulsióban. Vagyis az előhívott negativkép kioldatott és a pozitívkép alkotó bromezüst maradt a lemezen. Szükséges a persulfát-oldathoz némi timsót adni, hogy a lemez zselatinrétege fel ne olvadjon. A timsós persulfát-oldatban áztatott lemezt — amidőn rajta kép már nem látható — jól kimossuk és 20—30 mpercig szétszórt nappali világosságban tartjuk és azután igen energikus és keményen dolgozó előhívóban előidézzük, a mikor is pozitívkép lesz az eredmény.

Különfélék.

Lapunknak komoly irányát az utóbbi időben a külföldön, főleg Németországban mindjobban ismerik fel azok, a kiknek hivatása, hogy az amatőrök kezébe egyre tökéletesebb eszközöket adjanak, melyek segítségével azok teknikailag is egyre tökéletesebb képeket állíthatnak elő. Ez örvendetes eredményről számot tesz az a sok küldemény — mint papirosok, lemezek, vegyiszerek mintái, árjegyzékek, folyóiratok, önálló szakmunkák, egyes kisebb-nagyobb ismertetések és sok más egyéb produktuma a külföld fotoiparának és irodalmának — mely naponta szerkesztőségünkhez beérkezik. Minthogy pedig e szerek nagy része romlásnak van kitéve és szerkesztőségünknek tagjai a felhalmozódó anyagot legfeljebb csak kipróbálni — de nem egyszersmind az egészet felhasználni — képesek, ezért elhatároztuk, hogy ezeknek nagyobb részét ezentúl *előfizetőinknek* rendelkezésére bocsátjuk akként, hogy minden egyes számban beszámolván a legújabb beérkezett ipari cikkekről, azokat betűrendben előfizetőinknek kívánságára a postaköltség előzetes beküldése esetén *teljesen ingyen* bocsátjuk rendelkezésére. Ily módon egyúttal azt is lehetővé akarjuk tenni, hogy előfizetőink a legkülönfélébb gyártmányokkal könnyebben és a nélkül ismerkedjenek meg, hogy e kísérletük, nagyobb mennyiségben lévén kénytelenek vásárolni, tetemesebb pénzáldozataikba kerüljön. Alább közlünk a beérkezett dolgok lajstromát, megjegyezzük, hogy egy-egy előfizető egyelőre csak egy-egyféle cikkre reflektálhat. A küldeményt minta érték nélkül szállítjuk és a mennyiben valamelyik cikk időközben — a beérkezett ily tárgyú levelek időbeli sorrendjét tartván szem előtt — már elfogyott volna, más, esetleg hasonló célra szolgáló, de ugyanazon gyártmányú cikket küldünk. Az alábbi sorozatban csakis a «B» és «C» kezdőbetűs olvasóink és eddigi munkatársaink — cikkek és képek tekintetében — vehetnek részt. Ez iránti megkeresések lapunk árúmintá-osztályához (Budapest, VII. Király-utca 89.) intézendők. *A kért és átvett szerek ismertetését kérjük.*

Beérkezett új könyvek. Legújabbban a következő új könyvek érkeztek be szerkesztőségünkhez, ismeretetés céljából:

Kiss Zoltán: «A fényképezés kézikönyve.» Gyakorlati útmutató kezdőknek és előhaladottabb amatőrök részére. III. javított kiadás. 16 önálló képmelléklettel. A «Fotografia» kiadása. Szombathely, 1905. Ára fűzve I K 60 f.

A magyar fényképezés szakirodalom — miként ezt más helyütt is kifejtettük — felette szegény, művelőinek száma oly csekély, hogy akár ujjainkon számlálhatnók el azokat. Újabb hazánkban úgyszólván csak az amatőrök köréből kerülnek ki azok, a kik a hazai fényképezés elhanyagolt ügyét tollal is szolgálják. Ezek közé tartozik *Kiss Zoltán* jeles amatőr és szerkesztő kartársunk, a kinek fentemlített kézikönyve a napokban élte meg harmadik bővített kiadását. E körülmény már magában véve is a mellett tanuszkodhatna, hogy *Kiss Zoltán* munkája az amatőröknek felette hasznos kézikönyvéül szolgál és pedig annál is inkább, mert hisz köztudomású, hogy fényképező-amatőreink ugyan már felette — szinte hihetetlen — nagy számban van, ámde vajmi kevés ezek között azoknak száma, a kik a fényképezés szakirodalmát figyelemmel kísérik, annak olvasóközönségeül szegődnek. Annál nagyobb *Kiss Zoltán*nak érdeme, hogy e nehézségekkel, az esetleges anyagi balsikerrel mit sem törődve, azon kevesek közé állott, a kik a fényképezésnek magyar nyelvű ápolását tűzték ki célul. Könyve harmadik kiadásának megjelenése alkalmából őszintén üdvözljük a szerzőt, a kinek további szak-

irodalmi tevékenységéhez a legszebb reményeket fűzzük. A kézikönyv, mely zsebkönyv alakú és a melyből lapunk más helyén *mutatványképen* a gumminyomásról írt tanulmányt közöljük — felette tartalmas. Egyszerű, világos nyelvezete, fokozatos beosztása, — mely az egyszerűbb eljárások után a magasabb, a művészi fényképezés titkaiba avatja be az olvasót, különösen kezdők, de haladottabbak részére is felette hasznossá teszik e jó kis könyvet. A rövid általános bevezetés után foglalkozik a különféle szerkezetű és gyártmányú gépek ismertetésével, a fényképfelvételekkel, a különböző lemezfajokkal, a megvilágítással és előhívással, a negativek javításával, erősítésével és gyengítésével, a különféle előhívókkal, a közvetlen pozitív másolás különböző eljárásaival a fényképezési lencsékkel, a pillanatfényképezéssel, megvilágítási táblázatokat közlővén, a kézi gépekkel és azok kezelésével, a sztereoszkop-képek készítésével, a panorama-felvételekkel, az előhívós papírok másolásával és végül a pigment- és gumminyomással. A könyv függeléke általános utasításokat tartalmaz a különféle műfajok kultiválására, illetőleg a felvételek mikénti eszközzésére. A sok hasznos és tanulságos közleményt az amatőr fényképezésben leggyakrabban használatos vegyszerek betűsoros árjegyzéke zárja be, melynek alapján az olvasó könnyen kiszámíthatja, hogy egy-egy oldat mibe kerül. A jól szerkesztett könyvet, melyet 16, többnyire artisztikus felvétel szép reprodukciója díszít — s a melyek szerzői *Kiss Zoltán Szombathely, Dreyschock Sándor* igazgató Oroszka, Horváth C. Guido, a «Pesti Hírlap» igazgatója, Budapest, olvasóinknak figyelmébe és jóindulatába ajánljuk.

—n—r dr.
Taschenbuch der praktischen Photographie von Dr. E. Vogel. Dreizehnte und vierzehnte Auflage 43—50. Tausend. Ez új kiadást Paul *Hannecke* a «Photographische Mitteilungen» szerkesztője, a ki Németország egyik legkiválóbb szakírója, dolgozta át a legújabb követelményeknek megfelelően. 122 ábra, 14 táblázat és 20 többnyire elsőrangú művészi fényképreprodukció díszíti e nagysúlyú munkát. Kiadja a Gustav Schmidt cég Berlinben.

Karl Frhr. von Papius: «Das Radium und die radioaktiven Stoffe», 36 ábrával. Gustav Schmidt kiadása, Berlin, 1905.

Emil Terschak: «Die Photographie im Hochgebirge», II. átnézett kiadás 43 képreprodukcióval, melyek a szerző felvételei után készültek. Gustav Schmidt kiadása Berlin, 1905. Mindhárom könyvet részletesen lapunk egyik közeli számában ismertetjük.

Folyóiratok. *Das Bild*, Monatschrift für photographische und katatypische Bildkunst. I. évfolyam 3. füzet. Tartalma: A fényképezés természetes színekben (folytatás és vége). Miként készíthetünk magunknak nappali világítású nagyítási készüléket? Műmelléklet: A német trónörökösne bevonulása Berlinbe, barnára színezett, fényes bromaryt képeslevelezőlap. — Szerkesztői üzenetek.

Die Schönheit. Harmadik évfolyam. 4. füzet. Szerkeszti és kiadja: Carl Wanselow Berlin-Tempelhof. Az érdekesebb-nél-érdekesebb kitűnő esztétikai cikkeket ugyancsak elsőrangú művészi festmény, rajz és fénykép reprodukciók tarkítják, megannyi a mez telen emberi test szépsége, a szadad természet, a romlatlan arcvonások kultuszának szolgálatában. A fényképfelvételek között kiemelendő H. von *Behringer*; «Füldő leány» és Alwiene *Wiecke* művészi arcképe, melyet az olvasóink előtt is ismert C. J. von Dühren készített, kinek egyik művészi tanulmányfejét, mint lapunk műmellékletét, mi is kiadtuk. Egyes füzet ára *bermentve* I márka. Megrendelhető lapunk kiadóhivatalánál is.

A «Photographische Mitteilungen», a «Photograph'sche Rundschau» és a «Bulletin Photoglob» július 15-iki száma.

IRODALOM.

Bessenyei I. Fényképek előállításá	1.20
Meczner S. A műkedvelő fényképezés kézikönyve. Különös tekintettel kezdőkre. 28 képpel és 4 képmelléklettel	3.20
Moller M. A fotografálás elemei	4.—
Sajóhelyi B. Fotografálás	—60
Schmidt F. A gyakorlati fotográfia kézikönyve. Kötve	6.—
Allilm M. Die Grundlinien der Amateur-Photographie. Ein kleines Handbuch für Anfänger und Geübte	3.—
— — Die Photographie	1.80
Anschütz O. Die Photographie im Hause. Lehrbuch für Amateure. I. Das Porträt.	3.60
Bühler C. Kleines Lehrbuch der Photographie. Zur Selbstbelehrung	1.20
Burton W. K. ABC der modernen Photographie	1.80
Dawid L. Ratgeber für Anfänger im Photographieren	1.80
— — Die Moment-Photographie	9.60
Emmerich G. H. Werkstatt des Photographen. Ein Handbuch für Photographen und Reproduktionstechniker, mit 12 Tafeln u. 255 Abbildungen im Text (1904.) kötete	9.60
Eder J. M. Ausführliches Handbuch der Photographie. I. Thl. I Hälfte. (A II—IV. kötet is megjelent.)	14.40
Gut Licht. Jahrbuch und Almanach für Liebhaberphotographen. Redig. v. Schnauss. XI. Band. 1905. Füzve 1.80, kötve	2.16
Günzel G. Die Amateurphotographie	1.20
Hanneke P. Die Herstellung von Diapositionen zu Projektionszwecken	3.—
Hauberisser G. Wie erlangt man brillante Negative und schöne Abdrücke. 13. Aufl.	1.50
Halm E. Photographie bei künstlichem Licht	3.—
Jahrbuch für Photographie und Reproductions, technisch f. 1904. Herausg. J. M. Eder	9.60
L'Année photographique 1904	3.60
Annuaire Général et International de la Photographie 1904. Kötve	6.—
The American Annual of Photography 1904	6.—
König E. Die Farben-Photographie	3.—
Lettner G. Skioptikon, Einführung in die Projektionskunst. 3-te Auflage	1.80
Loescher. Leitfaden der Landschafts-Photographie	4.32
Miethe A. Lehrbuch der praktischen Photographie. 2. kiadás.	12.—
Schnauss H. Die Blitzlicht-Photographie. 3. kiadás	4.20
— — Photographischer Zeitvertreib. 7. kiadás	4.80
Schnauss J. Leitfaden der Photographie	3.—
Spörl H. Praktische Rezeptsammlung für Fach- und Amateurphotographen	3.60
Vogel E. Taschenbuch der praktischen Photographie. 11. kiadás.	3.—
Vogel H. W. Handbuch der Photographie. 4 kötet	54.—
— — Photographie	3.—
Wagner A. Műkedvelő fotografálás	—20
Trutat. Le Cliché photographique	4.20
— — Les Procédés pigmentaires	1.50
Rouyer. La Gomme Bricksamatör	2.40

Folyóiratok.

«Az Amatőr»	1/4 évre	3.50
Amateur-Photograph. Monatsblatt	1/4 évre	1.50
Mitteilungen, photographische. 24 füzet évenként.	1/4 évre	3.60
Photographen-Zeitung, allgemeine v. Miethe. 52 szám évenként	1/4 évre	3.—
Ratgeber für Amateurphotographen. 24 szám évenként.	1/4 évre	— 96
Wochenblatt, photographische von Gaedicke. 52 szám évenként	1/4 évre	3.—
Bulletin de la Société française de photographie. 24 szám évenként	1/4 évre	21.84
Amateur Photographer. 52 szám évenként, egész évre	15.24	
British Journal of Photography. 52 szám évenként egész évre	14.40	
Photography. 52 szám évenként	9.60	
Gut Licht. 1905.	1.80	

E művek és folyóiratok állandóan raktáron vannak, vagy megrendelhetők

TOLDI LAJOS könyvkereskedésében
Budapest, II. ker., Fő-utca 2. sz.

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk mai száma néhány napi késedelmet szenvedett. Ennek oka, hogy — munkatársaink legnagyobb része a fővárostól távol van. Arra kérjük tehát igen tisztelt előfizetőinket, hogy eredeti cikkekkel, apróbb közleményekkel, fordításokkal lapunkat felkeresni sziveskedjenek. Ez az egyeseknek nem fog nagyobb fáradságot okozni, — sőt szórakozás is, — bennünket pedig megkímél attól az emberfeletti munkától, melybe lapunk e számának az utolsó percben való elkészítése került és a késedelem kellemetlenségeitől is.

G. A. főerdész Zétény. 1. «János Vitéz» felvételei közül az egyik felette érdekes és közölhető is. «Két jó barát» és a «Cigányélet» c. képeiből is egy-kettő kiadható. 2. Előfizetésének lejártáról kiadóhivatalunk fogja értesíteni.

M—y S—r joghallgató Soóvár. Az Önnek Losoncra megküldött «Agfa» fotokézikönyv visszajött azzal, hogy Ön elutazott. Kérjük újabb lakcímét velünk közölni, hogy utánküldhessük ezt is, meg a lapot is.

R. A. dr. Zenta. Beküldött képei közül legsikerültebb a «Patak partján» című. Úgy ez, mint talán az «Út a mezőn» és az «Erdei lak» című úgy a gumminyomásos kivitelre, mint lapunkban való kiadásra érdemes. A képeket kívánságra kivételesen visszaküldjük.

V. E. gyógyszerész Hódmezővásárhely. Beküldött képei közül a «Régi halászcserda...» c. esetleg közölhető volna, ha a másolat nem volna oly nagyon kemény. Talán a lemezt lehetne legyengíteni. A többi sem rossz, de még nincsen meg bennök az a felfogás, beállítás stb., a melyet mi művészi fényképtől megkívánunk.

O. L. N. Budapest. 1. Reprodukciókat egyáltalán nem adunk ki. A többi közül esetleg a «Tanulmányfej» c. volna kiadható. 2. Jó előhívós papiros a Wellington, a mely síma és érdes minőségben készül. Forduljon e végből, lapunkra való hivatkozással, a gyár európai főképviseelőjéhez: Romain Talbot-hoz, Berlin C. Kaiser Wilhelmstr. 3. Kérjük lakcímének közlését.

K. E. dr. Budapest. Igazán sajnáljuk, hogy a nagy hőség teljesen elvette munkakedvét. Reméljük, hogy nemsokára megint megjön, mert bizony nekünk kéziratára égető szükségünk van.

V. B. földbirtokos Mogyorósd. A két kép közül a «Falusi idyll» címűnek körülbelül a közepe közölhető lenne, ha esetleg jó nagyítást küldene be róla.

S. H. Oravica. Legjobb képe technikailag az «Interieur» c. felvétele. Kitűnő entériór-felvétel. De nem művészi. Teljesen elsárgult másolat a «Patak partján» c. kép, a minek a rossz aranyfűrdő vagy kimosás hiánya az oka. De ha jól láttuk, akkor ebben van némi művészi vonás. Kérünk újabb másolatot. A többi gyenge.

G. P. lelkész Felső-Kabod. Az előfizetések naptári évnegyedek szerint számíthatnak. Ellenkező esetben minden egyes előfizetőnek lejáratát nyilván kellene tartania kiadóhivatalunknak. Az időközben megjelent füzeteket ilyenkor meg szoktuk küldeni.

Ny—y J.—né Füzes-Gyarmat. «Atropa Belladonna» c. képével szerettünk volna enyhébben bánni, mint az alábbiakban olvashatja. Ámde nemcsak lapunknak, de elsősorban olvasóinknak érdeke, hogy lehetőség szerint csakis a legjobb, legművészebb képeket adjuk ki, melyekből tanulni, okulni lehet. Az Ön képe pedig felette kedves ugyan, különösen Önnek és meglepett barát-nőjének, ámde tud Ön arról a csinos barátnőjéről művészebb képet készíteni. Tessék csak megpróbálni. Azt majd ki fogjuk adni.

G. V. acélgyári művezető Salgó-Tarján. Képei szorgalomról, ambícióról tanuskodnak. Egyik-másik már hajlamról is. De még nem művésziek. A «Társalgás a csirkével» c., ha az utat ammoniumpersulfáttal legyengítene, esetleg közölhető is lenne.

A. B. Huszt. 1. Többi képei kevésbé sikerültek. Hibás a tárgyának, a felvétel helyének, világításnak megválasztása. 2. A Mayering Károly-féle első magyar fényképezési lencsegyár már működik. Telepe Budapesten, VII., Kerepesi-út 30. sz. alatt van. Felvilágosítást készségesen ad főképviseelőjük Hatschek Béla (Budapest, IV., Képiró-utca 5. sz.), a kit az egyenkénti elárúsítással a gyár megbízott. 3. Az ígért új másolatokat kérjük.

Szerkesztő: Kohlman Artúr dr.

Helyettes szerkesztő: Gara Rezső dr.

Kiadja: A szerkesztőség.

Szerkesztőség: Budapest, VII., Király-u. 89.

Kiadóhivatal: Budapest, V., Honvéd-u. 10.

RIGLER JÓZSEF EDE ❁ ❁ ❁ ❁
 ❁ ❁ ❁ ❁ ❁ PAPIRNEMÜGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 BUDAPEST, VI. ker., Rózsa-utca 55. szám.

**Első magyar fényképezési kartonok,
 borítékok és passepartout-k gyára** □

saját litografiai és préselő-intézettel, kő- és könyvnyomdával,
 összekötve saját teljes felszerelésű fényképezési kézműipari szak-
 üzlettel úgy szakfényképezők, mint amatőrök részére.

Új! „ADRIA“-lemezek Új!
Új! „GEM“-lemezek Új!

minden nagyságban állandóan és friss állapotban raktáron.

HOLLÓS J.

BUDAPEST, V. KER., DOROTTYA-UTCA 10. SZ.

Finom úri fehérnemű.

□ ▽ □

Utazásra, vadászatra,
 sporthoz különleges
 ajándékok.

□ ▽ □

Ernyők, botok, takarók,
 plaidek, alsó ruházatok.
 Angol és francia keztyűk.

□ ▽ □

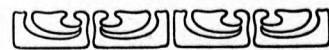
A cégnek nincsen fióküzlete.

Chemiserie, bonneterie,
 articles de voyage,
 sous vêtements, flanelles,
 gants renommés.

Prix modérés.

Fondée en 1867.

Shirtmaker, Hosiery, Travelling and sporting goods, linen collars.

First-rate goods, moderate prices.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

Földes Gyula

FESTŐMŰVÉSELET
SZERKEK
SZAKÜZLETE

SPECIALGESCHÄFT FÜR
MALUTENSILIEN

BUDAPEST
N. ESNŐ ÚT 6
KLOTILD PALOTA.

A SCHMINCKE-féle Gumminyomat-fes-
tékek egyedüli raktára.

Árjegyzéket készséggel küldök.

WANAUS JÓZSEF

fényképező készülékek és saját készítményű
szükségleti cikkek raktára

BUDAPEST, IV., DEÁK FERENCZ-Ú. 19.

Dús raktár:

- ☛ Szalon, utazó-
- Kodak és egyéb
- kézi kamarákban.
- Lloyd kamarák.**
- ☛ A leghíresebb
- gyártmányú objec-
- tívek. ★ Celloidin,
- aristo, bromezüst-
- papírok. ★ Kiváló jó minőségű lemezek. ★
- Mindig friss vegyszerek állandóan raktáron.

Mindennemű fényképezési munkákat elvál-
lalok. □ Sötétkamarám a t. amatőr fényképező
uraknak és hölgyeknek rendelkezésére áll.

TELEFON 367.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

GERLICH ÉS SVUGER

BUDAPEST,
VII. KER., KLAUZÁL-UTCZA 21.

Műasztalosok fényképezési gépekre.

Javítások a legjutányosabb áron eszközöltetnek.

**Fabrik photographischer
Apparate auf
Actien**

vorm.: R. Hüttig & Sohn

DRESDEN

Fióküzlet:
WIEN, IX/I., Berggasse 4.

Legnagyobb
fényképezési készülékgyár.

A mi „GNOM” kamaráink. =====

A mi „MERCUR” és „MONOPOL” kézi-
gépünk. =====

A mi „JUWEL” klappkamaránk. =====

A mi redőnyzárú „REKORD” klapp-
kamaránk. =====

A mi „LLOYD” filmkamaránk min-
den fényképezési szaküzletben
vásárolható. =====

Kimerítő ismertetést, valamint árjegyzéket
kivánatra ingyen s bérmentve küldünk.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

Fényképezési készülékek és eszközök gyára.
R. LECHNER (WILH. MÜLLER)
 csász. és kir. udvari szállító. * WIEN, GRABEN 31.

LECHNER-féle új zsebkamara kívülről szabályozható, pillanat- és időfelvételre berendezett függőzárúval, Goerz-Dagor III. vagy Celor I. b., Steinheil-Orthostigmat B, Voigtländer-Collinear III. és Zeiss-Tessar II. b. objektivekkel készül. Az árban befoglaltatik 3 könyvszerűen felnyitható kettős lemeztartó (kívánatra helyettük 1 váltókazetta 12 üveglemezre vagy 1 tekercs filmkazetta) és finom bőrtáska.

6×9 cm. lemeznagyságra ... K 280.—
 9×12 „ „ ... „ 330.—
 13×18 „ „ ... „ 480.—
 9×18 „ „ (stereoskop-panoráma) „ 550.—

„PREMOFILM-PACK” kazetta:

9×12 cm. K 15.— 13×18 cm. K 25.—

Nagy raktárt tartunk idegen gyártmányu készülékekből és eszközökből is.

==== Kívánatra árjegyzékünket ingyen és bérmentve küldjük. ====

LECHNER-féle új kézi kamara Goerz-Celor I. c. vagy Steinheil-Unofocal II. objektívvel, 3 kettős lemeztartóval és táskával.

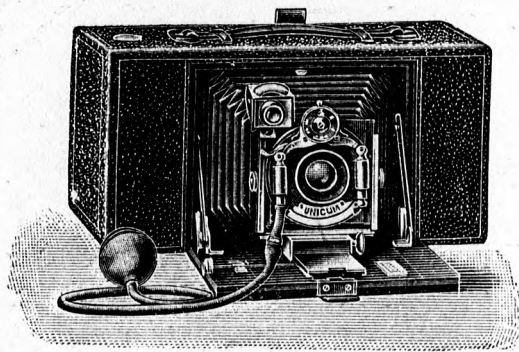
A. minta meghatározott rés-szélességű függőzárúval (kb. $\frac{1}{120}$ másodpercig) ... K 200.—

B. minta Anschütz szerint beállítható függőzárúval (egész $\frac{1}{1000}$ másodpercig) ... K 220.—

A WERNER-féle készülék 13×18, 18×24, 21×26, 24×30 és 30×40 cm. lemeznagyságokra készül és egyike a legcélszerűbb állványos kamaráknak.

LECHNER-féle új magnalium-botállvány három-élű csövekből, panoráma-berendezéssel ... K 50.—

Különlegességek pigment- és gumminyomáshoz.

Rietzschel „Clack“-ja

fényerős Rietzschel anasztigmattal F/8.

A legjobb, legtöbbet nyújtani képes univerzális kamara film és lemezre.

Minden egyes filmfelvétel beállítható.

Rietzschel „Linear“-ja

a legfényerősebb kittezett univerzális anasztigmat.

Német bir. szab. 118,466.

* A legmagasabb fényerő F:4.5. *

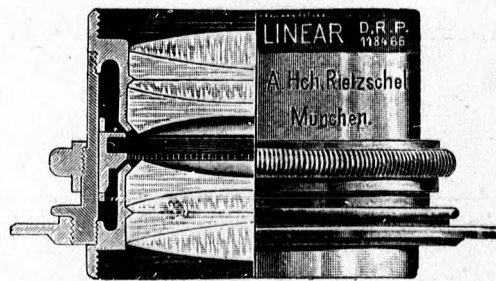
==== Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. ====

Beszerezhető minden nagyobb szaküzletben vagy

H. Hch. Rietzschel, Optische Fabrik, G. m. b. H.

München L., Schillerstrasse 28.

Nagybani képviselője Ausztria-Magyarország számára: Georg Jahn, Wien IX/4., Lustkandlgasse 12.

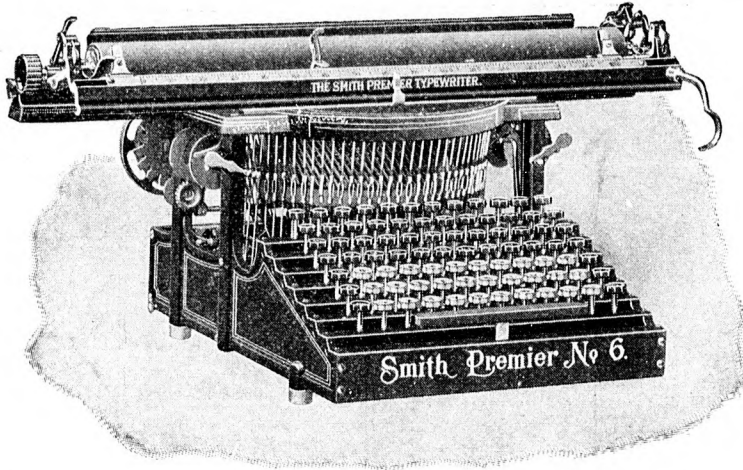
Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

A SMITH PREMIER

a világ legjobb írógépe. Kérjen árjegyzéket.

„Grand Prix“
1900

A párisi világiállításon
a legmagasabb díjjal ki-
tüntetve.

A megtartósabb és
legmodernebb író-
gép.
Kezelése nagyon
egyszerű.

Írógépünket bárhol az országban díjmentesen és vétel-
 kényszer nélkül bemutatjuk.

Legrégibb és legnagyobb üzlet e szakmában. Alapítva 1878.

PEJTSIK KÁROLY

Műterme kizárólag amatőr-
célokra:

IV., Kossuth Lajos-u. 1.

fényképezési cikkek szaküzlete

□ □ BUDAPEST □ □

IV., Városház-u. 1. sz.

(IV., Kossuth Lajos-u. 4. sz.
épület, Standard-palota.)

Ajánlja: minden a fényképezési szak-
mába vágó készülékeit és cikkeit
jutányos árban.

Felvilágosítás és képes nagy árjegyzék
kivánatra a legnagyobb készséggel.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

BELLER REZSŐ

FÉNYKÉPÉSZ

IV., EGYETEM-TÉR 5. (I. EM.)

Elvállal jutányosan mindennemű amatőr fényképezési munkát, fényképezési különlegességek készítését, u. m. gummi-, pigment- és platinyomást. Negatív-papír és bromezüst nagyítást. Filmek kidolgozását. Gyors és pontos szállítás!

Amatőrök szakszerű kiképzése bármely fényképezési eljárásban.

ALAPITTATOTT 1892.

TELEFON 46-09.

OCASEK KÁROLY

passepourt és fényképezési kartongyára

BUDAPEST, VI., KIRÁLY-UTCZA 26.

Gyártanak: PASSEPARTOUT-K minden képzelhető stylumban, TABLEAU-K 300 kivágásig.

Arany-, ezüst- és szallagnyomás.

Művészi lakberendezés-tervek.

BODOR ALADÁR

tervező iparművész.

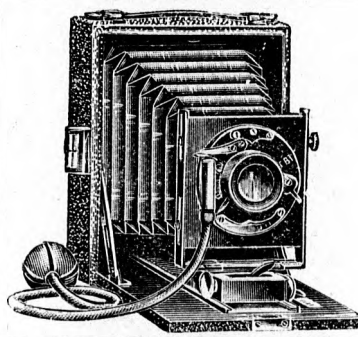
BUDAPEST, VII. ker., Király-utca 93. sz.

Természetes hydrocarbonátos ásványvízforrás, mely szénsavval telítettik. Az emésztést elősegítő pompás asztali ital. Vidékre és külföldre fuvardíjmentes szállítás.

Kérjen árjegyzést a Szt. Lukácsfürdő Kutvállalattól, Budán.

St. Louis 1904.: GRAND PRIX.

Ne mulassza el!!!

megrendelni e felette finom klappkamarát, mely pillanat és időfelvételre alkalmas, kitűnő objectivevel bír és 3 kazetta, táská stb van hozzá, az ára pedig (előzetes bekiadás vagy utánvétellel) jótállás mellett vám- és portamentesen

csak 30.- korona.

PHOTOTECHNISCHE INDUSTRIE

G. Seltmann, Dresden

Grunauerstr. 329.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

WESSELY LIPÓT

Fotokemigrafiai műintézete

Budapest, V., Dorottya-utca 11. sz.

Ajánlkozik a legjobb egy- és többszínű klisék készítésére a legrövidebb idő alatt.

Brust J. és Fia Budapest, IV., Váci-utca 12. sz.

- Ha a legfinomabb angol, valamint honi ipar gyártotta szövetekből;
- ha a legjobb angol szabás szerint;
- ha a legkényesebb igényt is kielégítő izléssel óhajt ruházkodni;
- ha előkelő, művészi díszmagyart óhajt készíttetni, — forduljon

Brust J. és Fia angol úri szabó céghez

Müsterme:

Budapest, IV., Váci-utca 12.

Telefon-szám 11-72.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

ERLICH MIKLÓS

cs. és kir. udvari mázoló

Budapest, VII., Jósika-utca 13.

Elvállal úgy Budapesten, mint vidéken

mázoló-munkákat

egyszerű, valamint művészi kivitelben
jutányos árak mellett.

Die Schönheit * Modern képes folyóirat.

Kiadja: Karl Wanselow.

- A „Die Schönheit“ az álszemérem és álerkölcök ellen küzd.
 A „Die Schönheit“ a testi szépség és egészséges erő kultuszát számos cikk és esztétikailag kiváló, művészi képekkel törekszik terjeszteni.
 A „Die Schönheit“ útmutatással és tervekkel szolgál a művészi ruházódásra nézve.
 A „Die Schönheit“ a legkiválóbb művészek írói és képzőművészeti termékeit közli.
 A „Die Schönheit“ cikkekkel és képekkel az esztétikai érzék általános fejlesztésére törekszik.
 A „Die Schönheit“ szerkesztősége és kiadóhivatala
BERLIN-TEMPELHOF, Stollbergstrasse 2. szám alatt van.

MODERN KÖNYVTÁR

könyvkölcsönző vállalat

Budapest, Király-utca 70. szám.

Telefon 82-24.

A ki a modern irodalommal lépést kíván tartani,
 a ki tiszta, új könyveket szeret olvasni, az
 kérjen ismertetést a

MODERN KÖNYVTÁR-tól!

A «Modern Könyvtár» előfizetői minden magyar, francia, német és angol könyvet megjelenése után, kölcsönképen rögtön megkaphatnak.

A «Modern Könyvtár» előfizetőinek **Budapest** házhoz szállítja, vidékre pedig postán küldi a könyveket.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni

Új! Reform-színszűrő. Új!

Törvényileg védve.

Tájképek, valamint színes tárgyak fénykép útján való helyes visszaadásához a forgalomban levő színérzékes lemezek használatánál a legtöbb esetben **nélkülözhetetlen** a színszűrő. A mi «Reform»-színszűrőinket, melyek mindennemű lemezeknél alkalmazhatók, — saját laboratóriumunkban a leg gondosabban állítjuk elő és spektroskopikusan vizsgáljuk meg. «Reform»-színszűrőinket három különféle sűrűségben szállítjuk, a melyek közül

- az I. sz. ibolyakéket nyel el,
 a II. sz. ibolyát és sötétkéket,
 a III. sz. ibolyát és sötétkéket egészen,
 világoskéket részben nyel el.

A megvilágítási idő az I. sz. szűrőnél körülb. kétszer, a II. sz.-nál háromszor és a III. sz.-nál négyszer oly hosszú, mint a színszűrő nélküli, ennél fogva színszűrőinkkel kényelmesen lehet pillanatfelvételeket is eszközölni.

Árak:

Nagyság	4×4	5×5	6×6	8×8	9×12 cm.
1 sorozat	10	11	12	15	21 Mk.
1 db vál. szerint	4	4.50	5	6	8

Kívánatra különleges foglalatban is szállítjuk, hogy az objektívre feltehető legyen. Ezeket felette olcsón számítjuk és ajánlatos az illető objektívnek vagy gépnek beküldése. A szerelést a legrövidebb idő alatt jutányosan eszközöljük.

Ludwig DAVID százados írja nekünk: Reform-színszűrőjükről «Ratgeber c. művem új kiadásában írni fogok, mert az határozott haladást jelent

Hoh & Hahne, Leipzig

Fabrik und Handlung fotogr. Apparate und Bedarfsartikel.

Első magyar fényképezési műasztalos

SIMON MIHÁLY

Budapest, VII., Kazinczy-utca 31.

1905. évi augusztus 1-től

VII., Rózsa-utca 15. sz. (Wesselényi-utca sarkán.)

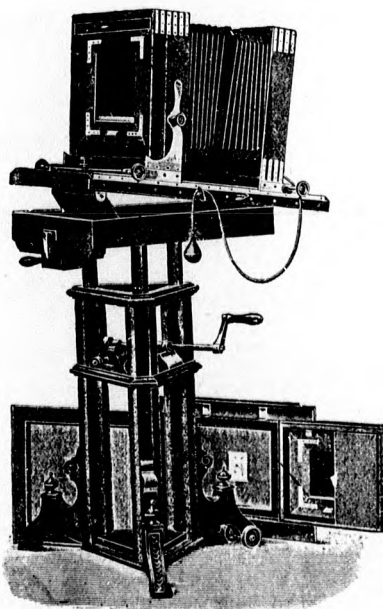
Készít:

Utazó, műterem-
és reprodukció-

kamarákat.

Készülékeket cinko-
grafiai intézeteknek és
a háromszínyomás
céljaira.

Minden e szakba vágó
munkát és javításokat
preciz kivitelben, gyorsan
és szolid árak mellett végz.

fotozár

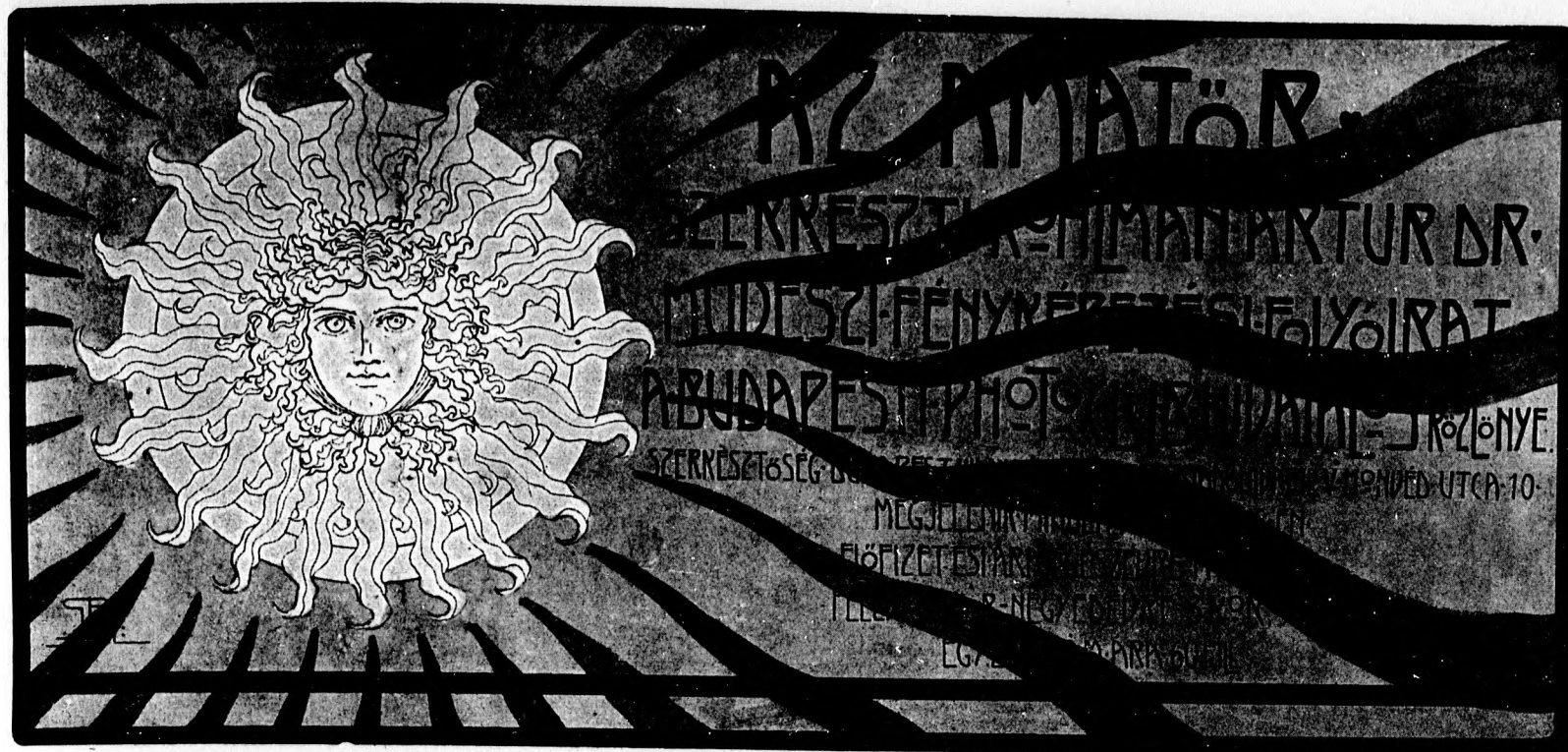
lajosa levő

□□□ ARCKÉPTANULMÁNY. □□□
HUGO ERFURTH — DRESDEN.
□□□ A DREZDAI KIÁLLÍTÁSBÓL. □□□
A „Photogr. Kunst im Jahre 1904“ jogának fentartásával.

„AZ AMATŐR“ műmelléklete.

□ Minden jog fentartásával. □

TARTALOM :

Kohlman Artúr dr. : A retus. — *Kelen Béla dr.* : A művészi égbolt. — *Gara Rezső dr.* : Kezdőknek VII. — *Raabe Gusztáv Adolf* : A pigmentnyomás, II. — *Kiss Zoltán* : A gumminyomás, II. — *Kohlman Artúr dr.* : Képeinkről. — *n. r.* : Hemera. — Fényképezési eljárások. — *Hampmann Károly* : A fényképezési másoló eljárások elvei II. — *Gereben* : A leggyakrabban használt vegyszerek. — Hazai krónika. — Különfélék. — Irodalom. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

KÉPEINK :

A címlapot festette: *Gabl István*. — A belső fejléct rajzolta: *Bánffy Miklós gróf*. — Műmellékletünk: *Hugo Ehrfurt*: Arcképtanulmány. — Szövegképek: *Kiss Zoltán*: Baromfietetés. — *Gencsy Gyula százados*: Hidegvíz-kúra. — *Marschall János dr.*: Mákföldek. — *Kiss Zoltán*: Erdei út. — *Alvinczy Roland*: Esthangulat. — Hazatérés. — *Kiss Zoltán*: Holdas est a Balatonon. — *Horváth C. Guido*: Tehenek fürdőzése. — *Alvinczy Roland*: A kis libapásztor. — *Kiss Zoltán*: Holdvilágos éjben. — *Südy Ernő dr.*: Egy kedves levél. — *Fekete Géza*: Falurészlet.

A retus.

Irta: *Kohlman Artúr dr.*

A fényképezés rossz mesteremberei, iparosai által oly gyakran diskreditált, a laikus közönség által végtelenül naiv módon, — t. i. lényegének ismerete nélkül — megkövetelt és a kezdő amatőr által mindenképp felett ambicionált *retus*-nak szerepéről óhajtunk néhány szót elmondani. A retusról a rossz szakfényképezők azt hirdetik, hogy az különösen, — ez lévén tulajdonképeni reszortjuk — az arcképfényképezésnek elengedhetetlen kelléke. Sine, qua non... Nélküle és hiányában rossz, mert kidolgozatlan minden arckép. A laikus pedig — e szó tulajdonképeni értelmét, fogalmát nem ismervén — misztikus homályban leledzik, de ép ezért áhitattal ejti ki e szót: «retus»!!... Igen gyakori ízléstelensége pedig megköveteli azt a már megszokott kinyaltságot, a mit a kirakatok fényképein lát. És ha laikus amatőr-fényképezővel fényképezésről beszélget, első kérdése vajjon mi lesz? «Tud ön retusálni?» Vagy: «Egyedül retusálja a képeit?» Szemükben tehát a retus a legmagasabb művészet a fényképezésben. A legtöbb kezdőamatőr — kevéssel azelőtt még önmaga is e laikusok közül való lévén — a retusozás megtanulása után vágyódik és — minthogy «retus nélkül minden arckép

kezetleges» — véletlenül jól sikerült dolgait is *a retussal teszi tönkre...*

Pedig mi is az igazi rendeltetése a közönséges értelemben vett retusnak? Az, a mi a nő toalett-asztalán a szépítőszereknek. A *szépség-hibák eltüntetése*. Természetesen első sorban arra kell törekednünk, hogy ily szépség-hibák lemezünkön ne legyenek. A lemezt berakásakor gondosan leporoljuk. Arcképeknél lágyan világítunk, jól kiexponálunk, így azután leggyakrabban elkerülhetővé válik a retus is, mert a bőrfoltok, apró — tehát nem karakterisztikus — ráncocskák nem lesznek láthatók.

Előhívásnál ügyeljünk, nehogy a réteg megsérüljön. De ügyeljünk arra is, hogy az előhívó folyadék *egyszerre* s egyenletesen borítsa el lemezünk felületét, mert különben kisebb-nagyobb felületű térképszerű foltok keletkeznek. Ezek pedig a legnehezebben javíthatók ki utólag. Ügyeljünk továbbá arra is, hogy a nátronban lemezünk rétege felett léghólyagok ne képződjenek, mert ezek alatt a lemez kifixálatlan maradván, élesen határolt kis kerek foltok keletkeznek. Az utólagos kifixálás pedig néha segít a bajon, de legtöbbször bizony nem.

A fixálásra lehetőleg friss, de főleg káros befolyással bíró anyagoktól tiszta előhívót használjunk. Általában úgy az előhívásnál, mint a rög-

Baromfietetés.

Kiss Zoltán, Szombathely.

zítésnél, de a további eljárásoknál is tálainknak, eszközeinknek, vegyi szereinknek, de főleg kezünknek tisztasága egyike a legegyszerűbb óvószabályoknak. Ne nyúljunk ujjunkkal az egyik folyadékból a másikba és főleg ne használjuk a rögzítés és színezés céljainak szolgálni szokott tálcáinkat előhívásra, erősítésre és gyengítésre egyaránt. Az ily kevert gazdálkodás könnyen megbosszulhatja magát. Így pl. ha oly tálcában erősítünk, melyben azelőtt fixáló nátronnal dolgoztunk, majdnem biztosra vehetjük azoknak a számtalan kis tűszúrásnyi lyukacsoknak keletkezését, melyek a lemez-rétegnek kimarása következtében jöttek létre.

Ugyanez okból, — az uránnak, szublimát-nak a nátronnal való megférhetlensége folytán, — a lemezeknek rögzítés utáni *alapos* kimosása is szükségessé válik. Általában az alapos mosás úgy a negatív, mint a pozitív eljárásban felette fontos és arra szolgál, hogy a felesleges vegyszerek — a szükséges hatás előidézése után — mint a továbbiakra nézve károsak, minél hamarabb és biztosabban eltávolíttassanak, további hatásuk megszűntessék. Így tovább működő hatások idézik elő leginkább a szépséghibákat.

A lemez szárításánál is ki vagyunk téve annak, hogy az addig kifogástalan lemezünkön több-kevesebb szépséghiba keletkezik, esetleg

olyanok, vagy oly mennyiségben, hogy felvételeink ezek következtében kárba vész. Ily veszéllyel fenyegeti lemezünket a por és piszok, mely arra száradás közben reászáll. Ilyen a korom is. Szárítsuk tehát lemezünket lehetőleg *pormentes, száraz, szellős helyen, lehetőleg függélyes helyzetben*. E célra alkalmasak a különféle szárító állványok, hidak, melyeknek vékony selyempapírral való leborítása — de úgy, hogy a papíros a lemez rétegéhez *ne* érjen — a portól megóvja lemezünket a nélkül, hogy a levegővel való érintkezést nehezítené. Mert a levegővel való érintkezés igen fontos a lemez szárításánál, mely lehetőleg *gyorsan* menjen végbe. Ezért *alkalmatlan a szárításra minden nedves, fülledt levegőjű zárt hely*. Ha a száradás túlságosan lassan következik be, igen gyakori, hogy az egyes száradási területek gyengébb-erősebb határvonallal szegélyezettek. Ezek pedig a felvételt rontják, de teljesen tönkre is tehetik. Ugyancsak a túlságos lassú száradás következtében a lemezrétegen a szárítás megkezdésekor esetleg volt vízcseppek, vagy felületek az előhívási foltokhoz hasonlókra vezethetnek. Ezeknek eltüntetése egyáltalában nem, kijavítása pedig csak nagy nehezen érhető el. A szárítás gyorsítását sokszor a rendelkezésünkre álló idő rövidege, vagy egyéb okok is kívánatossá, sőt szükségessé teszik. Ilyenkor néhány percre alkoholban áztatjuk lemezünket. Sorok írójával ismételtelen megesett, hogy az ilyen siettetett száradás éppen az ellenkezőjét eredményezte a gyors száradással járó előnyök helyett a lassú száradás összes hátrányaival járt. Foltok, lyukak, száradási határvonalak, a lemez-

Hidegvíz-kúra. Gencsy Gyula szízes, Nagykikinda.

réteg tisztátalansága, mind felléptek. Vajjon mi lehetett ennek oka? Sokat gondolkodtunk már e felett és — bár nem kétségtelenül — azt hisszük, hogy sikerült is az okokat a következőkben megállapítanunk. A lemezek nyári időben megmelegedett előhívóban, rögzítőben, hosszabb ideig kezeltetvén, a lemezeknek zselatinosrétege felpuhult, sőt olvadozni kezdett. Ezután órákig ázván, e felpuhult réteg a vízben még inkább teleszívta magát vízzel. Már most e vízzel telített lemezréteg — úgy látszik nem elég magas szeszfoktartalmú — alkoholba kerülvén, a

rétegben levő sok víz által még jól felhigítván is, természetesen nem állott be a gyors párolgás és az ettől várt hatás.* A lemez nedves helyen (fürdőszobában) való szárítása másfél napot (!) vett igénybe és a fentebb felsorolt összes hibákkal bíró lemezt eredményezett.

Ne akarjuk a száradást azzal elősegíteni, hogy nedves lemezünket télen a meleg kályha, vagy lámpa fölé, nyáron a forró napnak tesszük ki. Ez száradás helyett könnyen a zselatinrétegnek részbeni vagy teljes leolvadására vezethetne. Igaz ugyan, hogy ily lemezek gyakran a legkacagatóbb karikatúrákat eredményezik, de haj! nem mindig nevet rajta az, aki egy szép portré helyett torzképet kap.

Úgy a még nedves vagy szikkadó, mint már teljesen száraz lemezünk rétegét se fogjuk meg ujjainkkal, hanem mindig az *éleken*. Ha e végre egy kezünk nem elegendő, vegyük segítségül a másikat. Ily módon kikerüljük az ujjnyomokat, tigrákat, a lemez széleinek leolvadását, a lemezek két ujjunk közül való kisiklását és oh! — eltörését is! . . .

Ezekon kívül még előállhatnak oly hibák is, melyek már kezdettől fogva a lemez fogyatékos, silány vagy gondtalan minőségéből származnak. Ezek az u. n. «*lemezhibák*». Ilyenek az öntés hiányossága, az öntés alatt keletkezett karcok, száradás alatt történt beporodás, a csomagolás alatt történt megsérülés és végül —

* Ilyen és hasonló eseteknek, a követett eljárásnak és azok eredményének szerkesztőségünkkel való közlését köszönettel vesszük és «Olvasóink köréből» cím alatt készségesen kiadjuk. A szerk.

Mákföldek.

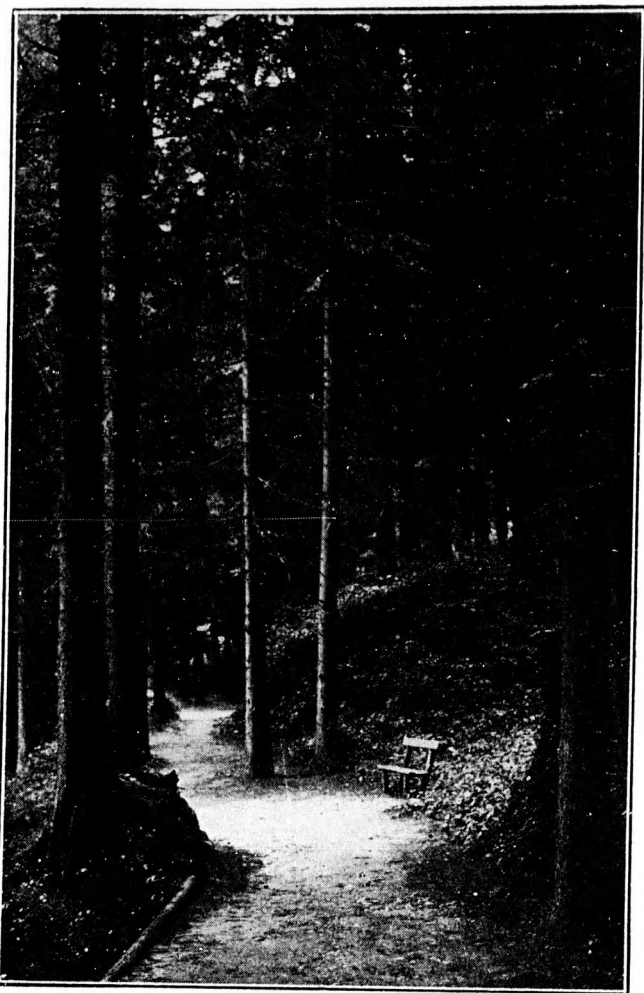
Marschall János dr., Böös.

vagy az öntés és csomagolás, vagy pedig az utóbbinak hiányos voltánál fogva beálló akaratlan megvilágítás és következménye az *elfátyolosodás* is. Ezek a lemez eredő hibái, a gyár bünei, melyeket a gyárak respektálván, a reklamációnak helyt is hagynak. E célra szolgálnak azok a kis cédulák, melyek minden egyes lemezdobozban feltalálhatók. Ezeknek jogosult felhasználását azért is szükségesnek tartjuk, mert egyúttal a gyárosnak figyelmeztetésére is szolgál.

A lemezben már eredetileg is rejlő ily hibák ellen a *közönséges* vagy némelyek által úgynevezett kis retus szolgál orvosszerül. Az eredeti fátyol ellen azonban orvosság nincs.

A közönséges vagy kis retus tehát a lemezek részint már a felvétel előtti, részint közbeni s utáni *kisebbszépség*hibáinak kijavítására, elsimítására, esetleg eltüntetésére szolgál. *Semmi esetre sem szabad azonban a retust az ily hibákon túl az arcok kisimítására, az azokba való plaszticitás, világítás és kifejezés-bevitel céljából alkalmazni.* Mert ha a retust ily célból alkalmazzuk, — mint sajnos, haladni nem akaró szakfényképezőink még folyton alkalmazzák, közönségünk nagy része még megkívánja, amatóreink közül pedig sokan ambicionálják, utánozzák, — akkor: *kinyaltság, karakterhiány, hazugság és izléstelenség* az eredménye.

De a mit a közönséges értelemben vett, a kis retusnak nagyrészt nem szabad, mert a rendelkezésére álló eszközök meg nem felelők, a célhoz nem vezetők, az a *művészi retusnak* hivatása. Erről azonban már csak legközelebb.

Erdei út.

Kiss Zoltán, Szombathely.

A művészi égbolt.

Irta: Kelen Béla dr.

A brómezüst száraz lemezek feltalálása óta, a fényképezés óriási léptekkel halad nemcsak a technikai tökéletesedés felé, hanem a művészi irányban is. Többek közt a nedves kollodiumeljárás időszakabeli tiszta fehér égboltozat is kénytelen volt helyet adni a művészi, árnyalatos, felhős égboltnak. Tagadhatlan, hogy ezen a téren még messze vagyunk a technikai tökéletességtől, de minden esetre módunkban van különféle műfogással vagy azt az égboltozatot ábrázolni felvételeinken, a mely a felvétel pillanatában tényleg létezett, vagy egyéb égboltot a képbe utólag belemásolni.

Sokan — még a művész amatőrök közül is — nem fektetnek elegendő súlyt az égboltra. Pedig az égbolt az, a mi minden tájnak harmonikus kiegészítő részét képezi, a mi a képet művészi tökéletességre emeli. Egy látszólag semmitmondó táj, hatásos és illő égboltozattal valódi művészi alkotássá válhatik és viszont egy elragadó tájkép hiányos s a művészi érzéket kevésbé kielégítő lehet, ha hiányzik belőle az összhangzatot kiegészítő hangulatos égbolt.

A festészet nagy mesterei elejétől fogva nagy figyelemben részesítették az égboltozatot, sőt az idők folyamán nagyjában a méretek is kikristályosodtak. Túl sok előtér és kevés égbolt, vagy fordítva rosszul hat. Nagy mesterek művein az égbolt az egész kép $\frac{2}{3}$ — $\frac{3}{4}$ -ét foglalja el. Ez mindenestre oly nagy terület, hogy annak helytelen kezelése nagyban hozzájárulhat a művészi hatás csökkentéséhez.

Brómezüst-lemezeink az égbolt kék színe iránt igen közel ugyanolyan érzékenyek, mint a tiszta fehér szín iránt, a szép mélykék égbolt tehát a felvételben könnyörtelenül fehérnek fog visszaadódni, holott a szem ezt a kék színt sötétebb árnyalatúnak látja, mint a tájon esetleg előforduló fehér színeket. Ez az égbolt-hiány egyik oka. A másik oka pedig az, hogy az égbolt minden esetben aránytalanul erősebben van megvilágítva, mint maga a táj s így, ha az expositiót az égboltozathoz szabjuk, teljesen alúl exponáljuk a tájat, vagy fordított esetben, ha kiexponáljuk a tájat, hasznavehetetlenül túlexponálódik az ég. A tiszta fehér égbolt pedig a természetnek semmi esetre sem felel meg s azért teljesen művészietlen, habár szemünk lassankint hozzá is szokott — talán helyesebben mondanám: beletörődött — a sok eféle kép szemlélése által, mint a régi egyiptomiaké a térdben kicsavart lábú emberekhez.

Ha már az árnyalatos égbolt tulajdonképpen minden tájképnek elengedhetlen kelléke, kétszeresen áll ez arra az esetre, midőn a tájkép valami hangulatot fejez ki.

Tanulmányoznunk kell tehát az eget, a felhőket, azoknak árnyalatait, főbb alakjait, körvonalait, magasságát stb. Az égboltozat «kezelésében» kétféleképp járhatunk el: belemásolhatunk a képbe idegen felhőket s ez a művészieltlenebb mód, vagy törekedhetünk, hogy a tényleg meglévő felhők a másolásnál érvényre jussanak. Sajnos, hogy az előbbi módot, gyakrabban vagyunk kénytelenek igénybe venni, mint az utóbbit.

Lássuk tehát először a mesterséges égboltozat létrehozásának technikáját. Egy meglehetősen kevés eredményt nyújtó és főleg csak közvetlen másolópapírokon használható mód abban áll, hogy a kész másolatot a negatív alól kivéve, direkt fénynek tesszük ki, úgy azonban, hogy a tájat kis távorról fekete papírral fedjük, hogy a fény csak az eget érje. A fedő papírt aközben le- és felfelé mozgatjuk, hogy ezen második fénybehatásra éles körvonalakat ne kapjunk s hogy az égbolt alulról felfelé egyenletesen megsűrűljön. Eközben felhőket is utánozhatunk, ha a másolat fehér egére alkalmasan elrendezett vattadarabkákat helyezünk s a közben mozgatjuk

fölötte a fekete papírt. A másolat ilyenkor a vattadarabok helyén fehér marad. Némi gyakorlattal sikerül e vattadarabkákat úgy elhelyeznünk, hogy azoknak fehér árnyéka felhőket alkot. Ha az ég a negatívon eléggé átlátszó, úgy, hogy a másolaton «befutódik», úgy a vattadarabokat direkt a másolókeretben levő negatívra helyezhetjük és a tájjal együtt másolhatjuk, de akkor egy parányi gummival fel kell őket ragasztanunk az üvegre, különben a keretnek időnkinti kinyitása alkalmával lepotyognak.

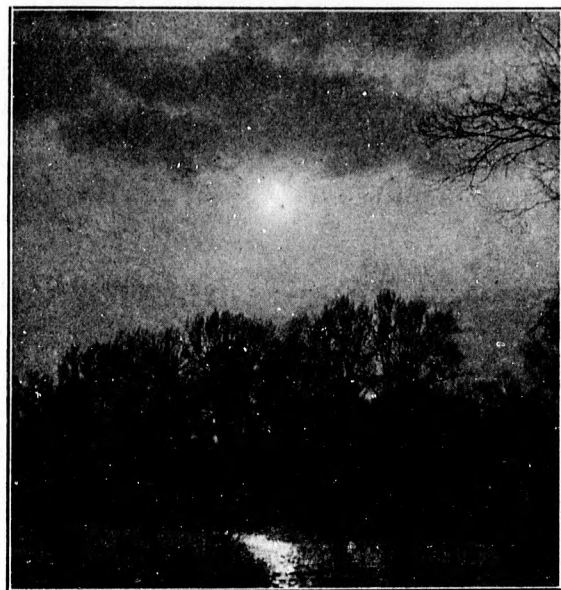
A másolást természetesen szórt fénynél kell eszközölnünk, különben sértően éles körvonalakat kapunk. Mesterséges fényforrásoknál (bróm-ezüst-papírost), a lámpa elé erre a célra egy ív selyempapírost akasztunk. Másolás közben a vattadarabok alakját éshelyét kissé változtathatjuk, a mi által árnyalatkülönbségeket hozunk a felhőkbe.

Ezen kezdetleges módoknál sokkal magasabb színvonalon áll kész felhőnegatívoknak a bemásolása. Ilyenkor két dologra kell figyelemmel lennünk: először a felhők megvilágítására és másodsor a felhőalakulatokra. A megvilágítást illetőleg ügyeljünk, hogy a felhők és a táj megvilágításának iránya egyező legyen. Ha a tájra balról süt a nap, ne süssön a felhőre jobb oldalról; ne másoljunk lenyugvó nap által alulról megvilágított felhőket oly tájra, mely az árnyékok által delet mutat; ne másoljunk nappal szemben felvett felhőket hátulról világított tájra, ne másoljunk napsütötte felhőket borult időben felvett tájra stb.

Készítsünk készletben levő felhőnegatívjainkról másolatot és a táj «nyers» másolatának gondos egybevetése mellett válasszuk ki a megfelelőt.

Felhőnegatívokat nagy választékban készen kaphatunk, vagy magunk is készíthetünk. Utóbbi esetben ne az égbolt tetején járó felhőkből készítsünk sorozatot, hanem azokból, a melyek a horizonthoz közel vannak.

Mint említettük, tekintettel kell lennünk a különféle felhő alakzatokra is. Tanulmányozzuk a felhők alakját képeken és a természetben, olyankor is, a mikor nem fényképezünk. Nyári felhő téli képen nagy hiba. Nem szükséges egyes alakzatok tanulmányozásába meteorológiai részletességgel belebocsátkoznunk, de minden esetre figyeljük meg a főbb

Esthangulat.

Alvinczy Roland, Budapest.

felhőalakzatokat. Ezek az alakzatok: a cirrus (pehelyfelhő), cumulus (gomolyfelhő) és a stratus (réteges felhő).

E felhők majdnem mindig vegyesen fordulnak elő. — A *cirrus* felhő kizárólag az igen magas rétegekben jár, könnyed fehér pehelyszerű, vagy tollszerűen sávós fellegecskék seregéből áll. Állandóan szép időben jelenik meg és szárazságtör inkább sávós, nedves levegőben elmosódottabb. A középső légrétegekben jár a *cumulus*, egymásra halmozott gomolyagos, sűrű, a napfényben erősen csillogó felhők alkotják. Aláfelé szélesen szétterülnek. Csak meleg időben keletkeznek, ide tartoznak a nyári záporfelhők; télen hiányoznak, délszaki vidékeken a leggyakoribbak. A *stratus* — ellentétben a cumulussal, mely nappali felhő — az alkonyatra jellemző hosszú vízszintes kötegeket alkot közel, az ég aljához, magasabb részletei vaskosabbak. Leggyakrabban vízszintesen szétterülő füsttömeghez hasonló, melynek szegélyét a leáldozó nap bearanyozza.

E felhők kombinációjából állanak a többi felhők. Így a közönséges *esőfelhő* (nimbus) mindenféle alak keveréke, de egyetlen főalakra sem hasonlít túlnyomóan. Ezen szaggatott, sűrű, sötét felhők képezik a *zivatarfelhőket*.

A *báránnyfelhő* magasabban jár, nyáron állandó szép időben, az égboltnak gyakran nagyrészt fehér gomolygós foltocskákkal tarkázza.

Hazatérés.

(Folytatjuk.)

Kezdőknek.

Sorozatos ismertetés.

Írta: Gara Rezső dr.

— A mivel fényképezünk. —

VII.

A multkor említett portré-kettős-objektívek nagy hátránya, hogy a tárgynak csak azt a részét rajzolják ki teljes élességgel, mely abban a síkban fekszik, a melyre a beállítás történt (a portrénál az arc). Az ezelőtt és emögött fekvő réteg többé-kevésbé elmosódottak. A «mélység hiánya» a mint a lencsék e hibáját nevezni szokták, kisebb nyílású objektíveknel csekélyebb. Természetes módon e lencsehiba mindazon feltételeknél, melyeknél a kép teljességében való éles kirajzolt-ságát megkívánjuk, nem kevésbé zavarólag hat, a mint ezt könnyű elképzelni táj- és épületek felvételénél. Hozzájárul még az e fajta objektívek kicsi látszöge, mely az említett felvételeknek szintén akadályát képezi. Így tehát szerkesztettek egyéb objektívrendszereket, melyek bár fényerősség tekintetében a versenyt a portré-objektívvel felvenni nem képesek, de a látmező nagyságának, a képmező boltozatlanságának és a sarkokig való teljes élességű kirajzolt-ságának tekintetében amannak lényegesen felette állanak. (Ilyenek a *Voigtländer*, *Steinheil* és *Zeiss* készítményei.)

Lényegesen más lett a fényképezési optika helyzete, midőn a jeni üveg tért kezdett magá-

nak szorítani. Ezen üvegfaj lényeges előnyökkel rendelkezik a mindenféle francia és angol üvegekkel szemben. S így egyszerre új szerkezetek kerültek ki, melyek új előnyökkel bírtak fényerősség, nagy lát- és képszög és boltozatlanság tekintetében. (*Steinheil*, *Wächter*, *Sutter*, *Voigtländer*.)

Hátra maradt még a lencsék utolsó hibájának — a lapunk 159. oldalán említett — *astigmatizmusnak* (*pontoság hiánya*) elkerülése. Az astigmat folytán a tárgy vízszintes és merőleges vonalai a képen másképp tűnnek fel. Valamely lencse, hogy bír-e ily fogyatkozással, könnyen megtudható, ha két egymást keresztező vonalat, melyek a lencse látmezejének szélére esnek, élesen akarunk beállítani. Astigmatiós lencsével ez nem lehetséges.

Számításai alapján dr. Rudolph felfedezett végre oly szerkezetet, melyet *Zeiss* Jenában elkészített és *nem szimmetrikus anasztigmat* név alatt hozott forgalomba. Egyéb ismertebb anasztigmatikus szerkezetek még *Voigtländer* jóhírű *Collinearja*, mely 1894-ben került ki. *Goerz Doppelanastigmatjai*, melyeket E. v. Hoegh számításai alapján készíti.

A lapunk 159. oldalán már megemlített nagy látszögű («tágszögű») objektívek, — melyek alkalmazást találnak, ha szűk utcákban vagy belső helyiségekben kell felvételt készíteni, de nem lehet eléggé hátra menni vagy nagy, kiterjedt tájak felvételénél — nagy hiányt pótolnak. 1865-ben első efajta eszköz volt *Busch Pantoskopja*. Azóta *Steinheil*, *O. Simon* és főleg *Zeiss* készítettek e téren kitűnőt.

A *lencsesorozatok* egyes lencséből állanak, melyek tetszés szerint csavarhatók össze, mi által vagy a fényerősség vagy a látszög növelhető. Ekép 75° látszög érhető el, valamint a kombinációk fényereje is bármely felvételre elegendő.

A következőkben még egyet-mást a teleobjektívről kívánunk megemlíteni, hogy azután elhagyhassuk a kezdőnek e kissé bizony nehéz de feltétlenül szükséges részt, mely némileg arról szeretné felvilágosítani, *hogy mi is az, a mivel tulajdonképpen fényképez?*

Holdas est a Balatonon.

Kiss Zoltán, Szombathely.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy képeket, reklamációkat, valamint minden — a lapra vonatkozó — írásbeli közleményt, lapunk szerkesztőségéhez (VII., Király-utca 89. sz. alá) beküldeni szíveskedjenek.

A pigmentnyomás.

Közli: Raabe Gusztáv Adolf.

II.

— A másolás. —

Oly negatívok, melyek az esüstképeknel jó eredményt adnak, a pigment-eljárásnál is használhatók. Gyenge negatív csak igen gyenge chrómfürdő alkalmazása mellett ad elfogadható másolatot.

A negatívokat keskeny fekete széllel kell ellátni, úgy, hogy vagy fekete papírt ragasztunk rája, vagy hogy fekete lakkal vonjuk be a széleket. Célja ennek az, hogy a kép széleit a megvilágítástól óvjuk, mert ellenkező esetben a kép szélei az előhívásnál leválnának.

A papírnak a másolókeretbe való helyezésére — rendes módon — homályban történik. A másolásnál másolóórára (fotométer) van szükségünk, miután a kép előtűnését sötét rétegnél nem látjuk.

A másolóóra leírását ezen lapnak más helyén fogjuk közölni. Általában csak azt jegyezzük meg, hogy normális negatívok a Vogel-féle fotométer szerint körülbelül 17°-ig másolandók. Itt azonban, mint minden ilyfajta eljárásnál legjobb egy darabka papírral próbát tenni és a szerint másolni.

Az átvitel és előhívás.

Egyszeri átvitel papírra.

Levágunk egy, a másolatnál valamivel nagyobb darab egyszeres átviteli papírt,* ezt a pigment-

* Koagulált zselatinnal bevont papír, mely készen kapható

A kis libapásztor. Alvinczy Roland, Budapest.

Tehenek fürdőzése.

Horváth C. Guidó, Budapest.

másolattal együtt hideg vízbe mártjuk (meleg időjárásakor jéggel hűtendő). Az ez alkalommal támadó légbuborékokat kezeinkkel kisimítjuk. Egy perc multán kivesszük a két réteggel egymáshoz tapadt papírt, ismét ügyelve, hogy légbuborékok ne maradjanak a két réteg között.

Most a két papírt (úgy, hogy az átviteli papír felül legyen) síma lapra helyezük, leborítjuk egy darab viaszos vászonnal, mely amazoknál nagyobb legyen és gummi-hengerrel vagy vonalzóval erős nyomással lesimítjük. Erre a viaszos vásznot levesszük és a papirokat öt percre felakasztjuk.

Az előbb leírt művelet alatt egy megfelelő nagyságú horgany- vagy fehér bádógtálban 30—40°-ig (R) vizet melegítünk. Ebbe most bemártjuk a két összetapadt papírt.

Néhány perc múlva azt vesszük észre, hogy a zselatinréteg a két papír között kezd oldódni, lazulni. Ha újjainkkal két sarkot megfogunk és azt érezzük, hogy a pigmentréteg már eléggé levált, úgy lassan, óvatosan lehúzzuk a pigmentréteget tartott papírt. A kép már most az átviteli papírra tapadt. Ezt (rétegoldalával felfelé) üveglapra helyezük és kezünkkel a meleg vizet rálocsoljuk. Ezáltal leválnak a megbontatlan gelatinrészecskék és a kép lassanként láthatóvá lesz.

Most a képet addig hagyjuk a meleg vízben, míg a locsolásnál festék le nem válik többé és a világos részek tiszta fehérek.

Ha a kép túlvilágos, úgy kevés, ha túlsötét, úgy sok volt az expositió.

A nedves képet nem szabad ujjainkkal megérintenünk, mert a réteg nedves állapotban felette sérülékeny.

Az előhívás után a képet hideg vízzel leöblítjük, azután negyedórára 4%-os timsóoldatba tesszük, miáltal a réteg megcserződik, erre újra leöblítjük hideg vízzel és felakasztva, megszáritjuk.

Az egyszerű átvitel útján természetesen fordított képet nyerünk. Hogy rendes fekvésű képet kapjunk vagy fordított negatívot kell használnunk, vagy pedig fordított filmről vagy negatív papírról másolunk, mert ezek mindkét oldalukról másolhatók. Rendes üvegnegatívról csak a kettős átvitel útján kapunk nem fordított képet.

Egyszerű átvitel üvegre.

A pigmentnyomás kiválóan alkalmas diapozitívek (ablakképek) előállítására is. Az eljárás itt is az, mint az egyszerű átvitelnél, csak hogy a képeket sokkal sötétebbre kell másolnunk.

Ezen célra van ugyan külön pigmentpapír is, ez sötétebb színű, de használhatjuk a rendeset is.

Az üveglemezt azonban, hogy erre a réteg ráragadjon, külön kell preparálnunk.

Vegyünk 15 gr. fehér zselatint és áztassuk fél liter lepárolt vízben, (körülbelül $\frac{1}{4}$ óráig) azután állítsuk ez edényt meleg vízbe. Ha a zselatin teljesen feloldódott, öntsünk belé lassanként keverés közben 50 cm³ 1%-os chrómtimsó-oldatot. Ha a zselatin esetleg megfagyna, néhány csepp jégetet csepegtessünk hozzá, míg ismét folyékonnyá válik. Iparkodjunk azonban ezt elkerülni azáltal, hogy a zselatinoldatot melegen tartjuk.

Ez oldattal leöntjük az üveglapot és álló helyzetben hagyjuk megszáradni. Az átvitel ugyanolyan módon történik, mint a papírnál. Igen szépek az oly diapozitívek, melyeket tejüvegre viszünk át.

Kettős átvitel papírra.

Ez eljárással helyes fekvésű képeket kapunk. A másolatot itt nem az átviteli papírra préseljük, hanem külön az e célra szolgáló előhívó-

papírra. Ezt készen lehet kapni. Néhány órával a használat előtt az előhívó-papírt az alábbi gyantaoldattal kenjük be:
3 gr. porrá tört kolofonium,
1 gr. sárga viasz,
75 cm³ terpen-
tin-olaj.

Az előhívás, mosás stb. a rendes módon történik. Az átvitel céljából a kettős átviteli papírból egy darabot levágunk, mely azonban nagyobb legyen a képnél és bemártjuk 30 R^o-os vízbe.

Ha azt érezzük, hogy kocsonyásodik a réteg, hideg vízbe tesszük és ezalatt az előhívó - papíron levő fordított képpel összetesszük. A két papír között azonban levegő ne maradjon.

Most kivesszük a két papírt, gummihengerral gyenge nyomással lesimítjük és szárítás végett felakasztjuk.

A teljesen megszáradt kép magától pattanik le, ha nem, úgy könnyen leválaszthatjuk.

Hogy a kész képet a nedvesség ellen megvédjük, a fentemlített gyantaoldattal kell bedörzsölnünk.

Az egyszer használt előhívópapírt — ha újra bekenjük gyantaoldattal, — ismételve használhatjuk.

(Folytatjuk.)

Holdvilágos éjben.

Kiss Zoltán, Szombathely.

A gumminyomás.

Mutatvány Kiss Zoltán: «A fényképezés kézikönyve» c. munkájának III. kiadásából.

II.

A negatív-papírok közül jól alkalmazható a «Gustav Schaeuffelen'sche Papierfabrik Heilbronn a. N.» cég kitűnő minőségűnek ismert *univerzál negatív* papirja.

A gumminyomáshoz éppen a nagyobb képméreteknél fogva legtöbb esetben nagyított negatívokat használunk.

A nagyított negatív előállítása igen egyszerű és kevés gyakorlattal belejövünk ennek az elkészítésébe is. Az eredeti negativról mindezekelőtt közönséges száraz lemezen diaposzitivet állítunk elő. A diaposzitivnek nem szabad keménynek, hanem lágynak és részletűsnek, tehát jól átdolgozottnak kell lennie; a lapos és fátyolos diaposzitivnek nem adnak jó eredményt. Ha az eredeti felvétel kemény, úgy bőségebb megvilágítás és lágyn dolgozó előhívóval, erről is tudunk alkalmas diaposzitivet készíteni.

A kis diaposzitivről a megfelelő nagyságú negatívot legkönnyebben kézi nagyító-készülékek segítségével készíthetjük. A kézi nagyító-készülékek megfelelő minőségben elég olcsón beszerezhetők. Olyant kell ezek közül kiválasztanunk, a melyik különböző képméretet előállításához állítható be egy és ugyanazon nagyságú lemez után.

A nagyító-készülék felső végébe a negatív-lemez helyébe tesszük be az elkészített diaposzitivképet. A készülék ellentétes végén levő kazetába tesszük bele a negatív előállítására szánt üveglemezt vagy negatív-papírt, még pedig *ezen utóbbit megfordítva*, vagyis úgy, hogy a papír

fényérzékeny rétege a kazetta feneke felé legyen fordítva. — A negatív a papír felőli oldaláról világítatván meg, jóval finomabb szemcsézetet nyer, mert a bromezüst réteg hozzá idomul a papír szövetéhez és annak egyenetlenségét kiegyenlíti. Az expositió pedig jóval hosszabb leendő és a negatívot is valamivel keményebben kell előhívni.

Szerző közönséges *N. P. G.* bromezüst másoló papíron is készített így *nagyított* negatívokat, a melyeknek szemcsézete semmivel sem lett gorombább, mint a rendszeren kezelt papírnegatív.

A megvilágítás árnyékban 9×12 cm.-es diaposzitivről 24×30 cm.-es nagyságra 12—18 percet igényelt. A papír-negatív mindkét oldaláról egyaránt jól másolható.

Ha a negatívképet már kellőképpen kijavítottuk, esetleg retusiroztuk, következik a gummimásolat előállítása. A másolás a gummieljárásnak egyik legnehezebb része, mert a bichromáttal kevert festékes gummirétegen a másolás által keletkező kép nem látható, így a másolás időtartamának helyes meghatározása csak a másoló-óra (photometer) segítségével érhető el.

Másoló-órákat készen kaphatunk s ezek közül legjobban el vannak

terjedve a *Fernande másoló-óra*, vagy a *Vogel-féle photometer*. A Fernandet használva, normális negatívnek a másolási ideje 5—6 fok, míg ellenben a Vogel-féle transparensabb fokozattal bírván, ezzel 12—16-ig kell másolnunk.

A másolás idejére lényeges befolyással bír még a másolópapír színe is, így például a Fernandéval dolgozva, a kékesfekete színek körülbelül 3—4 fokot, a barnásfekete színek 5—7 fokot és a vörösbarna színek 9—10 fokig terjedő másolási időt igényelnek.

Mint már fentebb is kijelentettem, a rendes

Egy kedves levél.

Südy Ernő dr., Békéscsaba.

Falrészlet.

Fekete Géza, Zenta.

gummimásoló-papír még lágy negativekről is a legtöbb esetben aránylag kemény másolatot ad. Hogy teljes színteljesítéssel bíró lágy és részletdús képeket állíthassunk elő a többszöri másoláshoz kell folyamodnunk.

A különböző eljárások szerint egyszeri másolással előállított gummikép, ha még oly sikerült is, pl. már a pigment-képek tökéletességét, annak erőteljességét nem képes elérni; emellett az egyszeri másolásnál a gumminyomásnak azon rendkívüli becses előnye, mely ezen másolási eljárást művészi szempontokból minden más másolási eljárás fölé emeli, hogy t. i. a képek előállításánál hozzátenni, elvenni, szóval kombinálni lehet és így az egyéni felfogás és behatásnak szabad teret enged, itt alig érvényesül.

A gummieljárás értéke a többszöri másolással készített képekben nyer kifejezést, a hol nemcsak a különböző színhatásokat tudjuk sikeresen visszaadni, de emellett szabadon módosíthatjuk képünket úgy, hogy a mit nem akarunk, hogy bele kerüljön, egyszerűen eltávolítjuk a másolatból; viszont belemásolhatunk részleteket, felhözeteket stb. más képekből.

(Folytatjuk.)

Képeinkről.

Irta: Kohlman Artúr dr.

Lapunk mai számát csekély kivétellel a hazai művészeknek szenteltük. Kellemesen lepett meg bennünket, — és azt hisszük, hogy ebben a jól eső érzésben olvasóinkkal is találkozunk, — hogy képesek voltunk egy egész számot úgyszólván elejétől végig hazai művészek műveivel illusztrálni. És ezt, a nélkül, hogy lapunk illusztrativ nivója csorbát szenvedett — t. i. a nehezen elért nivón alul maradt — volna. Túlzás volna részünkről, ha azt állítanók, hogy mi idehaza már elértük a külföld általános nivóját. Igaz viszont az is, hogy egyesek a mieink közül azon az úton haladnak és rövid idő alatt máris oly nagy utat tettek meg, hogy nem maradnak el már messzire a külföld nagy mestereitől sem. De a nagy átlag is felismerte a helyes utat, mely a művészethez vezet. És ha nem is sikerült nekik még eddig különösebb figyelemreméltót alkotniok, előttük a felismert cél és ambíciójuk vonzza, sarkalja őket annak elérésére. Örvedetesek e szimptomák és ha nekünk is van ebben némi részünk, büszkéek vagyunk ez eredményre, mely bőven kárpótól bennünket azokért az áldozatokért, melyeket e cél elérésének érdekében hoztunk. És hogy nem hiába fáradoztunk, bizonyítják azok a képek, melyek lapunk mai számában látnak napvilágot. Ha nem is mondható valamennyi elsőrangúnak, mégis mindenikben van valami artisztikus vonás, mindegyikük szerzőjének van valami gondolata, valami mondani valója és egyikük-másikuk úgy a kifejezőmódnak, mint a technikának jelentékeny fokán áll.

Műmellékletünk ezúttal ismét külföldi művésznek munkája. Hugo Erfurth a legkiválóbb birodalmi-német művészek között foglal helyet. Képeit — melyeknek tárgya csaknem kizárólag figurális — különösen az a teljesen egyéni felfogás, beállítás jellemzi, a mely már messziről megismerteti műveit, ha azokból bárhol is, csak egyet is láttunk. E képe pedig az ő eddigi munkássága legkitűnőbb termékeinek egyike. Arcképet ad, mert — bár sohasem láttuk modelljét — leküzdhetetlen impressziónk, hogy e képnek nagy erényei közé a bámulatos «hűség» is tartozik. De e mellett oly szituációban, oly miliőben, oly pózban és beállításban, hogy e gondos tanulmányokra valló zseniális megoldás alapján ez arckép egyúttal elsőrangú tanulmánynak is nevezhető. A nyugvó helyzetben is megmegnyilatkozó mozgás-látszat, mely a merevséget elűzi s az egész képnek kiváló lendületet ad: legnagyobb erénye. Egyetlenegy kis kifogásunk, hogy az arcot kissé túlságosan élesen állította be, a mi a lapos világítás mellett egy kevésbé kemény jelleget kölcsönöz annak. Nem ártott volna talán az sem és a hatást emelte volna, ha vagy az arcot kissé tónusosabban, vagy a háttérrel kissé sötétebben tartja. Azt hisszük, hogy ez utóbbi helyes lett volna, mert az ily nagy világos felület túlságosan magára vonja a figyelmet, a mi a háttérnek éppenséggel nem hivatása.

A szövegek képek ezúttal mind hazai termékek. Szerzőik közül néhányan ma mutatkoznak be műveikkel először lapunk hasábjain. Vegyük hát sorba őket.

Kiss Zoltán a «képzett és iskolázott» amatőrök közül való, így tehát úgy a fényképezés teóriájával, mint annak gyakorlati részével teljesen ismerős. Azon kevesek közé tartozik, kik Magyarországon a fényképezés irodalmát ápolják és a fényképezés terjedésének érdekében nagyobb szabású tevékenységet fejtenek ki. Kézikönyvének utóbb megjelent legújabb kiadását lapunk múlt számában ismertettük és e helyütt csupán csak azt kívánjuk megjegyezni, hogy úgy a szerzőnek lapunk mai számában megjelent különböző tárgyú képeit, mint a Horváth C. Guido «Tehenei»-t és a «Hazatérés» c. képet is a Kiss Zoltán kézikönyvéből

mutatványképen vettük át. Különösen kedves falusi zsáner a «Baromfietetés» és felette hangulatos és nagyszabású «Holdvilágos téli éjben» c. képe, De a többiek is művésziek.

Ugyancsak kedves «A kis libapásztor» c. falusi zsánerkép, melylyel *Alvinczy* Roland mutatkozik be ezúttal először, mint művészsamatőr. *Alvinczy* Roland ugyanis kitünő érzékű aktualitás-fényképező talentum és e téren már nagy sikerekre hivatkozhatik. Így pl. ő nyerte meg a «Magyar Hirlap» 100 koronás fényképpályázatát és most mint a «Magyar Hirlap» munkatársa, e lapnak legjobb illusztrálója. «Esthangulat» c. képe felette hangulatos.

Uj ember *Südy* Ernő dr. is a ki azonban «Egy kedves levél» c. képével bájosan szép és poetikus témát dolgoz fel oly kiválóan jó ízléssel és művészi érzéssel, mely benne — a mi ujoncunkban — a kitünő rutinié-t sejteti. Különösen kiemelendő a póz nemes egyszerűsége, mesterkéletlenkeresetlen természetessége. Kár, hogy a szép modell arckifejezése kissé szomorú. Helyes a beállítása, mely a szép perspektívát mutató elő-, közép- és háttérben a kép tárgyát akképen helyezi a kép szélére, hogy az mégis dominál rajta és arra szabad a tér, a merre a szem irányul.

És végül ujoncok *Gencsy* Gyula százados és *Fekete* Géza is. *Gencsy* százados «Hidegvíz-kura» c. képe a fényképezésben alig ismert műfaj iránt fog érdeklődést kelteni. A humoros gyermek-zsánerek iránt, melynek kitünő példáját mutatja be. És hogy mily kedvesen jóízű humor van e kis képben, mi sem bizonyítja jobban, minthogy ismételt látása dacára is jóízűt kacagunk azon a kedves groteskszkségen, a mi a «fiatal úr» arcában és kezei mozdulataiban nyilvánul. Azt hisszük, hogy olvasóink is így lesznek vele, mulatni, jóízűt kacagni fognak rajta. És vajjon nem érte-e el fényesen művészi célját ezzel a százados úr? Azt hisszük, hogy igen és sikerével, mely biztos, — meg lehet elégedve.

Fekete Géza felette hangulatos tájképpel mutatkozik be. A műértő szem már a reprodukció láttán is legott felismeri, hogy az eredetije értékes gumminyomat. De azt talán ő sem sejteti, a mit mi tudunk, hogy az eredeti oly szép, oly mesteri többszínnyomat, a mely bármely külföldi kiállításnak is starját képezhetné. Valóságos kis festmény annak minden erényével, hangulatával, színeivel. Kérdőösködésünkre a mester közölte velünk azt is, hogy e többszínű képét miként készítette. Erről azonban már csak legközelebb számolunk be olvasóinknak. Addig pedig, míg e kép az őszi nemzetközi kiállításunknak falairól nem hirdeti a magyar művészi fényképezés diadalát, az érdeklődők e kép eredetijét lapunk szerkesztőségében is megtekinthetik.

Végül még két állandó munkatársunk műveiről kell megemlékeznünk.

Marschall János dr. — a ki lapunknak az első kezdetől fogva hű és szorgalmas munkatársa — ezúttal oly festőien szép és hangulatos tájképpel, oly mintaszerű tárgyválasztással és oly finom technikával lép a nyilvánosság elé, mely tudását az eddiginél egyszerre jóval magasabb fokra emeli. Az égbolt felhőzete bámulatosan szép és a nyári virágzó táj fölé pompásan illő. Csak a beállítás párhuzamos vonalai ellen van némi kifogásunk, mert ez a — kevésbé művészi — képet unalmassá is teheti. Azonban azzal a sok kiváló kvalitással szemben — mely e képet dicséri — e hiba jelentőségében csekélyebbé válik. A mákföldeket sem szabadna a «Böös»-i magányában rejtegetni, hanem annak is az őszi tárlaton volna helye.

Horváth C. Guido szintén már régen támogatja lapunkat. Tájképeit eddig is valami csendes, borongós hangulat jellemezte. Témái szerények, igénytelenek, — de mindenkör jól megválasztottak és helyesen beállítottak. «Tehenek fürdőzése» c. képe is méltán sorakozik az eddigiekhez.

„Hemera.“

Érdekes újtással lép az amatőrök és szakfényképezők nyilvánossága elé a «*Neue Photographische Gesellschaft Aktiengesellschaft*» steglitz-berlini világ cég. A végtelenül egyszerű, de felette ügyes találmánynak eszméjére az a körülmény vezetett, hogy ámbár számos és elismert előnye van a síkfilmeknek, negatívpapiroknak és lemezeknek, mégis e felvételi anyagok az amatőrök körében aránylag csekély alkalmazást nyertek.

E tények okát kutatva, megtaláljuk abban a kényelmetlenségben, melylyel a lemezek, síkfilmek és negatívpapírosok egyenkénti használata jár. Mert ha csak egyetlen egy lemezt vagy filmet akartunk is csak dobozából kivenni, ehhez mindenkör sötétkamarára volt szükségünk. Ez pedig annál is terhebb az amatőrre nézve, mert az többnyire a szabadban dolgozik, utazik, de gyakran időleges lakhelyén, pl. falun, fürdőzése alkalmával vagy egyáltalán nem áll sötétkamarára, laboratórium a rendelkezésére, vagy pedig oly távol van tőle, oly kényelmetlen és esetleg kellemelenségekkel összekapcsolt annak használata, hogy inkább lemond a felvételtől is. Már pedig hány jó és művészi felvétel, de hány érdekes és tanulságos helyzet, jelenet stb. megörökítése megyen így veszendőbe, — elmarad.

E hátrányokat, e kellemetlenségeket egy csapásra küszöbölte ki az N. P. G. rtg. «Hemera» elnevezésű találmányával.

Áttérve mármost a «Hemera»-csomagolásnak ismertetésére, kiemeljük, hogy annak szerkezete a lehető legegyszerűbb. Olyannyira egyszerű, hogy akár egy papírossal játszó iskolás gyermek is kitalálhatta volna. Alapjában véve táskaalakú kazetta, a melybe a felvétel anyaga alkalmas módon egy kartonlapra van erősítve. Ez a kazetta a vékony, könnyű, de fényt mindamellettt keresztül nem bocsátó kartonból készült, mely körülmény, hely és súlymegtakarításánál fogva még az előnyt is nyújtja, hogy előállítás költségei minimálisak lévén, a felvételnek ilyen módon burkolt anyaga alig említésre méltó többköltség mellett már e kazettába burkolva hozható forgalomba.

A Hemera-kazetta 8 × 12 cm. nagyságú lemez, síkfilm vagy negatívpapírossal van megtöltve és olcsó, egyszerű adapterrel úgy 9 × 12 cm.-es lemezkamrákhoz, mint 8 × 10¹/₂ cm.-es filmkamrákhoz is használható.

Tíz ilyen módon megtöltött Hemera-kazetta alkot egy csomagot, melyben azok kényelmesen hordozhatók és a melyből az egyesek teljes napfény mellett is kivehetők.

A «Hemera»-gyártmányok használata által bármely fényképező készülékkel tetszés szerint síkfilm-, negatív-, vagy lemezfelvétel is eszközölhető még akkor is, ha gépünk filmtekercsre berendezett is.

Használati utasítást, bővebb ismertetést lapunkra való hivatkozás esetén készséggel küld a gyár. n. r.

Fényképezési eljárások.

A fényképezési másoló eljárások elvei.

Hampman Károly után.

Mutatvány L. David: «Photographisches Praktikum» (Wilhelm Knapp kiadása Halle a. S.) című könyvéből.

II.

Photochromia. Különböző intézetek színes nyomatai, színezett fényképei vagy photographiai nyomatai. A zürichi photochromiák alatt oly fényképeket értünk, melyek színes könyomat útján vannak színezve.

Photo-Engraving. Nyomatok fémre.

Photogalvanographia. Fényképezés útján nyert gelatinreliefnek galvanikus lenyomat segélyével való nyomhatóvá tétele.

Photolithographia. A rajz a fénynek chromgelatinra való behatása útján vagy közvetlenül nyomdafesték, vagy átvitel útján kerül a lithographiai köre. Az eljárás igen alkalmas vonalas rajzok sokszorosítására.

Photozinkographia. Az eljárás teljesen olyan, mint az előbbi, csak hogy alapul zinklemezt vesznek.

Photoxyographia. A fényképezés alkalmazása fametszetek előrajzoként.

Pigmentnyomás. Ez eljárásnál fénybehatás folytán kép keletkezik megfestett chromgelatinnal bevont papíron, még pedig oly módon, hogy a negatív alatt megvilágított gelatin melegvízben egészen vagy csak részben oldhatatlanná válik.

Platinotypia vagy platinographia, platinanyomás. Pozitív másolatok — a negatívval közvetlen érintkezés útján állítatnak elő — papírra, melyet már előzőleg fényérzékeny vas és platinasókkal praeparáltak. Van előhívási és másolási eljárás.

Pirmulin-eljárás vagy *diazonyomás* pozitív fénynyel való másolás, mely a primulinnak azon sajátján alapszik, hogy salétromos sav által nitriroztatik, minekutánna phenolokkal színes vegyületeket képes alkotni.

Woodburynyomás vagy photorelief, photoglyptia, photoplastika, photolastographia, photomezzotindonyomás. Fémlemeze kent chromgelatinarétegek negatív alatt megvilágítva reliefképet nyerünk, a mennyiben az árnyékok kiemelkednek. Erről készítenek galvanoplastikus lenyomatot, melylyel színes gelatinnal papírra nyomnak.

Zinknyomat vagy zinkotypia, zinkographia, zinkogravure, photozinkotypia, phototypographia, mint magas, mély, símanymás alkalmaztatik. Illusztrációknál csakis a zinkmagasnyomást használják. Fényérzékeny réteg gyanánt chromozott fehérnyeréteget vagy asphaltot alkalmaznak, melyet a megvilágítás után előhívják és mint saviránt közömbös alapot használják az edzésnél. A félárnyékképeket pontokra bontják «Raster» (rostély) nasználatával. (G.)

A pigmentképek megpenészesedése ellen.

A pigmentképek, ha nedves falon függenek, könnyen megpenészesednek. Ez ellen igen jó óvszer a formalin. A formalin erősen antiszeptikus hatású és mint ilyen, alkalmas az enyv és egyéb ragasztószerek tartóssá tételére. Ha a rámba a kép háta mögé egy darab formalinba áztatott itatóspapírost teszünk s csak aztán ragasztjuk be a keret hátulsó védlapját, az itatóspapírból elszálló formalingőzők átjárják a keret belsejét és abban minden gombaképződést előlnek.

Lemezek és filmek kimosása rögzítés után.

Gyakran ajánlanak mindenfajta vegyi szereket a gelatinrétegben foglalt alkénessavas nátron gyors eltávolítására.

Antihypo-szerek vagy *rögzítő nátronroncsolók* ezek, melyeket rendkívül óvatosan és a mellékelt utasításhoz ragaszkodva, szabadna csak alkalmazni, mert nemcsak hogy célt nem érünk máskülönben, amennyiben igenis marad rögzítőnátron a gelatinrétegben, melyet, bízva a hatásában, nem mosunk elegendőleg ki, de könnyen kárt okozhatunk e szerek befolyása által a fém-ezüstképben is. Általában csak utazásoknál ajánlatos az ilyesmit használni, ekkor is óvatosan és hazatérve, nagyon hasznos a lemezt utólag kimosni. A minthogy nem okvetlenül szükséges az alapos kimosást mindjárt a rögzítés után végezni, elegendő a fölületes mosás is, ha néhány napon belül alaposan utána mosunk. *Lényegesen* megrövidíthető a mosás időtartama, ha a lemezt kiadós leöblítés után 5—10 percig hidegen telt timsóoldatban (1:10) fürösztjük és ezután ismét jó erősen öblítünk. (G.)

A zselatinréteg cserzésére legajánlatosabb a *formalin*-fürdő, melyet a rögzítés és mosás közé kapcsolunk be. Oly negatívek azonban, melyeket még gyöngíteni vagy erősíteni kell, nem cserezhetők formalinnal.

A burkolatdobozok befolyása a bennők

levő lemezekre. A Photographyben olvassuk, hogy Lunn kis fémtárgyakat tett oly brómezüst-lemezek réteges felületére, melyek közönséges lemezkatulyákban szabadon — papirosba való becsomagolás nélkül — feküdtek. Azután becsukta őket a hozzájuk tartozó fedéllel és két vagy három napig feküdni hagyta őket. Ha már most a lemezeket előhívta, azt tapasztalta, hogy azok egész felületükön redukciót mutattak — vagyis előhívódtak — csupán a kis fémtárgyakkal lefödött helyek maradtak átlátszók és az illető tárgyaknak árnyékképét mutatták. A hatás nem az egész doboz felületéről indult ki, hanem pusztán annak egyes pontjairól, mi által a kép szabálytalan lett. Más anyagok, mint alumminium tárgyak hasonló eredményre vezettek. Már most ebből azt a tanulságot vonjuk le, hogy a lemezeket tartalmazó dobozok *nem* mindig feltétlenül biztosak és ezért egyrészt ne tartsuk azokat nagy fényen, ne hagyjuk különösen nyitott állapotban a világosságon feküdni és főleg ne tegyük, akár még megvilágítatlan, akár már megvilágított lemezeinket a dobozokba, a nélkül, hogy magát a lemezt fekete papirosba jól be ne burkolnók.

A szerk.

Vas-oldat tartóssá tétele. A vasoxalat előhívóhoz használtatni szokott vassulfát-oldatot tartóssá akként tehetjük, hogy 500 ccm. vassulfát-oldathoz 2 ccm. (4%-os) formalinoldatot és néhány csepp fahéj-, szegfű- vagy pedig borsmenta-olajat töltünk. Az ekképen konzervált vasoldat még olyan üvegben is, mely nincs színig megtöltve — 9 hónapon át változatlanul megmarad.

Felhők a tájképekben. Felhő nélküli tájképek rendes körülmények között nem hatnak. Vajmi ritkán sikerül azonban, hogy tájképfelvételeknél felhőt is kapjunk az égbe, mert, bármily rövid időfelvételeknél is, fényszóródás következtében eltűnnek; rövid pillanatfelvételeknél pedig a tájkép lehet esetleg kevésbé exponálva. Ne törődjünk tehát a tájképfelvételeknél a felhőkkel, mert azokat később külön is rámásolhatjuk a képre. E célból persze felhőnegatívra van szükségünk. Ezt ugyan készen is lehet kapni, de készíthetjük magunk is, orthochromatikus lemeze sárga színszűrővel, különféle év és napszakokban. Jók e célra a filmek is, mert két oldalról másolhatók és így alakjukat tekintve a tájképpel könnyebben hozhatók összhangba. Megfelelő felhők választása ízlést és tudást követel, mert azok alakja, nagysága és megvilágítása a tájkép hatását igen befolyásolják. Ügyelnünk kell első sorban arra, hogy

a felhő ne legyen más oldalról megvilágítva, mint a táj. Komoly, borús tájhoz sötét, nehéz felhő illik; viszont derült, napos tájhoz világos, könnyű világos felhő kell, stb. A felhők bemásolását a képbe következőképpen eszközöljük. A képet kimásoljuk rendesen, a fehéren maradt égbe pedig a felhőt az e célra szolgáló negatívról úgy másoljuk, hogy a tájképet ez alatt lefedjük. Tehetjük ezt úgy, hogy fekete papirost a táj körvonala szerint kivágunk és ezt a másolókereten kívül az üvegre helyezve, a másolás alatt könnyedén mozgatjuk, hogy a körvonalak ne másoldjanak élesen.

R. G. A.

Lemezek és filmek rögzítése. Kiváló rögzítő-fürdő a következő összetételű:

1000 kbcm. víz
250 gr. alkénessavasnátron
30 gr. savas kénessavas nátron (NaKSO₃)

Ez utóbbi helyettesíthető — még pedig nem minden előny nélkül — 15 gr. Bayer-féle acetonszulfittal. E fürdőben azonban nem csak addig fürösztünk, míg a lemez hátán fehér vagy sárga foltot nem látunk, hanem még egyszer annyi ideig, mint a mennyi az ezüstbromid kioldásáig — azaz a lemez megfeketedéséig — szükséges volt. T. i. a gelatinrétegben az alkénsavas nátronnak és alkénessavas ezüstnek oly duplasója keletkezik, mely vízben rendkívül nehezen oldódik, míg a rögzítő-fürdő fölös alkénessavas nátronjában átalakul alkénsavas ezüstoxydnátron-ná, vagyis oly duplasóvá, mely immáron könnyen oldódik vízben. A rövid ideig rögzített lemez gelatinjában tehát még gondos mosás után is könnyen maradhat eképpen valamennyi, a nehezen oldható duplasóból, mely idővel szétbomolván, a felszabadult alkénsavas nátron-foltot, vagy az egész lemez megbarnulását okozhatja. Általán $\frac{1}{4}$ órát szokás a rögzítésre fordítani (G.)

Réz-színező, a diapositívek és brómezüstképek vörösre festésére.

600 ccm. Kálium citrat-oldat (Közömbös) 1:10
80 « Rézvitriol-oldat 1:10
70 « Vörös vérlúgsó-oldat 1:10

Ezen fürdő igen egyenletesen hat a rétegre, a nélkül, hogy foltokat okozna. A képek színe a meleg feketéből lassan megy át a piros színbe, végül szép intenzív piros lesz. A színezést tetszésszerűen ideig lehet folytatni s akkor abban hagyni, a mikor a kívánt szint el értük.

Platinképek vékony negativekről. Köztudomású, hogy a platinmásláshoz jól átdolgozott fedett lemezek kívántatnak. Mégis a platinképek, illetve a másolatok előhívásának bizonyos módosítása által gyenge, u. n. vékony negativekről is készíthetők jó platin-másolatok. Tudniillik az előhívóhoz egy gondolatnyi ammoniumbichromatot teszünk. E célra ugyan kaliumbichromatot ajánlanak, de az ammoniumbichromatot e célra megfelelőbbnek tudjuk. A képet erősen másoljuk és ha a lemez nagyon is vékony volt, akkor erősen túlmásolunk. Természetesen mindenkoron a közönséges másolási fokhoz viszonyítottan. Azután oly telített kaliumoxalatoldatban hívjuk elő a platinmáslatot, melynek minden 100 kcm.-jéhez 10—200 csepp 5%-os ammoniumbichromat-oldatot csepegtetünk. A képet ezután — a szokásos módon — igen híg (1:80) sósavoldatban rögzítjük.

Hogyan lehet megakadályozni, hogy az arisztó-kép ne ragadjon az üveglapra? Gyakran előfordul, hogy az üveglapra sajtolt arisztó-kép az üvegre ráragad. Ilyen kellemetlenség elkerülése végett ajánlatos a képet, mielőtt felsajtolnók, egy 10%-os formalinoldatba 10—15 percig beáztatni.

A leggyakrabban használt vegyszerek.

(Közli: Gereben.)

E cím alatt azokról a vegyszerekről — és azok különféle elnevezéséről — akarjuk olvasóinkat tájékoztatni, melyek a fényképezés különféle műveleteinél használatosak.

*

Az alkáliák alatt azokat a vegyszereket értjük, melyeknek oldatai a vörös lakmuszpapírt kékre festik, ellentétben a savakkal, melyek a kéket vörösre festik. Az oly oldatot, mely a lakmuszpapír színét nem változtatja meg, közömbösnek (neutral) mondjuk. Az alkálikus oldatot a savak közömbösítik — és viszont. Az alkáliákhoz tartozik a szóda, hamuzsír, marókáli, marónátron, ammoniák, stb. A szóda gyenge, a marókáli erős alkália. A legtöbb előhívó csak alkália jelenlétében használható mint olyan, mert az a savképződést teszi ártalmatlanná. Az alkália tehát az előhívó redukálóképességét mozdítja elő.

Az előhívó anyagok közé tartozik a glycin, hydrochinon, metol, adurol, ortol, amidol (ez alkália nélkül is redukál) edinol, pyrogallussav, stb. Ezek szerves eredetűek. Majdnem mind a benzoltól származik, mely a kőszénkátrány olajának egy mellékterméke.

Az előhívó a levegő élenyével, brómmal stb. könnyen egyesül. A megvilágított brómezüstöt a bróm elvonásával fémes, fekete ezüstté változtatja. A brómot az alkália veszi fel és ezzel brómkálit, brómnátriumot stb. alkot. Az előhívó oldata magában (alkália nélkül) gyorsan megbomlik, miután a levegő élenyével mohón egyesül (oxydálódik) és megbarnul. Ennek megakadályozása céljából tesszük az előhívóba a kénsavas nátront, káliummetabiszulfítot, vagy az acetonszulfítot, mint konzerváló anyagot.

A kénsavas nátron (közömbös) = nátriumsulfít, egyike a legfontosabb vegyszereknek a fényképezésnél. Általában csak szulfitnak mondják. Átlátszó, színtelen kristályokat képez, a levegőn hamar elmálik, megromlik. Az előhívóban, mint említettük, mint konzerváló anyag szerepel, a mennyiben az élenyt az előhívónál még mohóbban szívja magába. Ez által szulfáttá változik (gläubersó) és mint ilyen már nem felel meg céljának. Fent leírt tulajdonságánál fogva jól elzárt porüvegben kell tartanunk.

Az acetonszulfít (helyesen acetobiszulfít) úgy szilárd alakban, mint töményoldatban kapható. Az előhívóban a nátriumsulfítot helyettesíti. Használható a fixáló fürdő savanyításra is.

A hamuzsír — szénsavaskáli — kálicarbon, fehérszínű kalcinált vízmentes állapotban kerül eladásra. A levegőn hamar elolvad, a miért jól elzárt üvegben kell tartanunk. Mint erős alkália az előhívó egyik alkotórészét képezi.

A szóda — szénsavas nátron — (nátrium karbon.) Fehér, átlátszó kristályokat alkot, a levegőn elmálik. Jól elzárt üvegben tartandó. Gyenge alkália. Minden előhívóban használható a hamuzsír helyett. A szóda vízmentes állapotban (poralakban) is kapható. Ebből azonban az előírt mennyiség fele veendő csak. Hamuzsír helyett a jegeces szóda-ból háromszor annyit vegyünk.

A brómkáli — (kálium brómid) fehér, átlátszó kristályokat képez, melyek a levegőn nem változnak meg. Ennek oldata az előhívóban, mint késleltető anyag szerepel, az árnyékokat tisztán megtartja, az ellentéteket növeli, mely tulajdonságánál fogva, tulleponált lemezek előhívásánál használjuk. Brómsók az előhívásnál is képződnek, a miért a használt előhívónak is késleltető hatása van.

(Folytatjuk.)

Hazai krónika.

Budapesti Photo-Club kiállítása. József kir. herceg védnöksége alatt és jelenlétében f. évi szeptember hó 8-án nyílik meg a Budapesti Photo-Club, a magyar amatőr-fényképezők országos egyesületének második nemzetközi kiállítása, melynek előkészítésén, a club választmányja és a tagok sorából alakított kiállításrendező-bizottsága már hónapok óta működik kitarló buzgalommal és fáradtságot nem ismerő ambícióval. A kiállítás a Magyar Iparművészeti Múzeum szép és tágas helyiségeiben öt hétig áll a nagyközönség rendelkezésére. Az eddig érkezett bejelentések után ítélve, a kiállítás nagyszabású és igen fényes lesz. Európa és Amerika legnevesebb művész-fotografusai jelentették be részvételüket, többek között: *Warburg, Evans, Ashton, Craig Annan, Redfort, Muir, Horsley Hinton, Whitehead, Cruwys Richard, Charles Job* angolországiak, *Bucquet, Puyo, Demachy, Regad, Yvon, Garnier, Mallet* franciaországi, *Wilfred de Sein Bey, a szultán fényképezési műtermeinek igazgatója, Dhürkoop, Schneider, Aura Hertwig asszony, Mührmann* németországi, *Licinio Fazini, Ornano, Grosso*, olaszországi kiállítók, azonkívül a *párisi Photo-Club, a brüsszelli l'Effort, a porsai, marseilli, gráci, müncheni* amatőr-klubok csoportosan vesznek részt a kiállításon. A magyar amatőrök is nagyban készülnek ezen kiállításra, a melyből — az előjelekből következtetve — igen sok tanulságot és újabb inspirációt meríthetnek.

Mayering és Társai optikai folyadéklencse és műszergyára. Olvasóink biz. nyára még emlékezni fognak arra a cikkünkre, mely lapunk első évfolyamának számában látott napvilágot és a mely arról az érdekes, horderejében szinte beláthatatlan találmányról számol be *elsőknek*, melynek feltalálója magyar ember: Mayering Károly, zichyfalvai gyógyszerész. Annak idején ismertettük e találmánynak alapelveit is és kiadtuk a feltalálónak arcképét is. Egyben annak a reményünknek is kifejezést adtunk, hogy e találmánynak gyakorlati hasznosítása, gyártása és forgalomba hozatala nem fog sokáig késni. Reményünk, — melynek beteljesedését igen sokan kétségbe vonták volt, — ime beteljesedett. Mayering Károly másokkal szövetkezve, itt, hazánk fővárosában alapította meg az első optikai folyadéklencse-gyárat, mely ki tudja, nem lesz-e rövid idő múlva fővárosunk egyik nevezetessége, nemzeti jóvödelmünknek, gazdasági kivitelünknek és a tudományos optikának egyik felette jelentékeny tényezője? Mi a magunk részéről őszintén kívánjuk ezt a feltalálónak és társainak is. Magáról a már forgalomba került folyadéklencséről azonban egyelőre még nem számolhatunk be, mert ilyet a gyár kísérletezés céljából ezideig rendelkezésünkre nem bocsátott. Ha azonban a találmány beválnék és tényleg olcsóbb ára mellett is az eddig forgalomba hozott fényképezési lencsékénél jobb minőségű, vagy csak ugyan oly jól megfelelő, akkor — azt hisszük — minden magyar amatőr-fényképező támogatására biztosan számíthat.

Pályázat amatőr-fényképezők részére. A Magyar Hirlap pályázatot hirdet amatőr-fényképezők számára. Kívántatnak aktuális, érdekes eseményekről készített fényképfelvételek. A felvételeknek nem kell kidolgozva lenniök, elég, ha az illető amatőr a kép negatívumát beküldi; de feltétlenül megkívánja, hogy valamely éppen aktuális vagy érdekes eseményről készüljön s minél gyorsabban beküldessék. A pályadíj 100 korona, a melyet a szerkesztőség minden hónap elsején ítél meg, az abban a hónapban érkezett és közölt legérdekesebb, legjobb fényképeknek.

Új orthochromatikus lemez. A feuerbacheri (Württemberg) Hauff-gyár újabban «Flavin» elnevezés alatt új orthochromatikus lemezeket gyárt és hoz forgalomba, mely lemezek sárga és zöld érzékenységek tekintetében az összes eddigi színérzékeny lemezeket fölülműlják.

Próbafelvételeink bizonyítják, hogy az árnyékos zöld lomboszatban más lemez nem ad annyi részletet és rajtot, mint ezek a Flavin-lemezek. E mellett e lemezek kék iránti érzékenysége annyira redukáltatott, hogy színszűrő nélkül, teljesen helyes színértékű képet kapunk.

A Photo Clubban bemutattuk az ezen lemezen készült felvételeinket, melyek általános elismerésnek örvendtek. Nem utolsó előnye a lemezeknek olcsó ára.

Míg más jó orthochromatikus lemez 9 × 12 tucatja 3 K 40 fill., 3 K 50 fill., sőt ennél több is, ezen lemezek tucatja csak 2 K 80 fill.-be kerül.

Komoly amatőröknek igen ajánlható.

A lemezek Budapesten csak Tisza Testvérek-nél (Budapest, II. Fő-útca 12. sz.) kaphatók. Közli: S. B.

Árjegyzékek. Újabban a következő árjegyzékek érkeztek be szerkesztőségünkhöz:

Mayering és Társai optikai folyadéklencse és műszergyára (Budapest, VII., Kerepesi-út 30.) A kis füzet tulajdonképpen inkább ismertetése a gyár új találmányú folyadéklencséinek, mintsem árjegyzék. 12 oldalra terjed és egyrészt a forgalomban levő optikai lencséknek általában a Mayering-féle lencsékkel való összehasonlításával és ez utóbbiaknak *művészi fényképezés* terén való előnyeivel foglalkozik. 9 felvétel reprodukciója díszíti, melyek egytől-egyig a Mayering-féle folyadéklencsékkel készültek. Különösen sikerült ezek közül a feltaláló arcképe. De a menyire örömmel és büszkeséggel tölt el bennünket a magyar elme és zsenialitásnak ez újabb diadala, annyira elszomorító az a teljesen magyartalan irály és nyelvtani tökéletlenség, mely e kis füzetből kiordít. Reméljük, hogy az új magyar gyár nemsokára új, *magyarabb* ismertetéssel fog gyártmányainak terjesztésére törekedni. Az ismertetést érdeklődőknek — *lapunkra való hivatkozás esetén* — ingyen és bérmentve küldi meg a gyártársaság.

Wachtl és Tsa (Budapest, IV., Eskü-út 6.) cég legújabb árjegyzéke, mely bő tartalommal, gazdagon illusztrálva a napokban jelent meg. Ára 60 fillér, melyet azonban legalább 15 korona értékű árúk vétele esetén díjtalanul enged át, illetve a vételárból leszámít a cég.

A *Rathenower optische Industrie-Anstalt vorm. Emil Busch A. G.* Rathenow árjegyzéke, mely a gyárkészítette fényképezési objektívekről és felszerelésekről, valamint Busch-féle objektívekkel felszerelt kézigépekről tájékoztatja az olvasót. Mint a cég gyártotta, különösen figyelemre méltó újdonságok említendők: egy új anasztigmát-sorozat, melynek fényereje felette nagy és (Busch Anastigmat-Serie I., F: 4., 5.) úgy a leggyorsabb pillanat- és arcképfelvételekre alkalmas, mint egy sorozat hosszú gyújtótávolságú vetítőlencsék (Leucar-ok) állványon csapó fényrekeszekkel. Minthogy az árúk viszonylag olcsó, e műszerek mihamarabbi elterjedése várható. Az új árjegyzéksorozat többek között egy új korszakalkotó szerkezetről is beszámol s ez a: «Liliput-Kamera». A készülék úgy 9 × 12

cm.-es üveglemezekre, mint síkfilmekre (filmpakk-kazetákra) is alkalmas és mindössze 11.5 és 15 cm. területet és 25 mm. vastagságot tüntet fel és így «par excellence» zsebkamarának mondható. Csekély vastagsága azonban nehézségeket okozott a megfelelően rövid gyújtótávolságú objektív beszerzése tekintetében. Minthogy pedig a közönséges aplanátok e célra meg nem felelően túlnagyon elállanak, ezért a *Busch*-cég új — a német birodalmi szabadalommal (D. R. G. M.) védett — aplanatikus szerkezetet alkalmaz reája, melynek egész rövid foglalata van: ez a «*Busch-Rektiplanet*», F: 8. A kamara ezenkívül még a már jól ismert *Busch*-féle «Anastigmat Omnar» «Serie III. F: 7.7.» is felszerelhető. Ez utóbbinak rövid tokszerkezete is lehetővé teszi a készülékre való realkalmazását. A cégnek ez érdekes árjegyzékére felhívjuk olvasóink figyelmét. Lapunkra való hivatkozás esetén — *a mit kérünk* — ingyen és bérmentve küldi meg a fenti cég.

Seebad-Ahldeck. Olvasóink közül bizonyára már valamennyien időztek rövidebb-hosszabb ideig tengerparton. És amint elbájolva szemlélték azt a magasztos harmóniát, melyben a tenger végtelen tükre az égboltozat mélységesen tündöklő azurkékjével, vagy a bős hullámok dübörgő óriásai a vésszesen sötét felhőkkel látszottak összefogódzni és ekkor: önkéntelenül is ahhoz a kattogó masinához nyúltak, hogy e fenséges miszticizmust, az általa keltett *hangulatot* lemezükre vessék. Es felüdült a test, megacélozódtak az izmok, tápot talált a művészi alkotás vágya is. És nálunk amatőröknél bizony — mondhatnók — a testi jólétre visszaható lelki szükséglet, hogy az a hely, a hová üdülni megyünk, egyúttal művészi fényképkészítési vágyainkat is teljes mértékben kielégítse. Ezért azt hisszük, jó szolgálatot teszünk olvasóinknak, mikor a gyönyörűségesen szép fekvésű *Ahldeck* tengeri fürdőre figyelmét felhívjuk. *Ahldeck* fürdő a német tengerparton Heringsdorf és Swinemünde között fekszik és bár régi fürdőhely, újabb időben ismét felette jelentékenyen fellendült. Ez különösen a mindig tevékeny, a fürdővendégek jólétét és kényelmét szíven viselő gondos fürdőigazgatóság érdeme, melynek élén *Steffen* kapitány igazgató jár elől jó példával. *Ahldeck*-fürdő sétányai ismét nagyobbítottak és szépítették. A fürdőházat, valamint a tengeri hidat jelentékenyen megnagyobbították. Bízást állíthatjuk, hogy semmiképpen sem nélkülözi e kies hely azt a kényelmet, melyet a többi nagy tengeri *luxusfürdők* nyújtanak. A fürdővendégek szórakoztatására kitűnő zenekar, színház, kedélyes táncvigalmak (reunionok) és számos más multság szolgál. De a fő, a mit gyakran nem nyújthat nekünk otthonunk sem: a természet isteni szépsége itt teljes. Mindamellert az idén még nem túlságosan zsúfolt és éppen ezért meglátogatását minden emberfiának legmelegebben ajánlhatjuk.

Amatőrök figyelmébe! A Váci-körút és környékén lakó amatőröknek figyelmét felhívjuk *Bienstock József és Fia* optikai és fényképezési szaküzletre (VI. ker., Váci-körút 47., Podmaniczky-utca sarkán), a hol a fényképezéshez szükséges cikkeiket legjobban beszerezhetik. Egyetlen vásárlási kísérlet elegendő arra, hogy erről mindenki meggyőződjék.

IRODALOM.

Bessenyei I. Fényképek előállítására	1.20
Meczner S. A műkedvelő fényképezés kézikönyve. Különös tekintettel kezdőkre. 28 képpel és 4 képmeiléklettel	3.20
Moller M. A fotografálás elemei	4.—
Sajóhelyi B. Fotografálás	—60
Schmidt F. A gyakorlati fotográfia kézikönyve. Kötve	6.—
Allilm M. Die Grundlinien der Amateur-Photographie. Ein kleines Handbuch für Antänger und Geübte	3.—
— — Die Photographie	1.80
Anschütz O. Die Photographie im Hause. Lehrbuch für Amateure. I. Das Porträt.	3.60
Bühler C. Kleines Lehrbuch der Photographie. Zur Selbstbelehrung	1.20
Burton W. K. ABC der modernen Photographie	1.80
Dawid L. Ratgeber für Anfänger im Photographiren	1.80
— — Die Moment-Photographie	9.60
Emmerich G. H. Werkstatt des Photographen. Ein Handbuch für Photographen und Reproduktionstechniker, mit 12 Tafeln u. 255 Abbildungen im Text (1904.) kötete	9.60
Eder J. M. Ausführliches Handbuch der Photographie. I. Thl. I Hälfte. (A II—IV. kötet is megjelent.)	14.40
Gut Licht. Jahrbuch und Almanach für Liebhaberphotographen. Redig. v. Schnauss. XI. Band. 1905. Füzve 1.80, kötve	2.16
Günzel G. Die Amateurphotographie	1.20
Hanneke P. Die Herstellung von Diapositionen zu Projektionszwecken	3.—
Hauberisser G. Wie erlangt man brillante Negative und schöne Abdrücke. 13. Aufl.	1.50
Halm E. Photographie bei künstlichem Licht	3.—
Jahrbuch für Photographie und Reproductions, technisch f. 1904. Herausg. J. M. Eder	9.60
L'Année photographique 1904	3.60
Annuaire Général et International de la Photographie 1904. Kötve	6.—
The American Annual of Photographiy 1904	6.—
König E. Die Farben-Photographie	3.—
Lettner G. Skioptikon, Einführung in die Projektionskunst. 3-te Auflage	1.80
Loescher. Leitfaden der Landschafts-Photographie	4.32
Miethe A. Lehrbuch der praktischen Photographie. 2. kiadás.	12.—
Schnauss H. Die Blitzlicht-Photographie. 3. kiadás	4.20
— — Photographischer Zeitvertreib. 7. kiadás	4.80
Schnauss J. Leitfaden der Photographie	3.—
Spörl H. Praktische Rezeptsammlung für Fach- und Amateurphotographen	3.60
Vogel E. Taschenbuch der praktischen Photographie. 11. kiadás.	3.—
Vogel H. W. Handbuch der Photographie. 4 kötet	54.—
— — Photographie	3.—
Wagner A. Mükedvelő fotografálás	—20
Trutat. Le Cliché photographique	4.20
— — Les Procédés pigmentaires	1.50
Rouyer. La Gomme Bricksamatör	2.40

Folyóiratok.

«Az Amatőr» ... .. 1/4 évre	3.50
Amateur-Photograph. Monatsblatt ... .. 1/4 évre	1.50
Mitteilungen, photographische. 24 füzet évenként, 1/4 évre	3.60
Photographen-Zeitung, allgemeine v. Miethe. 52 szám évenként ... .. 1/4 évre	3.—
Ratgeber für Amateurphotographen. 24 szám évenként, 1/4 évre	— 96
Wochenblatt, photographische von Gaedicke. 52 szám évenként ... .. 1/4 évre	3.—
Bulletin de la Société française de photographie. 24 szám évenként	21.84
Amateur Photographer. 52 szám évenként, egész évre	15.24
British Journal of Photography. 52 szám évenként, egész évre	14 40
Photography. 52 szám évenként ... .. egész évre	9.60
Gut Licht. 1905.	1.80

E művek és folyóiratok állandóan raktáron vannak, vagy megrendelhetők

TOLDI LAJOS könyvkereskedésében
Budapest, II. ker., Fő-utca 2. sz.

Szerkesztői üzenetek.

E rovatban a szerkesztőség készséggel ad szakszerű felvilágosítást minden hozzá intézett, a fényképezésre vonatkozó kérdésben.

Többeknek. Az a cikk azért került minden változtatás nélkül nyomda alá, mert e lap szerkesztője néhány napig távol volt. Az a része különben, a mit maga a szerkesztő sem tart helyénvalónak s a miért őszintén sajnálja, hogy benne maradt, nem vonatkozik s nem vonatkozhatik *Marco* urra, a ki mint a fiatal gárda egyik legkiválóbb esztétikusa s legkomolyabb tehetsége — s a kinek eddigi sikereit cikkében szerkesztőnk is jelezte — állandó belmunkatársa a «Hét»nek s az «Alkotmány»-nak s mint ismerőseitől értesülünk, soha nem is jár a New-York-kávéházba. Mindenek fölött pedig *olyan író, a kinél minden írás alapja a meggyőződés s ezt tiszteletben is tartjuk, ha nem is értünk egyet a művészi fényképezésről vallott felfogásával.*

K. Ö. dr. gyógyszerész N.-Romhány. Zsánerképekkel való első «szárnypróbálgatásai»-ból azt látjuk, hogy van-e műfajhoz tehetsége. Amde ez korántsem jelenti azt, mintha a beküldött képek művésziak volnának. A legjobbak közülök a «Libapásztorok» és az «Úrnap falun» címűek. De ezek is csak akkor volnának kiadhatók, ha lágyabb másolatokat juttatna hozzánk. Egy kis ammoniumpersulfatos legyengítés ugyancsak reája férne lemezeire. «Kiállok a kis kapuba» és hasonló tárgyú képei túlságosan pózoltak.

O. H. Salgótarján. Beküldött képe őszinte örömet szerzett nekünk, mert nagy haladásról tesz tanúságot. És minthogy haladásra tanításainknak nagy befolyása volt, egyuttal büszkék is vagyunk erre a *fényes eredményre.* A téma szép, igazán művészi és a felfogása, beállítása, világítása méltó hozzá és tisztult nemes ízlésről, művészi tehetségről tanuskodik. Örömmel adjuk ki.

R. A. dr. Zenta. 1. Elismerése és az a bizalom, melylyel hozzánk fordul, jól esik nekünk. Igyekezni fogunk, hogy erre minden olvasónk részéről a jövőben is reászolgáljunk. 2. «Patak partján», «Erdei lak», «Ut a mezőn» és «Erdő szélén» c. képek közölhetők. 3. Kérjük kiadóhivatalunk Önhöz intézett levelének *mielőbbi elintézését.* 4. A többi képet kívánságára válaszában beérkezte után *kívételosen* vissza fogjuk küldeni.

P. Sz. L.-né úrnő Zombor. «Rózsa-Menház Tátra», «Sziklák között» és «Kis húgom» c. képei többé-kevésbé jó *amatőr-felvételek* magasabb művészi intenciók nélkül. Azt hisszük azonban, hogy Ön is lapunkkal együtt haladva, nemsokára művészi irányban is produkál majd szép képeket, melyekkel azután a nagy nyilvánosság elé is kiléphetünk.

G-y Gy-a. huszárszázados **Zenta.** 1. Legjobb képét máris kiadtuk s ennek kíséretében meg is bíraltuk. A többi közül a «Pax» c. tarthat még igényt a közlésre. Ön úgy látszik nagy barátja a *Van Bosch* papirnak, melylyel szépen is dolgozik. «A hó» c. képén igen szép az előtér a maga hóhullámaival, ellenben tárgy hiányában, zavaró nyugtalanságban szenved a közép és háttér. Van azonban egy vakmerő gondolatunk: akként vágni el a képet, hogy csupán az előtérbe nyúló bokrok s egy darabka ég maradjon, ellenben a szerteséjjel nyúló galyak kiessenek. Eképen azt hisszük «kép» lenne belőle. «Petra Mare» c. képe olyan tájkép, milyent számosat látunk a vasuti várótermekben is. Jó felvétel. Ellenben «Etetés» c. képe a felvétel, a párhuzamos háttér, a geometriai középpontba való összesűrités, de a csoportosítás, a falusi scénának hamis miliőbe helyezése, két városi öltözötű gyermekkel való összekomponálása szempontjából nem egy megokolható kifogás alá esik. Tessék a középső parasztosabb, falusibb külsejű gyermekkel kint a falún, mezőn, réten megpróbálkozni. Az eredmény bizonyára kielégítőbb lesz. 2. Kérjük, hogy kiadóhivatalunknak a választ mielőbb megadni szíveskedjék.

E-y M-ly gr. Cseklész. «Nyílt tengeren» c. alatt lapunk első számában megjelent képének kliséjét kéri tőlünk kölcsön a lapunkkal barátságos viszonyban álló berlini «*Sonne*» szerkesztője, *M. Kiesling* százados. Végtelenül hálásak volnánk, ha azt ideiglenesen rendelkezésünkre bocsátani s ezáltal a berlini laptársunk kérelmének teljesíthetőségét lehetővé tenni méltóztatnék.

Szerkesztő: *Kohlman Artúr dr.*

Helyettes szerkesztő: *Gara Rezső dr.*

Kiadja: *A szerkesztőség.*

Szerkesztőség: Budapest, VII., Király-u. 89.

Kiadóhivatal: Budapest, V., Honvéd-u. 10.

ACTIEN-GESELLSCHAFT FÜR ANILINFABRIKATION, PHOTOGR. ABTEILUNG — BERLIN SO. 36

Uti képek előhívásához stb. ajánlatos:

„AGFA”-
előhívó

Rodinal, Unal, Metol,
Amidol, Glycin,
Eikonogen, Pyrosav,
Hydrochinon stb.

„AGFA”-
különlegességek

„AGFA” erősítő
„AGFA” gyengítő
„AGFA” savanyú fixálósó
„AGFA” tonfixálósó
„AGFA” negatívflakk stb.

Kimerítő felvilágosítás az

„Agfa-Photo-kézikönyv”-ben.

Vászonkötés

120 oldal
vastagságú

40 fillér.

Kapható az összes foto-üzletekben.

C. Merck

A Merck-féle fényképezési célra szolgáló készítmények kitűnő eredményt adnak feltűnőhatatlan tisztaságuknál fogva.	Sublimált, könnyű alak. Brenzkatechin. Kristályozott nehéz alak. Pyrogallol.	Kérünk a fényképezési szaktületekben, valamint a drogistsáknál Merck-féle fényképezési készítményeket eredeti csomagolásban!
Hydrochinon hófehér. Collodium. Formaldehyd.		
A Merck-féle fényk. készítmények kis pilulák és töltények alakjában felette kényelmesek mindennemű fényképezési fürdők és oldatok előállítására.		
Cyankalium. Fixálónatron. Vegy. szerek a fényképmásolási és reprodukálási eljárásokhoz.		
Arany-, ezüst- és platinsók, bromkalium, bromammonium, jodkalium, cerisulfat stb.		

Darmstadt

Amatőr-fényképezők

figyelmébe!

Fokozható művészi hatás tekintetéből korszakos jelentőségűek a

Máyering Károly által föltalált optalochromat-folyadéklencsék

A 14 államban szab., nagyjelentőségű magyar találmány fényerősségben fölülmúlja az eddig használt, tömör üveglencsét. Rendkívül olcsó objektívjeink használhatóságáért és tartósságáért teljes felelősséget vállalunk. — Képes magyarázó árjegyzéket bérmentve küld:

Máyering és Társai

optikai folyadéklencse- és műszergyára

Budapest, VII. ker., Kerepesi-út 30. sz.

HOLLÓS J.

BUDAPEST, V. KER., DOROTTYA-UTCA 10. SZ.

Finom úri fehérnemű.

□ ◊ □

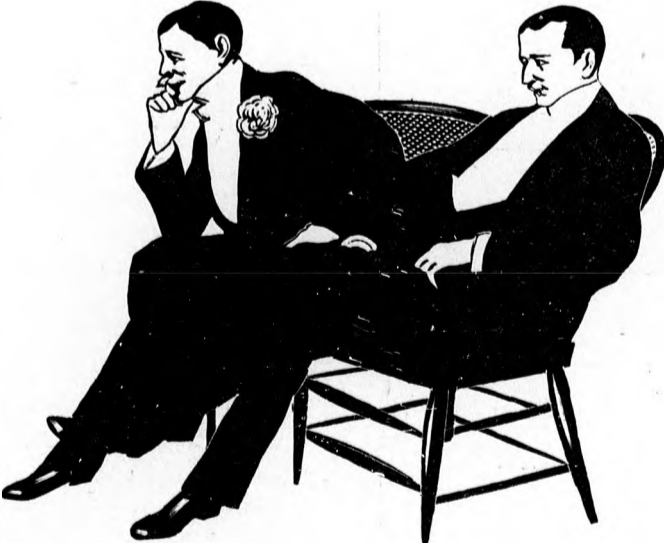
Utazásra, vadászatra, sporthoz különleges ujdonságok.

□ ◊ □

Ernyők, botok, takarók, plaidek, alsó ruházatok. Angol és francia keztyűk.

□ ◊ □

A cégnek nincsen fióküzlete.

Chemiserie, bonneterie, articles de voyage, sous vêtements, flanelles, gants renommés.

■■■■■

Prix modérés.

■■■■■

Fondée en 1867.

Shirtmaker, Hosiery, Travelling and sporting goods, linen collars.

First-rate goods, moderate prices.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

RIGLER JÓZSEF EDE

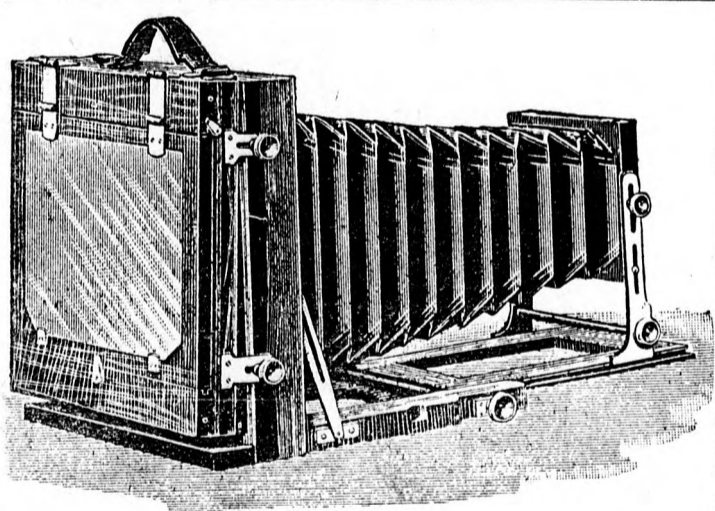
◆◆◆◆◆ PAPIRNEMŰGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, VI. ker., Rózsa-utca 55. szám.

**Első magyar fényképezési kartonok,
borítékok és passepartout-k gyára** □

saját litografiai és préselő-intézettel, kő- és könyvnyomdával,
összekötve saját teljes felszerelésű fényképezési kézműipari szak-
üzlettel úgy szakfényképezők, mint amatőrök részére.

Új! „ADRIA“-lemezek Új!
Új! „GEM“-lemezek Új!

minden nagyságban állandóan és friss állapotban raktáron.

GERLICH ÉS SVUGER

BUDAPEST,
VII. KER., KLAUZÁL-UTCZA 21.

Műasztalosok fényképészeti gépekre.

Javítások a legjutányosabb áron eszközöltetnek.

**Fabrik photographischer
Apparate auf
Actien**

vorm.: R. Hüttig & Sohn

≡ DRESDEN ≡

Fióktizlet:

WIEN, IX/I., Berggasse 4.

Legnagyobb
fényképezési készülékgyár.

A mi „GNOM“ kamaráink. ≡≡≡

A mi „MERCUR“ és „MONOPOL“ kézi-
gépünk. ≡≡≡

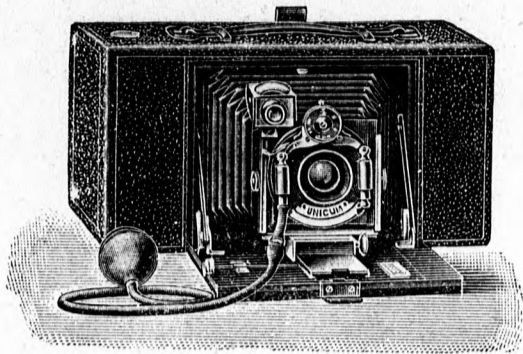
A mi „JUWEL“ klappkamaránk. ≡≡≡

A mi redőnyzárú „REKORD“ klapp-
kamaránk. ≡≡≡

A mi „LLOYD“ filmkamaránk min-
den fényképezési szaküzletben
vásárolható. ≡≡≡

Kimerítő ismertetést, valamint árjegyzéket
kívánatra ingyen s bérmentve küldünk.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

Rietzschel „Clack“-ja

fényerős Rietzschel anasztigmattal F/8.

A legjobb, legtöbbet nyújtani képes univerzális kamara film és lemezre.

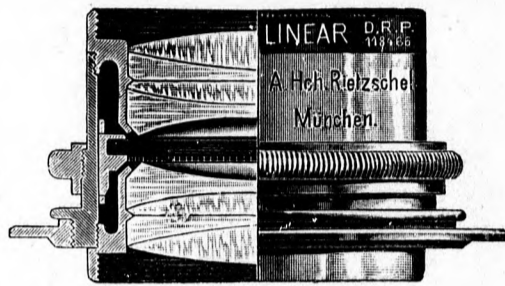
Minden egyes filmfelvétel beállitható.

Rietzschel „Linear“-ja

a legfényerősebb kittezett univerzális anasztigmat.

Német bir. szab. 118,466.

* A legmagasabb fényerő F:4.5. *

==== Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. ====

Beszerezhető minden nagyobb szaküzletben vagy

H. Hch. Rietzschel, Optische Fabrik, G. m. b. H.

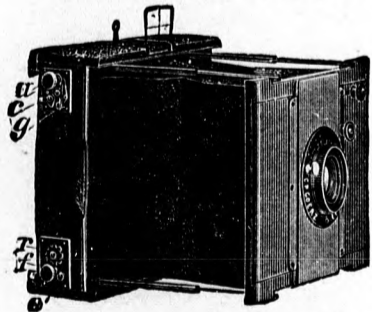
München L., Schillerstrasse 28.

Nagybani képviselője Ausztria-Magyarország számára: **Georg Jahn, Wien IX/4., Lustkandlgasse 12.**

WANAUS JÓZSEF

fényképező készülékek és saját készítményű
szükségleti cikkek raktára

BUDAPEST, IV., DEÁK FERENCZ-U. 19.

Dús raktár: Szalon, utazó-
Kodak és egyéb
kézi kamarákban.

Lloyd kamarák.

A leghíresebb
gyártmányú objec-
tívek. * Celloidin,
aristo, bromezüst-

papírok. * Kiváló jó minőségű lemezek. *
Mindig friss vegyszerek állandóan raktáron.

Mindennemű fényképezési munkákat elvál-
lalok. * Sötétkamarám a t. amatőr fényképező
uraknak és hölgyeknek rendelkezésére áll.

==== TELEFON 867. ====

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

KÜHLE & MIKSCHÉ

Wien, VI., Mariahilferstrasse No. 3.

Sürgönczím: Kühle Wien Pietznerhaus.

Magy. kir. postatakarékpénztár száma 4055.

==== TELEFON 3256. ====

Vezérügynöksége és egyedüli elárusítója
Magyarország-Ausztria és Oroszország részére a

Westendorp & Wehner KÖLN
a. Rh.

== szárazlemezgyárának. ==

Mint utólérhetetlen és egyedülálló színérzé-
keny pillanatlemez, ajánljuk az amatőrök köré-
ben általánosan ismert és jó hírnek örvendő

COLOR-lemezt,

melyet a leghasználatosabb nagyságban teljesen
friss állapotban állandóan raktárunkon tartunk.

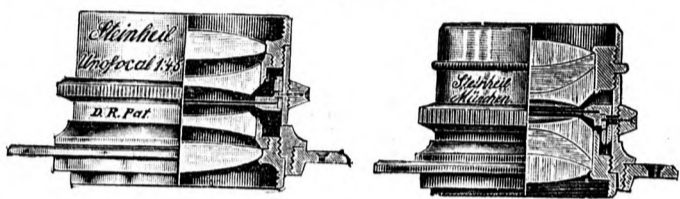
Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

C. A. STEINHEIL SÖHNE

OPTISCH-ASTRONOM. WERKSTÄTTE

(Gegr. 1855.) **MÜNCHEN** (Gegr. 1855.)**Orthostigmatok F 1:6, 8;** gyújtávolság 1:12.

Sorozat (Ser.) B., D. és E. Legfényerősebb kittezett, univerzális minden célnak megfelelő objektívek.

Orthostigmat-sorozatok.

Unofocalok 1:4, 5 és 1:6. (Sorozat I. és II.)
Legfényerősebb kittezellen
szimmetrikus anasztigmatok arckép és kézikamara-
rák részére.

Kézikamarák orthostigmatokkal és uno-
focalokkal.

Kívánatra árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.

MODERN KÖNYVTÁR

könyvkölcsönző vállalat

Budapest, Király-utca 70. szám.

Telefon 82-24.

A ki a modern irodalommal lépést kíván tartani,
a ki tiszta, új könyveket szeret olvasni, az
kérjen ismertetést a

MODERN KÖNYVTÁR-tól!

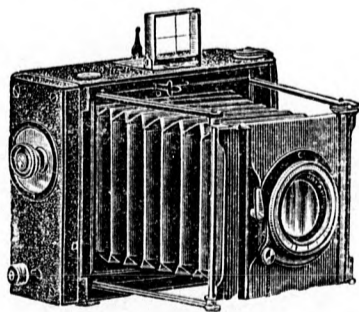
A «Modern Könyvtár» előfizetői minden magyar, francia, német és angol könyvet megjelenése után, kölcsönképen rögtön megkaphatnak.

A «Modern Könyvtár» előfizetőinek **Buda-
pesten házhoz szállítja**, vidékre pedig
postán küldi a könyveket.

CARL ZEISS JENA

Wien, IX/3., Ferstelgasse 1, Ecke Maximiliansplatz.

Berlin — Frankfurt a. M. — Hamburg — London — Wien — St.-Petersburg.

Palmos-**Kamarák**

könnyű fémből fokális redőny-zárral és
Zeiss-anasztigmatokkal.

Alakjai: 6×9 cm., 9×12 cm., 4×5 inch. és 9×18 cm. stere és panoramához.

Használható lemezzel, filmpakkal és filmtkerccsekkel ugyanazon beállítás mellett.

Kérjük a P 32 árjegyzéket!

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

Fényképezési készülékek és eszközök gyára.

R. LECHNER (WILH. MÜLLER)

csász. és kir. udvari szállító. ♣ WIEN, GRABEN 31.

LECHNER-féle új zsebkamara kívülről szabályozható, pillanat- és időfelvételre berendezett függőzárrel, Goerz-Dagor III. vagy Celor I. b., Steinheil-Orthostigmat B, Voigtländer-Collinear III. és Zeiss-Tessar II. b. objektívvel készül. Az árban befoglalatik 3 könyvszerűen felnyitható kettős lemeztartó (kívánatra helyettük 1 váltókazetta 12 üveglemezre vagy 1 tekercs filmkazetta) és finom bőrtáska.

6×9 cm. lemeznagyságra	...	K 280.—
9×12 " "	...	" 330.—
13×18 " "	...	" 480.—
9×18 " " (stereoskop-panoráma)"	...	550.—

„PREMOFILM-PACK” kazetta:

9×12 cm. K 15.—   13×18 cm. K 25.—

LECHNER-féle új kézi kamara Goerz-Celor I. c. vagy Steinheil-Unofocal II. objektívvel, 3 kettős lemeztartóval és táskával.

- A. minta meghatározott rés-szélességű függőzárrel (kb. $\frac{1}{120}$ másodpercig) ... K 200.—
 B. minta Anschütz szerint beállítható függőzárrel (egész $\frac{1}{1000}$ másodpercig) ... K 220.—

A WERNER-féle készülék 13×18, 18×24, 21×26, 24×30 és 30×40 cm. lemeznagyságokra készül és egyike a legcélszerűbb állványos kamaráknak.

LECHNER-féle új magnalium-botállvány három-élű csövekből, panoráma-berendezéssel ... K 50.—

Különlegességek pigment- és gumminyomáshoz.

Nagy raktárt tartunk idegen gyártmányu készülékekből és eszközökből is.

==== Kívánatra árjegyzékünket ingyen és bérmentve küldjük. ====

Új! Reform-színszűrő. Új!

Törvényileg védve.

Tájképek, valamint színes tárgyak fénykép útján való helyes visszaadásához a forgalomban levő színérzékeny lemezek használatánál a legtöbb esetben **nélkülözhetetlen** a színszűrő. A mi «Reform»-színszűrőinket, melyek mindennemű lemezeknél alkalmazhatók, — saját laboratóriumunkban a leg gondosabban állítjuk elő és spektroskopikusan vizsgáljuk meg. «Reform»-színszűrőinket három különféle sűrűségben szállítjuk, a melyek közül

- az I. sz. ibolyakéket nyel el,
- a II. sz. ibolyát és sötétkéket,
- a III. sz. ibolyát és sötétkéket egészen, világoskéket részben nyel el.

A megvilágítási idő az I. sz. szűrőnél körülb. kétszer, a II. sz.-nél háromszor és a III. sz.-nél négyszer oly hosszú, mint a színszűrő nélküli, ennél fogva színszűrőinkkel kényelmesen lehet pillanatfelvételeket is eszközölni.

	Árak:				
Nagyság	4×4	5×5	6×6	8×8	9×12 cm.
1 sorozat	10	11	12	15	21 Mk.
1 db vál. szerint	4	4.50	5	6	8 "

Kívánatra különleges foglalatban is szállítjuk, hogy az objektívre feltehető legyen. Ezeket felette olcsón számítjuk és ajánlatos az illető objektívnek vagy gépnek beküldése. A szerelést a legrövidebb idő alatt jutányosan eszközöljük.

Ludwig DAVID százados írja nekünk: Reform-színszűrőjükről «Ratgeber» c. művem új kiadásában írni fogok, mert az határozott haladást jelent

Hoh & Hahne, Leipzig

Fabrik und Handlung fotogr. Apparate und Bedarfsartikel.

Földes Gyula

FESTŐMŰVÉSELETI SZERKEK SZAKÜZLETE

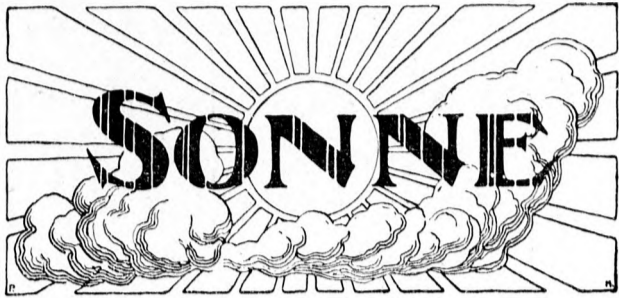
SPECIALGESCHÄFT FÜR MALUTENSILIEN

BUDAPEST
N. ESZKŐ ÚT 6
KLOTILD PALOTA.

A SCHMINCKE-féle Gumminyomat-festékek egyedüli raktára.

Árjegyzéket készséggel küldök.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

Képes szórakoztató amatőr-fényképezési folyóirat.

Minden
14 napon
megjelenik
egy füzet.

Kiadó:
MARTIN KIESLING
sz. k. százados.
**BERLIN-
WILMERSDORF.**

Minden
füzet
csak
20 Pf.

Minden füzet önmagában lezárt egész!
Rövid általánosan érthető
cikkek!!

Számos jó fénykép!!

Előfizethető közvetlenül, vagy „Az
Amatőr“ útján.

Első magyar fényképezési műasztalos

SIMON MIHÁLY

Budapest, VII., Kazinczy-utca 31.

1905. évi augusztus 1-től

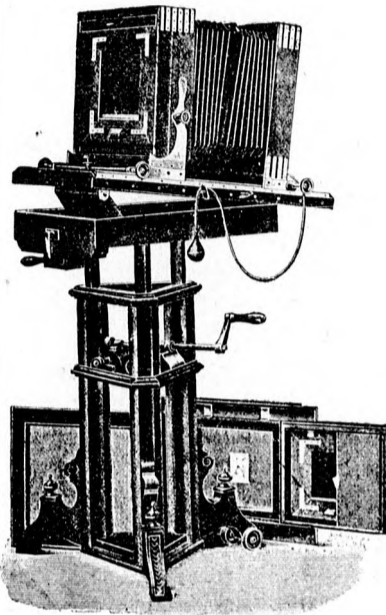
VII., Rózsa-utca 15. sz. (Wesselényi-utca sarkán.)

Készít:

Utazó, műterem-
és reprodukció-
kamrákat.

Készülékeket cinko-
grafiai intézeteknek és
a háromszínyomás
céljaira.

Minden e szakba vágó
munkát és javításokat
precíz kivitelben, gyor-
san és szolid árak mel-
lett végez.

Legrégibb és legnagyobb üzlet e szakmában. Alapítva 1878.

PEJTSIK KÁROLY

Műterme kizárólag amatőr-
célokra:

IV., Kossuth Lajos-u. 1.

fényképészeti cikkek szaküzlete

□ □ BUDAPEST □ □

IV., Városház-u. 1. sz.

(IV., Kossuth Lajos-u. 4. sz.
épület, Standard-palota.)

Ajánlja: minden a fényképészeti szak-
mába vágó készülékeit és cikkeit
jutányos árban.

Felvilágosítás és képes nagy árjegyzék
kivánatra a legnagyobb készséggel.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni

BELLER REZSŐ

FÉNYKÉPÉSZ

IV., EGYETEM-TÉR 5. (I. EM.)

Elvállal jutányosan mindennemű amatőr fényképezési munkát, fényképészeti különlegességek készítését, u. m. gummi-, pigment- és platinnyomást. Negatív-papír és bromezüst nagyítást. Filmek kidolgozását. Gyors és pontos szállítás!

Amatőrök szakszerű kiképzése
hármely fényképezési eljárásban.

ALAPITTATOTT 1892.

TELEFON 46—09.

OCASEK KÁROLY

passepirtout és fényképészeti kartongyára

BUDAPEST, VI., KIRÁLY-UTCZA 26.

Gyártatnak: PASSEPARTOUT-K minden képzelhető stylusban, TABLEAU-K 300 kivágásig.

Arany-, ezüst- és szallagnyomás.

Művészi lakberendezés-tervek.

BODOR ALADÁR

tervező iparművész.

BUDAPEST, VII. ker., Király-utca 93. sz.

Brust J. és Fia Budapest, IV., Váci-utca 12. sz.

Ha a legfinomabb angol, valamint honi ipar gyártotta szövetekből;
ha a legjobb angol szabás szerint;
ha a legkényesebb igényt is kielégítő izléssel óhajt ruházkodni;
ha előkelő, művészi díszmagyart óhajt készíttetni, — forduljon

A szakbavágó cikkek legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása.

Wagner Hermann Budapest, V., Sas-utca 3.

Különlegesség „PERFECTLY” Különlegesség

Extra-Rapid szárazlemez.

A létező szárazlemezek egyik legkiválóbbika. Tiszta, egyenletes öntés, magas fényérzékenység, a mely tulajdonsága pillanatfőlvételekhez épp oly alkalmassá teszi, mint időfőlvételekhez.

Árak:

6×9	6×12	13×18 cm.
— .90	1.50	2.80 korona.

Kivonat a beérkezett számtalan elismerő levélből:

Talán mindenféle lemezfajjal dolgoztam már, de egyiket sem kedveltem meg annyira, mint a «Perfectly»-t. Magas fényérzékenysége mellett remek változatu, részlet-dús, tiszta fátyolmentes képeket ad. Nagyon ajánlatos — főleg műkedvelőknek — egyfajta lemezzel dolgozni és e célra legalkalmasabb a «Perfectly», mert könnyen kiismerhető, tehát a siker nagyobb, ennél fogva olcsóbbá teszi az amúgy is igen olcsó lemezt.

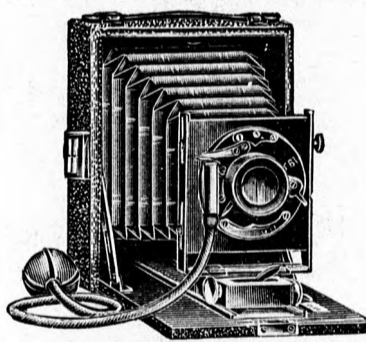
P. A.

A «Perfectly»-lemezt hosszabb idő óta használom és pillanatfőlvételhez is nagyon jónak találtam, mert nagy érzékenysége révén kedvezőtlen világítás alkalmával is igen szépen kiexponált és erőteljes lemezeket kaptam. Időfőlvételeknél is igen jó eredményeket értem el velük. A lemezzel minden tekintetben meg vagyok elégedve.

Sch. A.

!! Az összes fényképezési munkák a legjutányosabb árakon !!

Vidéki rendelések azonnal elintéztetnek.

Ne mulassza el!!!

megrendelni e felette finom klapp-kamarát, mely pillanat és időfőlvételre alkalmas, kitűnő objectívvel bír és 3 kazetta, táská stb van hozzá, az ára pedig (előzetes be- küldés vagy utánvétel) jótállás mellett vám- és portamentesen

csak 30.— korona.

PHOTOTECHNISCHE INDUSTRIE

G. Seltmann, Dresden

— Grunauerstr. 329. —

Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

WESSELY LIPÓT

Fotokemigrafiai műintézete

Budapest, V., Dorottya-utca 11. sz.

Ajánlkozik a legjobb egy- és többszínű klisék készítésére a legrövidebb idő alatt.

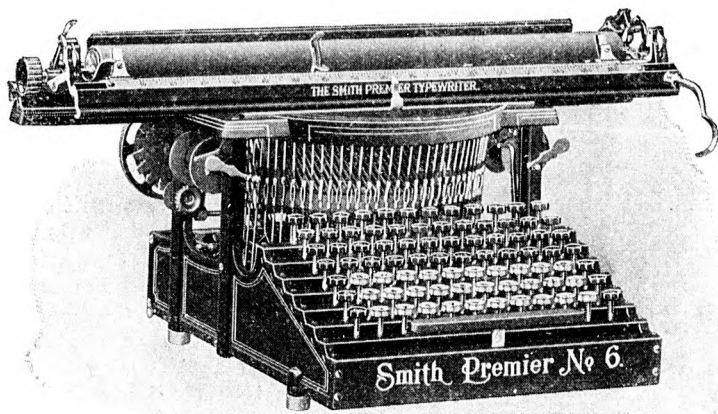
Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

A SMITH PREMIER

a világ legjobb írógépe. Kérjen árjegyzéket.

„Grand Prix“
1900

A párisi világiállításon
a legmagasabb díjjal ki-
tüntetve.

A legtartósabb és
legmodernebb író-
gép.
Kezelése nagyon
egyszerű.

Írógépünket bárhol az országban díjmentesen és vétel-
kényszer nélkül bemutatjuk.

Die Schönheit * Modern képes folyóirat.

Kiadja: Karl Wanselow.

A „Die Schönheit“ az álszemérem és álerkölesök ellen küzd.
A „Die Schönheit“ a testi szépség és egészséges erő kultuszát számos cikk és
esztétikailag kiváló, művészi képekkel törekszik terjeszteni.
A „Die Schönheit“ útmutatással és tervekkel szolgál a művészi ruházko-
dásra nézve.
A „Die Schönheit“ a legkiválóbb művészek írói és képzőművészeti termé-
keit közli.
A „Die Schönheit“ cikkekkel és képekkel az esztétikai érzék általános fej-
lesztésére törekszik.

A „Die Schönheit“ szerkesztősége és kiadóhivatala
BERLIN-TEMPELHOF, Stollbergstrasse 2. szám alatt van.

ERLICH MIKLÓS

cs. és kir. udvari mázoló
Budapest, VII., Jósika-utca 13.

Elvállal úgy Budapesten, mint vidéken
mázoló-munkákat
egyszerű, valamint művészi kivitelben
jutányos árak mellett.

J. HAUFF & Co., G. M. B. H., FEUERBACH (WÜRTTEMBERG).

Szabadalmazott

Hauff-Adurol

poralakban, töltényekben és telített oldatban.
Legjobb előhívó amatőrök részére.
Rendkívül tartós és használatban felette
kiadós. Erőlyesen, felette átlátszóan és erő-
telyes fedéssel dolgozik.

Kapható minden fényképezési szaküzletben.

Metol-Adurol

telített oldat, használatra kész (10—15-
szörösen hígítandó. Műteremfelvételekre
is szerfelett ajánlható. Tartósabb mint
metol-hydrochinon és ehhez hasonlóan dol-
gozik, de egyformán hosszú előhívásnál még
tisztábban és részletdúsabban.

Kapható minden fényképezési szaküzletben.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

holozza

lapon levő

IDYLL AZ ERDEI KÚTNÁL. ◻ ?

„AZ AMATŐR“ műmelléklete.

◻ Minden jog fentartásával. ◻